राक्सिराङ्ग गाउँपालिका

गाउँपालिकाको कार्यालय चैनपुर, मकवानपुर

३ नं प्रदेश, नेपाल

गाउँपालिका बस्तुगतविवरण (Municipality Profile)

२०७५

प्रकाशक

राक्सिराङ गाउँपालिका

गाउँपालिकाको कार्यालय, राक्सिराङ चैनपुर, मकवानपुर

प्रदेश नं ३, नेपाल

इमेलः raksirang.rmc@gmail.com

वेभसाईटः raksirangmun.gov.np

प्रकाशन वर्षः २०७६ आषाढ

सर्वाधिकारः राक्सिराङ गाउँपालिकाको कार्यालय

परामर्श दाताः डेभलपमेन्ट इनिसिशएसन नेपाल प्रा.लि.

नयाँ वानेश्वर, काठमाण्डौ नेपाल

अध्यक्षको भनाई

नेपालको संविधानको धारा २०७२ ले तिन तहमा राज्य शक्तिको बाँडफाड गरेको छ ।संविधान र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानूनमा भएका प्रावधानहरुले स्थानीय तह अधिकार सम्पन्न सरकारको रुपमा रहेको छ । संघिय सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय तहको राजश्वको अधिकार, राजश्वको बाँडफाँड, अनुदान, बजेट व्यबस्थापन, सार्वजनिक खर्च तथा वित्तिय सुशासन सम्बन्धि आवश्यक व्यबस्थापनकालागि अन्तरसरकारी वित्तिय व्यबस्थापन ऐन २०७४ जारी भै कार्यान्वयनमा आएको छ । संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक ढाँचामा राज्यको पुनर्संरचना मार्फत जनप्रतिनिधिमूलक स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकारको मान्यता प्रदान गरेको छ ।

गाउँको समग्र विषयको जानकारी लिन पाउनु सबै नगरिकको अधिकार पनि हो । यसैलाई मध्यनजर गर्दै गाउका भौतिक, सामाजिक,आर्थिक लगायात सम्पूर्ण सूचनाहरुबाट सु-सूचित गराउने उद्देश्यले राक्सिराङ गाउँपालिका कार्यलय मकवानपुरले गाउँको उपलब्ध सूचना एंव तथ्यांकलाई संकलन र विश्लषण गरि वस्तुगत विवरण २०७५ प्रकाशित गरी सबैका सामु पुर्याउने प्रयास गरिएको छ ।

गाउँपालिकाले आगामी दिनमा अघि बढाउने अल्पकालिन,मध्यकालिन एवं दीर्घकालिन योजना तयार गरि विकास कार्य अघि वढाउन आवश्यक तथ्याङ्को जरुरी पर्दछ । यस गाउँपालिकाले सामाजिक,भौतिक,आर्थिक लगायत महत्वपूर्ण क्षेत्रको तथ्याङ्को व्यवस्थीत रुपमा प्राप्त गर्न गाउँ प्रोफाइल तयार गर्ने जमर्को गरेको छ । यसकालागि डेभलपमेन्ट इनिसिशएसन नेपाल प्रा.लि.नयाँ वानेश्वर,काठमाण्डौलाई परामर्शदाताको रुपमा नियुक्त गरिएकोमा यस संस्थाले यस प्रोफाइल तयार गरी गाउँभित्रका सामाजिक, आर्थिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक, शैक्षिक, प्राकृतिक लगायत विभिन्न पक्षहरुलाई मेहनतका साथ समेट्ने प्रयास गरिएको छ । यस दस्तावेजले गाउँपालिकाको समग्र विकासको खाका कोर्न महत्वपूर्ण श्रोत सामग्रीको रुपमा काम गर्ने विश्वास गाउँपालिकाले लिएको छ ।

अन्तमाः यो पार्श्वचित्र तयार गर्ने क्रममा आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्ग उपलब्ध गराउने सम्पूर्ण गाउँबासी, जानिफकार व्यक्तिहरु, सरोकारवाला सरकारी कार्यालय तथा यससंग सम्बन्धित कर्मचारीहरु, सूचना संकलन गर्ने जिम्मेवारी लिएका संकलकहरु, विभिन्न संघसंस्था र गाउँका सम्पूर्ण विद्धत वर्गहरु, गाउँपालिकाका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरु, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु तथा परामर्शदाता संस्थाका विज्ञहरु प्रति राक्सिराङ गाउँपालिका हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दछ ।

....

अध्यक्ष

राजकुमार मल्ल

राक्सिराङ गाउँपालिका, मकवानपुर

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको भनाई

नेपालको संविधान २०७२ को धारा ५७ अनुसार संघ, प्रदेश र स्थानीय गरी तिन तहमा राज्य शक्तिको बाँडफाँड गरेको छ। तिनै तहका सरकारहरुको निर्वाचन सम्पन्न भएर स्थानीय तहमा लामो समय देखीको जनप्रतिनिधिहरुको रिक्ततालाई पुरा गरेको छ। नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा भएका प्रावधानहरुले स्थानीय तह अधिकार सम्पन्न सरकारको रुपमा रहेको छ। संघिय सरकार, प्रदेश तथा स्थानीय तहको राजश्वको अधिकार, राजश्वको बाँडफाँड, अनुदान, बजेट व्यबस्थापन, सार्वजनिक खर्च तथा वित्तिय सुशासन सम्बन्धि आवश्यक व्यबस्थापनकालागि अन्तरसरकारी वित्तिय व्यबस्थापन ऐन २०७४ जारी भै कार्यान्वयनमा समेत आएको छ। संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक ढाँचामा राज्यको पुनर्संरचना मार्फत जनप्रतिनिधिमूलक स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न स्थानीय सरकारको मान्यता प्रदान गरेको छ। स्थानीय स्वायत्त शासनको मूल मर्मलाई आत्मसाथ गर्दै आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रको विषयमा आवश्यक पर्ने कानून निर्माण, योजना तथा बजेट तर्जुमा र कार्यान्वयन, वित्तिय व्यबस्थापन, न्यायकि अधिकार क्षेत्रको प्रयोग तथा आधारभूत भौतिक पुर्वाधारको निर्माण, संस्थागत सुधार र सुशासनको क्षेत्रमा स्थानीय तहले कुसलता पुर्वक कार्य सम्पादन गरी सेवा प्रवाहलाई चुस्त र दुरुस्त गर्ने अवसर प्राप्त भएको छ। यसकालागि भरपर्दो सूचनाको आवश्यकता पर्ने हुन्छ। यस राक्सिराङ गाउँपालिकाले पनि गाउँपालिकाको सूचनालाई व्यबस्थित गरी विकासको आधार तथा श्रोतको रुपमा उपयोग गर्नकालागि गाउँपालिकाको पार्श्व चित्र तयार गरेको छ। यसलाई गाउँपालिका र सबै सरोकारवालाहरुले श्रोतको रुपमा उपयोग गरी राक्सिराङ गाउँपालिकाको विकासका महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नेमा आशावादी छौं।

यस पार्श्वचित्र तयार गर्ने क्रममा आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने सम्पूर्ण गाउँबासी नगरिकहरु, सरोकारवालाहरु, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु, सूचना संकलन गर्ने संकलकहरु, सम्पूर्ण विद्धत वर्गहरु, गाउँपालिकाका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरु, गाउँपालिकाका कर्मचारीहरु तथा परामर्शदाता संस्थाका विज्ञहरु प्रति राक्सिराङ गाउँ कार्यपालिका कार्यालय हार्दिक आभार प्रकट गर्दछ।

....

रामकुमार पुडासैनी
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
राक्सिराङ्ग गाउंपालिका

विषय सुची

१.१ पृष्ठभूमि .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.२. गाउँपालिका पार्श्वचित्रको औचित्य.............. ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.३. उद्देश्य .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.४ तयारी विधि तथा प्रक्रिया .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.४.१ वडास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.४.२ घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत सूचना संकलन ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.४.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.४.४ गाउँपालिकाकोवस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.४.५ गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.४.६ गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी ...... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

१.५ सीमा.. ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

२.१ भौतिक अवस्थिति .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

२.२ हावापानी .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

२.३ राजनीतिक अवस्थिति .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

२.४ भू-उपयोग.................................... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

२.६ नदीनाला तथा तालतलैया .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

२.७ पर्यटकीय, सास्कृतिक र मनोरम स्थलहरू........ ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

३.१ जनसंख्याको तुलनात्मक अवस्था .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
३.४ व्यक्तिगत घटनाको विद्यमान स्थिति............. ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
३.४.१ जन्मदर्ता तथा मृत्युदर्ताको अवस्था .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
३.४.३ सामाजिक सुरक्षाको स्थिति .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
३.५ जाती अनुसार जनसंख्या....................... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
३.५.१ जातीगत घरधुरी .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
३.५.२ उमेर अनुसार जनसंख्या................... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
३.७ भाषाअनुसार जनसंख्या .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
३.९. अपाङगताको स्थिति......................... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.१ पारिवारिक आम्दानी .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.२ आम्दानी अनुसार परिवार...................... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.३ पेशा अनुसार जनसंख्या .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.५पशुधन तथा उत्पादन :........................ ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.६खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता : .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.७. वैदेशिक रोजगारीको अवस्था .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.८ उन्नत कृषि प्रविधी, सामग्री र साधन उपयोगको स्थिति .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.९. कृषि वालीमा लाग्ने रोग किरा................. ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.१० पशुपंक्षीमा लाग्ने रोग .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.११ वित्तीय संस्थाको उपलब्धताको स्थिति .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.१२पर्यटकिय स्थल (प्राकृतिक धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक)........ ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
४.१३ उद्योग, कलकारखाना, व्यापार तथा व्यवसायको स्थिति............ ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
५.१ शैक्षिक संस्थाको उपलब्धताको स्थिति............ ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
५.१.१ उपलब्ध शैक्षिक संस्था..................... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
५.२.विद्यार्थी भर्ना स्थिति........................... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
५.२.१.बालबिकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थी ..... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
५.२.३ कक्षा १मा भर्ना भएका बालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी (सामुदायिक) .. ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.
५.२.५ तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी विवरण (सामुदायिक) .... ङ्चचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्नथङ्गघ.

५.२.७.आधारभूत तहमा जातिगत विद्यार्थी भर्ना (सामुदायिक)......... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.२.९ माध्यमिक तहमा जातिगत विद्यार्थी भर्ना (सामुदायिक)......... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.५ गाउँपालिकाक्षेत्रको सामुदायिक विद्यालयको छात्रवृतिको उपलब्धता... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.६नियुक्तिको आधारमा शिक्षक (सामुदायिक_ .... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.७साक्षरताको स्थिति............................ ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१० विद्यालय छोड्ने बालबालिका .... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१३ स्वास्थ्य संस्था तथा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा ...... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१३.१ गाउँपालिका क्षेत्रमा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था र स्वास्थ्यकर्मी .... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१३.२ गाउँपालिकाक्षेत्रको स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध भौतिक साधन... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१३.३ उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान....... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१३.४ गाउँपालिकाक्षेत्र भित्रमा देखा परेका मुख्य रोग र तिनका उपचारसम्बन्धी विवरण........... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१३.९.दीर्घरोग संक्रमण हुने तथा मृत्यु हुनेको संख्या :.............. ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१४ खानेपानी उपलब्धता तथा सरसफाईको स्थिति . ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१४.१ खानेपानीको स्रोत....................... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१४.२ शौचालय उपलब्धता तथा त्यसको प्रयोगको स्थिति .... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१५.१सचेतनामूलक तालिम .... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१५.३युवा क्लवको स्थिति...................... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१६चाडपर्व तथा सस्कृति......................... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१७.खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थलको स्थिती.... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
५.१९ सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी .... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
६.१ इन्धन विकास तथा पहुँचको अवस्था............ ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
६.१.१ दाउराको प्रमुख श्रोत .... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.
६.१.२ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको उपयोग......... ङ्गचचद्धच! ख्द्धद्धण□कचण थद्ध□ घङ्गद्दत्रथङ्गघ.

६.२ सञ्चार सेवा प्रवाहको स्थिति................... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
६.२.१ गाउँपालिकाक्षेत्रकोसञ्चार विस्तार........... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
६.३सडक सञ्जालीकरण, पुल तथा भौतिक पूर्वाधार विकास .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
६.३.१स्थानीय सडक सुविधा सम्बन्धी विवरण....... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
६.३.२गाउँपालिकाभित्र पक्की, आरसिसि पुल, कल्भर्ट तथा झोलुगें पुलहरूको विवरण .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
७.१ वन क्षेत्रको अवस्था :.......................... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
७.२ जलाधर तथा जलस्रोत र उपयोगको स्थिति....... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
७.३ विपद्को असर स्थिति :........................ ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
८.१. पदाधीकारी तथा कार्यपालिका सम्बन्धी विवरण : . ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
८.२.स्थानीय स्तरमा राज्यको उपस्थिति : .... ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.
८.३ निर्वाचित प्रतिनिधीको लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण........ ङ्कचचद्वच! ख्द्वद्वण□कचण थद्व□ घङ्गद्दञथङ्गघ.

परिच्छेद एक

परिचय

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको वस्तुगत विश्लेषण विवरणको पृष्ठभूमि, वस्तुगत विवरण तयारीको उद्देश्य, तयारी विधि तथा प्रक्रिया र सीमा समावेश गरिएको छ ।

१.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार प्रत्येक गाउँपालिकाको आफ्नो क्षेत्रको विकासका लागि आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नु पर्नेछ । यसैगरी गाउँपालिकाले योजना तर्जुमा गर्दा समग्रपालिकाको विकास सन्तुलित र नियोजित तुल्याउन आवश्यकता अनुसार भू-उपयोग, भू-एकिकरण र निर्देशित जग्गा विकास जस्ता योजना सचांलन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । यसैगरी गाउँपालिकाको विकासको प्रतिफल मापन गर्नका लागि पालिकाको वर्तमान अवस्थाको विश्लेषण गर्नुपर्ने हुन्छ । यसका आधारमा आवधिक तथा बार्षिक विकास योजना तर्जुमा, योजनाको नतिजामूलक अनुगमन तथा विकासका प्रयासहरूको प्रभावको लेखाजोखा गर्न गाउँपालिकाको वस्तुगत विश्लेषण विवरण तयार तथा अद्यावधिक गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्था रहेको छ ।

माथि उल्लेखित कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था र योजनाबद्ध तथा दीगो रुपमा गाउँपालिकाको विकास गर्नका लागि पालिकाको वस्तुस्थिति विवरण तथा श्रोत नक्शा आवश्यक पर्ने हुन्छ । पालिकाको विद्यमान अस्थाको विश्लेषण गरी यसैको आधारमा आवधिक योजना तथा वार्षिक योजना तयार गर्न गाउँपालिकाको विभिन्न स्रोतहरूबाट तथ्याङ्क संकलन गरी संकलित तथ्याङ्कको आधारमा आवधिकविकास योजनाकोरुपमा नगर वस्तुस्थिति चित्रण तथा विश्लेषण दस्तावेज तयार गरिएको छ ।

१.२ उद्देश्य

राक्सिराङ्गगाउँपालिकाको विभिन्न पक्षका तथ्याङ्कलाई घरधुरी सर्वेक्षण फारम तथा संस्थागत तथ्याङ्क संकलन फारमबाट गाउँपालिकाको भौगोलिक, जनसाँख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत सम्बन्धी वर्तमान स्थितिको विश्लेषणसहित गाँउ विकासको वस्तुगत विवरण तयार गर्नेप्रमुख उद्देश्य रहेको छ । यसका अन्य विशिष्ट उद्देश्य देहायअनुसार रहेको छ ।

- गाउँपालिकाको भौगोलिक, जनसाँख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा वातावरणीय र संस्थागत लगायत समग्र वस्तुगत विवरण तयार पार्ने
- खण्डीकृत र एकीकृत अद्यावधिक सूचनामा आधारित भई आवधिक तथा वार्षिक योजना तर्जुमा गर्ने प्रकृयामा महत्वपूर्ण योगदान पुचाउने ।
- गाउँपालिकाको विकाससंग सम्बन्धीत विषयगत कार्यालय लगायत नगरको विकासमा चासो राख्ने व्यक्ति, अध्ययन अनुसन्धानकर्तालाई वस्तुपरक तथ्य उपलब्ध गराउने ।
- विकासका साझेदार निकायलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहयोग पुचाउने ।
- गाउँपालिकाको भौतिक, प्राविधिक, मानवीय तथा वित्तीय स्रोतसाधनको स्थिति र उपलब्धताबारे विश्लेषण गर्ने
- घरधुरी सर्वेक्षण र द्वितीय श्रोत (गाउँपालिका, सेवा केन्द्र, संघ/संस्थाको अध्ययन सर्वेक्षण तथा प्रगति प्रतिवेदन) बाट प्राप्त तथ्याङ्क एकमुष्ट र विश्लेषण गरी विषयगत रुपमा गाउँपालिकाको एकीकृत वस्तुगत विवरण तयार गर्ने

१.३ तयारी विधि तथा प्रक्रिया

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ तथा विभिन्न गाउँपालिकाकाहरूले विगतमा अभ्यास गरेका र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी गाउँपालिकावस्तुगत विवरण ढाँचा अनुसार यस गाउँपालिकावस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यस वस्तुगत विवरण तथा आवधिक विकास योजना तयारीको लागि आधाररेखा सूचना र गाउँपालिकाविकास योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनकालागि आधारभूत सूचनाको आधार हुनेछ । गाउँपालिकावस्तुगत विवरण राष्ट्रिय योजना आयोगबाट अन्तिम मस्यौदाका रुपमा आएको आवधिक जिल्ला तथा गाउँ विकास योजना तर्जुमा सम्बन्धी निर्देशिकाको पूर्ण अनुशरण गरी निर्देशिकामा उल्लेख गरिएको सम्पूर्ण विधि र प्रक्रिया अवलम्बन गरी यो दस्तावेज तयार गरिएको छ ।

१.३.१ वडा स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम

गाउँपालिका वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, तथ्याङ्कको श्रोत, संकलन विधि र वस्तुगत विवरणको ढाँचा, गाउँपालिकार गाउँपालिकाविकासका सरोकारवालाको भूमिका एवम् समयतालिकाबारे जानकारी गराउन वडास्तरीयअभिमुखीकरण कार्यक्रम आयोजना गरियो । गाउँपालिकाको आयोजनारवडाकार्यालयहरूको व्यवस्थापकीय सहयोग र परामर्शदाताको सहजीकरणमा भएको कार्यक्रममावडास्तरीयसमिति, सेवा केन्द्र, संघ/संस्था तथा लक्षित समुदाय र सरोकारवालासमेतको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा वडाका वस्तुगत विवरणको तथ्याङ्कको श्रोत, ढाँचा तथा विषय क्षेत्र, सुचना विश्लेषण, प्रयोग र आवधिक वडाविकास योजना तर्जुमाको आवश्यकता र तर्जुमा प्रक्रियाबारे समेत अन्तरक्रिया तथा छलफल गरिएको थियो ।

१.३.२ घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत सूचना संकलन

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी गाउँपालिकावस्तुगत विवरणको ढाँचालगायत स्थानीय निकायहरूले विगतमा अभ्यास गरेका गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तथा आवधिक योजनाको आधार सूचनाको ढाँचा अनुसार घरधुरी सर्वेक्षण गरी सूचना संकलन गरियो । संस्थागत तथ्याङ्क संकलनको लागि विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदन, विषयगत कार्यालयको प्रगति प्रतिवेदनबाट सूचना संकलन गरियो । घरधुरी सर्वेक्षणका लागि स्थानीय गणकहरूलाई सुचना संकलनका लागि तालिम प्रदान गरी घरधुरी सर्वेक्षण गरी तथ्याङ्क संकलन गरियो भने पेशागत विज्ञ परामर्शदाताद्वारा संस्थागत तथ्याङ्क विवरण संकलन गरियो ।

यस गाउँपालिकावस्तुगत विवरणमा तथ्याङ्कको पहिलो श्रोतमा घरधुरी सर्वेक्षण र दोश्रो श्रोतमा संस्थागत तथा अध्ययन सर्वेक्षण रहेका छन । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख श्रोतहरूमा गाउँपालिका, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालय, विषयगत कार्यालयका सेवा केन्द्रहरू, सहकारी, तथा विभिन्न संघ/सस्थामा उपलब्ध तथ्याङ्क विवरण, राष्ट्रिय जनगणना, नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण, कृषि गणना जस्ता केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग सर्वेक्षण र अध्ययन प्रतिवेदन, मानव विकास प्रतिवेदन, आर्थिक सर्वेक्षण, लगायत विभिन्न विषयगत अध्ययन प्रतिवेदनहरू रहेका छन् । घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागत तथ्याङ्क विवरणका लागि उपलब्ध ढाँचा अनुसार तथ्याङ्क सकंलन फाराम (औजार) विकास गरी तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो ।

१.३.३ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण

घरधुरी सर्वेक्षणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्न कम्प्युटर सफ्टवयर प्रयोग गरी प्रत्येक घर परिवारको संकलित तथ्याङ्कलाई कम्प्युटरमा प्रविष्ट एवं प्रशोधन गरी तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्वारा तथ्याङ्क विश्लेषण गरियो । विश्लेषणबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई गाउँ वस्तुगत विवरणमा तालिकामा प्रस्तुत गरी विश्लेषण गरियो । यसै गरी दोश्रो श्रोतबाट प्राप्त संस्थागत तथ्याङ्कलाई परामर्शदाताले वस्तुगत विवरणमा उल्लेख गरिएको थियो । घरधुरी सर्वेक्षण तथा संस्थागतबाट प्राप्त हुन नसकेका तथ्याङ्कलाई समूह छलफलबाट संकलन गरियो ।

१.३.४ गाउँपालिकाका वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट जारी गाउँपालिकावस्तुगत विवरणको परिमार्जित ढाँचा तथा विभिन्न विकास साझेदार तथा स्थानीय निकाय स्वयंले विगतमा अभ्यास गरेका नमूनायोग्य ढाँचा अनुसार गाउँपालिकावस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार गरियो ।

१.३.५ गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन

उपलब्ध ढाँचामा तयार गरिएको गाउँपालिकावस्तुगत विवरणको मस्यौदालाई पालिकास्तरीय सुझाव संकलन कार्यशाला आयोजना गरी प्रमुख विषयवस्तु तथा विवरण लक्षित समूह एवं सरोकारवालाहरू समक्ष प्रस्तुत गरी राय सुझाव संकलन गरियो ।

१.३.६ गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

पालिकास्तरीय सुझाव संकलन कार्यशाला गोष्ठीबाट प्राप्त राय, सुझाव र गाउँपालिकाको विकासका सरोकारवालाबाट प्राप्त राय सुझावलाई समेत समावेश गरी वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.४ सीमा

गाउँपालिका वस्तुगत विवरणमा संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट तयार पारिएको ढाँचा तथा विगतका वर्षहरूमा गाउँपालिकाहरूले अभ्यास गरेका ढाँचा अनुसार वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ। यस विवरणमा घरधुरी सर्वेक्षण तथा अद्यावधिक संस्थागत तथ्याङ्कको प्रयोग गरिएको छ। संभव भएसम्म तथ्याङ्क विश्लेषण गर्दा सामाजिक एवं लैंगिक रुपमा खण्डीकृत जातिगत एवं उमेरगत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ। उपलब्ध भएसम्म सूचनालाई दुई समयरेखामा प्रस्तुत गरी तुलना गर्ने प्रयास गरिएको भएता पनिराक्सिराङ काँकडा, खैराङ र सरीखेतगाउँ विकास समितिहरू समायोजन गरी घोषणा गरिएको यस गाउँपालिकामा विगतका धेरै सूचना उपलब्ध हुन नसकेका कारण धेरै सूचनालाई दुई समयरेखामा तुलना गर्न सकिएको छैन भने धेरैजसो सूचना विवरणलाई उपयुक्त सूचनाको कमीको कारण जिल्ला, क्षेत्र र राष्ट्रिय सूचनासँग तुलना गर्न सकिएको छैन । यो गाउँपालिकावस्तुगत विवरण यस गाउँपालिकाको पहिलो भएकोले केही कमी कमजोरी रहेका हुन सक्छन् र यसलाई आवधिक रुपमा परिमार्जन गर्दै लगिनेछ।

परिच्छेद दुई

भू-जैविक र प्रशासनिक स्थिति

यस परिच्छेदमा भलौतिक तथा प्रशासनिक अवस्थिति, ऐतिहासिक, भू-जैविक, पर्यटकीय, साँस्कृतिक तथा मनोरञ्जनात्मक स्थल तथा विशेषताहरू समावेश गरिएका छन् ।

२.१ भौतिक अवस्थिति

मकवानपुर जिल्लाको पश्चिम उत्तर भागका ४ वटा साविक गाविसहरु काँकडा, राक्सिराङ्ग, सरीखेत र खैराङलाई मिलाई नेपाल सरकार मिति २०७३।११।२७ गतेको निर्णयले राक्सिराङ्ग गाउँपालिका गठन भएको हो । यस गाउपालिकाको कुल जनसङ्ख्या २६,१२२ (२०६८ सालको जनगणना अनुसार) कुल क्षेत्रफल २२६.७ बर्ग किमि, जनघनत्व १११.१२ वर्ग किमि छ । यसको पुर्वमा हेटौडा उप-महा नगरपालिका र कैलाश गाउँपालिका, पश्चिममा चितवन जिल्लाको राप्ती नगरपालिका, दक्षिणमा मनहरी गाउँपालिका र उत्तरमा कैलाश गाउँपालिका र धादिङ्ग जिल्लाको बेल्लु रोराङ्ग गाउँपालिका पर्दछ ।

१ गाउँपालिकाको भौगोलिक नक्सा

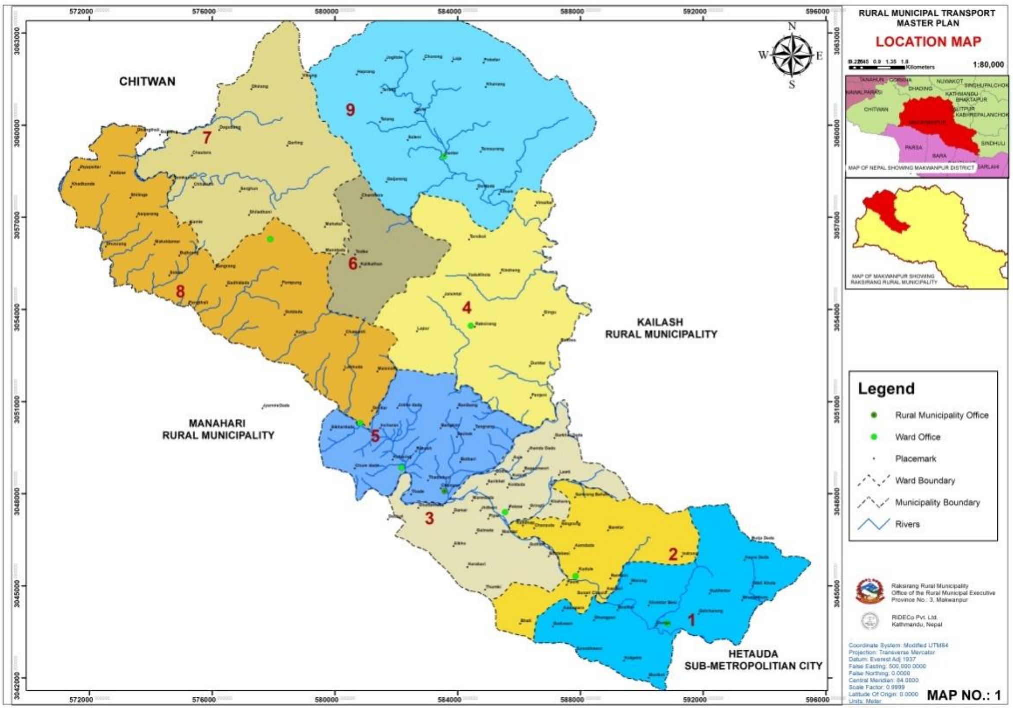

सडक पूर्वाधार विकासको मूल आधार हो । सडकको विकासविना अन्य विकासका आधारहरु स्थापित गर्न कठिन तथा खर्चिलो हुन्छ । गाउँको प्रभावकारी विकासका लागि पनि सडक संजाल अन्यन्त जरुरी हुन्छ । यस गाउँपालिकामा पनि सडक संञ्जालको विकासका लागि योजना तथा कार्यक्रमहरु निर्माण भइरहेका छन् तथा कतिपय

कार्यक्रमहरु संचालनको भइरहेको अवस्थामा छन् । राक्सिराङ गाउँपालिकामा हालसम्मसबै बाटो कच्ची नै रहेको छ । यस गाउँपालिकामा हालसम्म कुनै पनि बाटोहरु कालोपत्रे भैसकेका छैनन् । सडकको स्तरोन्नती गरि ग्रावेल गर्ने योजनाहरु प्राथमिकतामा परेका छन् । जसअनुसार कुनै कुनै स्थानका सडकको ग्रावेलिङ गर्ने कार्यको शुरुवात भइसकेको छ, भने विस्तारै कालोपत्रे गर्ने विषय पनि यस गाउँको योजनामा परेको छ । जेहोस नयाँ गाउँको रुपमा भर्खर मात्र कार्य सम्हालेको यस गाउँमा पुर्वाधार निर्माणका विविध विषयहरुले प्रवेश पाउने कार्य जारी रहेको छ । तापनी योजनाहरुले कार्यान्वयको चरणमा पनि धेरै समय लिने गर्दछन् । जसले गर्दा योजनामा तोकिएका विषयहरुलाई चाडै कार्यान्वयमा ल्याउनुपर्ने चुनौती गाउँपालिका समक्ष रहेको छ ।

२.२ हावापानी

भौगोलिक विविधता भएको कारण यहाँको हावापानी उचाई तथा समय अनुरुप फरक फरक छन् । गाउँ क्षेत्रका बेसीहरुमा उष्ण, पहाडी भेगमा समशितोष्ण र महाभारतमा पहाडमा शितोष्ण प्रकारका हावापानी पाइन्छन् । साधारणतया जेष्ठको अन्त्यमा र असार देखि भाद्र महिनासम्म मनसुनको प्रभावले प्रर्याप्त वर्षा हुन्छ भने पुष माघ तिर उत्तरी वायुको प्रभावले फाटफुट वर्षा हुने गरेको छ ।

गाउँपालिकाको तापक्रम वर्षभरिमा सामान्यतया अधिकतम तापक्रम ३५ डिग्रीसेल्सियस सम्म र जाडोमा न्यूनतम ५डिग्रीसम्म तथा औसतमा १८ डिग्री सेल्सियस तापक्रम पुग्ने गरेको छ । यहाँ जाडो महिनामा दिनभर बाक्लो कुहिरो लाग्नुको सट्टा बिहानै केहि समय मात्र धुदी लाग्ने र केहि विहानी वितेपश्चात लगत्तै घाम लागि घमाइलो हुने गर्दछ भने गर्मीको समयमा अलि-अलि हल्का गर्मीको अनुभुति हुने गर्दछ ।

राक्सिराङ गाउँपालिका जिल्लाको जिल्लाको पश्चिम उत्तर कुनामा अवस्थित छ । समुन्द्री सतहवाट ३०० मिटर उचाईदेखि २३०० मिटर को उचाईसम्म फैलिएकोले यसको हावापानीमा पनि विविधता छ । पहाडी भागमा अवस्थित भएको हुनाले राक्सिराङको हावापानी समशितोष्ण मनसुनी प्रकारको रहेको छ । हिउँदमा अलि जाडो र गर्मी महिनामा गर्मी हुनु यहाँको विशेषता हो । यहाँ मार्च (March) देखि अक्टोबर (October) सम्म गर्मी रहन्छ भने नोभेम्बरदेखि फेब्रुअरीसम्म जाडो नै रहन्छ । सबैभन्दा जाडो महिना डिसेम्बर (December)मा रहन्छ भने सबैभन्दा गर्मी महिना मे (May) मा रहन्छ । यहाँको औषत वार्षिक वर्षा २२०० मि.लि. र वार्षिक औषत तापक्रम २७ डिग्री सेल्सियस रहने गरेको छ

२.३ राजनीतिक अवस्थिति

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको प्रदेश नं ३ को मकवानपुर जिल्लाको उत्तरी भागमा अवस्थित यस गाउँपालिकामा जम्मा ९ वटा वडाहरु छन् । राक्सिराङ्ग गाउँपालिका प्रदेशको निर्वाचन क्षेत्र नं २ को ख तथा प्रतिनिधी सभा निर्वाचन क्षेत्र नं. २ मा पर्दछ ।

२.४ भू-उपयोग

कृषि मुख्य पेशा रहेको यस गाउँपालिकामा अधिकांश भुभाग अग्ला पहाड र जङ्गलले ओगटेकोछ। खेतियोग्ग जमिन थोरै भयतापनी अती उर्बर रहेको छ । स्थानिय बासिन्दाका अनुसार बिभिन्न अन्न बाली तथा तरकारीहरु रासायनिक मल बिनानै प्रसस्तै फल्ने गरेको छ। तर बर्तमान समयमा प्रङ्गारिक मल्को अभाबले रासायनिक मल नै प्रचलनमा आएको गाउँपालिकाका जानकार हरु बताउछन।यस नगरपालिकामा केही ठाउमा मात्र सिंचाइको सुविधा उपलब्ध हुदै आएको छ ।

२ गाउँपालिकामा रहेको जमिनको प्रयोग

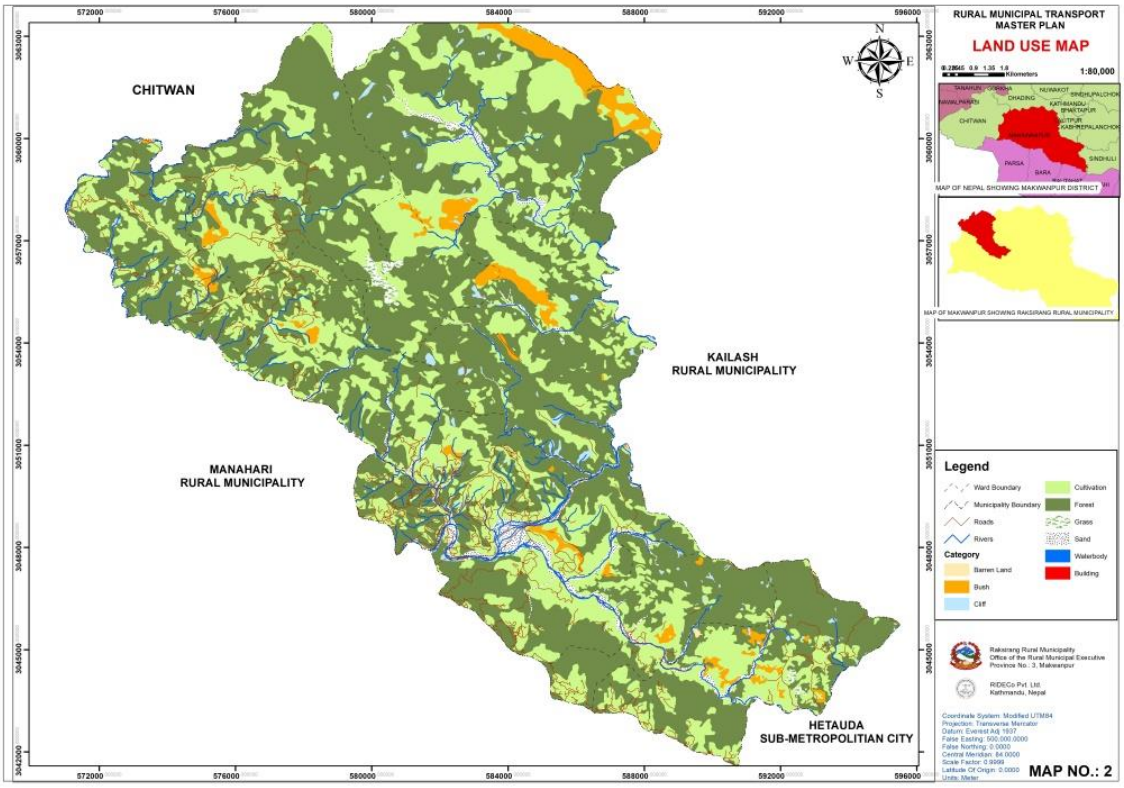

स्थानिय खोलानालाहरुलाई सदुपयोग गर्न सके गाउँपालिकाको अधिकांस भूभागमा सिंचाई सुविधा पुग्ने देखिन्छ । सिंचाई सुविधा नपुगेका पहाडका बस्तिहरुमा पनि लिफ्ट सिस्टमद्वार सिचाइ हुने सम्भाबना छ। यहाँका कृषकहरूले धान, गहु, मकै, फलफूलका साथै विभिन्न थरिका बेमौसमी तरकारी बालीको पनि उत्पादन गर्ने गरेको पाइन्छ । प्रदेश नं. ३ मा अवस्थित यस गाउँपालिकाको अधिंकास भूभाग भिरालो रहेको छ भने केही फाँट हरु पनि रहेका छन् जस्मा प्रसस्त उब्जाउ हुने गर्दछ।

२.६ नदीनाला तथा तालतलैया

यस गाउँपालिकामा प्रसस्त खोलाहरु रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा मनहरी, लोथर, जिर्खि, बोराङ्डी, चुली, पङ्थली, रेउटी, धरु, तीजधनी जस्ता ठुला र स–साना खोलाहरु पर्दछन् । यि सबै खोलाहरु नै यस गाउँपालिकाका

सिंचाई श्रोत हुन् भने कतिपय ठाँउमा लघु जल बिधुत पनि सन्चालन मा आएको छ। गाउँपालिका क्षेत्रका बासिन्दालाई खानेपानी आपूर्ति गाउँक्षेत्र भित्रकै श्रोतबाट ल्याइएको छ ।

२.७ पर्यटकीय, साँस्कृतिक र मनोरम स्थलहरू

धार्मिक विविधतायुक्त यस गाउँपालिकाक्षेत्रमा कालिका मन्दिर, शिवमन्दिर, लगायतका दर्जनौ मन्दिरहरु छन् भने चर्च, तथा वौद स्तुप लगायतका धार्मिक स्थलहरु छन् । यहाँका विभिन्न खालका धार्मिक स्थलहरुलाई सम्बर्धन र प्रबर्धन गर्नसके आन्तरिक पर्यटक हरुआइ पालिकाको पर्यटकीय व्यवसायमा विकास हुने सम्भावना बोकेकोछ।यस क्षेत्र मा रहेका अग्ला पहाडहरु जहाँ बाट तराई का बिभिन्न भाग हरु लगायत मनोरम हिमालय देखिने गर्दछ, भिउ टावर बनाउन सके आन्तरिक तथा बहिय पर्यटक आकर्सित गर्न सक्नेसम्भावना छ । यसैगरी यस क्षेत्र भित्र रहेका मानब बस्तिका गुफाहरुलाई संग्रालयमा बिकास गर्न साक्ने सम्भावना रहेको छ। यो क्षेत्र बाट तराईलाई पहाडी जिला धादिङ सँग जोड्दा बिकासले फड्को मार्ने सम्भावना छ।नमूना पिकनिक पार्क जस्ता पर्यटकीय महत्वका स्थलहरु छन् जसको उचित संरक्षण, संवर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्न सके स्थानिय सरकार तथा जनता को आय आर्जन बढ्ने सम्भावना देखिन्छ ।

२.८ उपलब्ध सेवा तथा सुविधा

यस रक्सिराङ गाउँपालिकाको कार्यलय चैन पुर मा रहेको छ । यस पालिकामा अझ सम्म पनि कुनै सरकारी अथवा सामुदायिक क्यम्पस छैन जस्ले गर्दा यहाँ का युवा हरु उच्चशिक्षा का लागी शहर तिर लाग्नु पर्ने बध्यता रहेको छ । यस गाउँपालिका भित्र ४७ वटा बाल विकास केन्द्र हरु रहेका छन भने ४९ वटा आधारभुत बिद्यालयहरु रहेकाछन । तर पालिकाभरी जम्मा ४ वटा माध्यामिक तह का बिद्यालयहरु छन् ।अझै सम्म पनि यस पालिका भित्र कुनै पनि संस्थागत बिद्यालय छैनन ।

यस गाउँ पालिकामा अहिलेसम्म जम्मा ४ वटा स्वास्थ चौकी रहेका छन भने कुनै पनि निजी औषधी पसल रहेको पाइदैन । हालसाल पालिकामा एक मात्र बैंक स्थापना भयको छ । पालिका भरी २२ वटा सहकारी हरु दर्ता भएका छन भने ३४ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिती हरु दर्ता भएका छन । यसैगरी यो छेत्रमा ७ वटा युवा क्लबहरु छन भने २५ वटा आमा समुहहरु कृयासिल छन । सञ्चार को तेती धेरै सुबिधा रहेको पाइदैन । यस पालिका भरी जम्मा ४ वटा टेलिकमका टावर हरु रहेका छन । यहाँका जनताहरु बिस्तारै बचत गर्नका लागी प्रेरित हुँदै गयको कुरा पालिका भरी रहेका ३६ वटा बचत तथा स्वावलम्वन समुहहरुले प्रस्ट्याउछ । यस छेत्रको समग्र विकासका लागी ७ वटा गैर सरकारी संस्थाहरु कार्यरत देखिन्छन् ।

परिच्छेद तीन

जनसाँख्यिक विवरण

यस परिच्छेदमा घर परिवारको विवरण, जनसंख्या बनौट, संरचना, वितरण सम्बन्धी विवरण समावेश गरिएका छन् ।

३.१ जनसंख्याको तुलनात्मक अवस्था

साविकका चार वटा गाविस राक्सिराङ्ग, काँकडा, खैराङ, र सरिखेतगाविसलाई समायोजन गरी स्थापना गरिएको यस गाउँपालिकामा साविकका चारै गाविसको विं सं. २०६८ सालको जम्मा घरपरिवार ४५५७ र जनसंख्या २६१९२ रहेको थियो भने विं. सं २०७५ को घरधुरी सर्वेक्षणमा घरपरिवारसंख्या र जनसंख्या बढेर क्रमशः ४९४६ र ३०८३० पुगेको छ। जनसंख्या बढे पनि अझै पनि धेरै परिवारका सदस्यहरु घरबाहिर नै रहेको देखिन्छ। यसको मुख्य कारण पालिकामा रहेका सिमित सेवा र सुबिधा हरुलाई लिन सकिन्छ। २०६८ देखि २०७३ सम्मको जनसंख्यालाई विश्लेषण गर्दा जनसंख्याको वृद्धिदर २.१२ रहेको पाइन्छ। गाउँपालिकाभित्रको घरधुरी तथा जनसंख्याको अवस्थालाई २०६८ सालको राष्ट्रिय जनगणना र २०७५ को घरधुरी सर्वेक्षणको तुलनात्मक विवरण वडागत रुपमा देहायको तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नं.१ जनसंख्याको सम्बन्धी विवरण

बर्ष	घरपरिवार	जनसंख्या		
		पुरुष	महिला	जम्मा
२०६८	४५५७	१३११०	१३०८२	२६१९२
२०७५	४९४६	१५८०१	१५०२९	३०८३०

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५ तथा राष्ट्रिय जनगणना २०६८

३.३ जनसंख्या बनावट तथा संरचना

गाउँपालिकाको जनसंख्याको बनावट तथा संरचनाको विश्लेषण गर्दा पुरुष घरमुली भएको परिवार अत्याधिक रहेको छ भने महिला घरमुली भएको परिवारमात्र छन्। लैङ्गिक अनुसार घरधुरी तथा परिवारको आकार सम्बन्धी विवरण वडागत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.२ः जनसंख्याको बनावट तथा संरचना सम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	जनसंख्या		जम्मा	घरधुरी
	महिला	पुरुष		
१	१७९८	१८७२	३६७०	६०४
२	१३९७	१४२२	२८१९	४४८
३	२१८५	२२२७	४४१२	७५३
४	१९७३	२०६४	४०३७	५६७
५	१६९६	१७५७	३४५३	५४०
६	१५९२	१६८३	३२७५	५६०
७	१२१९	१३२५	२५४४	४०२

वडा नम्बर	जनसंख्या		जम्मा	घरधुरी
	महिला	पुरुष		
८	१४२६	१५६०	२९८६	४५९
९	१७४३	१८९१	३६३४	६१३
जम्मा	१५०२९	१५८०१	३०८३०	४९४६

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

३.४ व्यक्तिगत घटनाको विद्यमान स्थिति

३.४.१ जन्म दर्ता तथा मृत्यु दर्ताको अवस्था

गाउँपालिकाको पञ्जीकरण शाखाबाट प्राप्त जन्म, मृत्यु, बसाई, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद दर्ता जस्ता व्यक्तिगत घटना दर्तासम्बन्धीविवरण देहायकोतालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.३: गतवर्षको जन्मदर्ता तथा मृत्युदर्ता सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	जन्म दर्ता संख्या			मृत्यु दर्ता संख्या	विवाह दर्ता(जोडी)	सम्बन्ध विच्छेद दर्ता (जोडी)	वसाई सराई दर्ता (परिवार)		
	केटा	केटी	जम्मा	जम्मा			आएको	गएको	जम्मा
जम्मा	२४०	२५२	४९२	९८	१७४	०	५	७५	८०

स्रोत : गाउँपालिकाकोअभिलेख , २०७५

पालिकाको अभिलेख लाई हेर्दा अझैपनी सरकारी अभिलेख प्रती जनाताअको चासो भैनसकेको देखिन्छ। यस ले गर्दा विभिन्न सरकारी सेवाहरुवाट वन्चित हुनु पर्ने अवस्था हुन सक्छ। पालिकाको अभिलेख हेर्दा जम्माअ ४९२ जन्म दर्ता भयको देखिन्छ भने ९८ वटा मृत्यु दर्ता तेसै गरी १७४ ले विवाह दर्ता गरेको देखिन्छ भने सम्व न्ध बिछेत क कुनै पनि घटना दर्ता भयको देखिदैन। बसाई सराई को अवस्था लाई हेर्नेहो भने आउने भन्दा बसाई सराई गरेर जाने को सन्ख्या निकै धेरै देखिन्छ। पालिकामा ५ वटा बसाई सरेर आउने को अभिलेख छ भने जाने को संख्या ७५ छ।

३.४.२ गत आर्थिक वर्षमा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसको स्थिति

आ.व. २०७४/७५ मा गाउँपालिकाले प्रदान गर्दै आएको सिफारिस मध्ये नागरिकता सिफारिस, नाता प्रमाणित तथा अन्य सिफारिस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.४: आ.व. २०७४/७५मा भएको नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरूको विवरण

क्र.सं.	विवरण	सिफारिस संख्या
१.	नागरिकता सिफारिस	६००
२.	नाता प्रमाणित	३३०
३	अन्य सिफारिस	१०७०

स्रोत :गाउँपालिकाकोअभिलेख, २०७५

आ.व. २०७४/७५मा नागरिता सिफरिस लिने को संख्या ६०० रहयो भने ३३० ले नाता प्रमाणित को सिफारिस लिए भने अन्य १०६० ले अन्ने प्रकार का सिफरिस लिएको पाइन्छ ।

३.४.३ सामाजिक सुरक्षाको स्थिति

यस गाउँपालिकाबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता अन्तर्गत प्रदान गरिने ७० वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिक, जेष्ठ दलित, एकल महिला, लोपोन्मुख जाति, पूर्ण अपाङ्ग तथा आशिंक अपाङ्ग सम्बन्धी विस्तृत विवरण वडागत रुपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं.५: गतवर्ष सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनेहरूको विवरण

जेष्ठ नागरिक (७० वर्षमाथि)		जेष्ठ दलित	एकल महिला	बलबालिका दलित	पूर्ण अपांग	आशिंक अपांग	जम्मा
वडा	जम्मा	जम्मा	जम्मा	जम्मा	जम्मा	जम्मा	
१	९७	८	४७	३	३	३	**१६१**
२	९७	८	३६	१२	२	५	**१६०**
३	१६८	२९	७९		२	१३	**३०४**
४	१६४	१२	४२	५	१	३	**२२७**
५	११४	११	४३	४	०	३	**१७५**
६	७८	३	३०	१	१	१	**११४**
७	८०	६	२९	५	१	१	**१२२**
८	११९	१०	२८	६	२	१	**१६६**
९	१२९	१०	३६	१२	३	७	**१९७**
जम्मा	१०४६	९७	३७०	६१	१५	३७	**१६२६**

स्रोत :गाउँपालिकाकोअभिलेख,२०७५

यस पालिका मा जम्मा १६२६ जना ले बिभिन्न सिर्शक मा सामाजिक सुरक्षा भात्ता लिएको देखिन्छ । जसमध्य सबै भन्दा धेरै वार्ड नं ३ मा ३०४ छन भने सबै भन्दा थोरै ११४ जना वार्ड नं ६ मा रहेका छन ।

३.५ जाती अनुसार जनसंख्या

गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई जातिगत अनुसारको घरधुरी तथा जातीगत अनुसारको जनसंख्यागरी भिन्न भिन्न ढङ्गबाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.५.१ जातीगत घरधुरी

विभिन्न पहाडी जिल्लाबाट बसाइसराई गरेर आएका मानिसहरूको समेत बसोबास रहेको यस गाउँपालिकामा जातिगत विविधता भएको पाइन्छ। यस गाउँपालिकामासबै जातिका मानिसहरूको बसोबास रहेको पाइन्छ ।सबैभन्दा बढी घरधुरी तामाङ्ग र चेपाङ्गरहेको छ । यससम्बन्धी विस्तृत विवरण वडागत रुपमादेहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१: जाती अनुसार घरधुरी विवरण

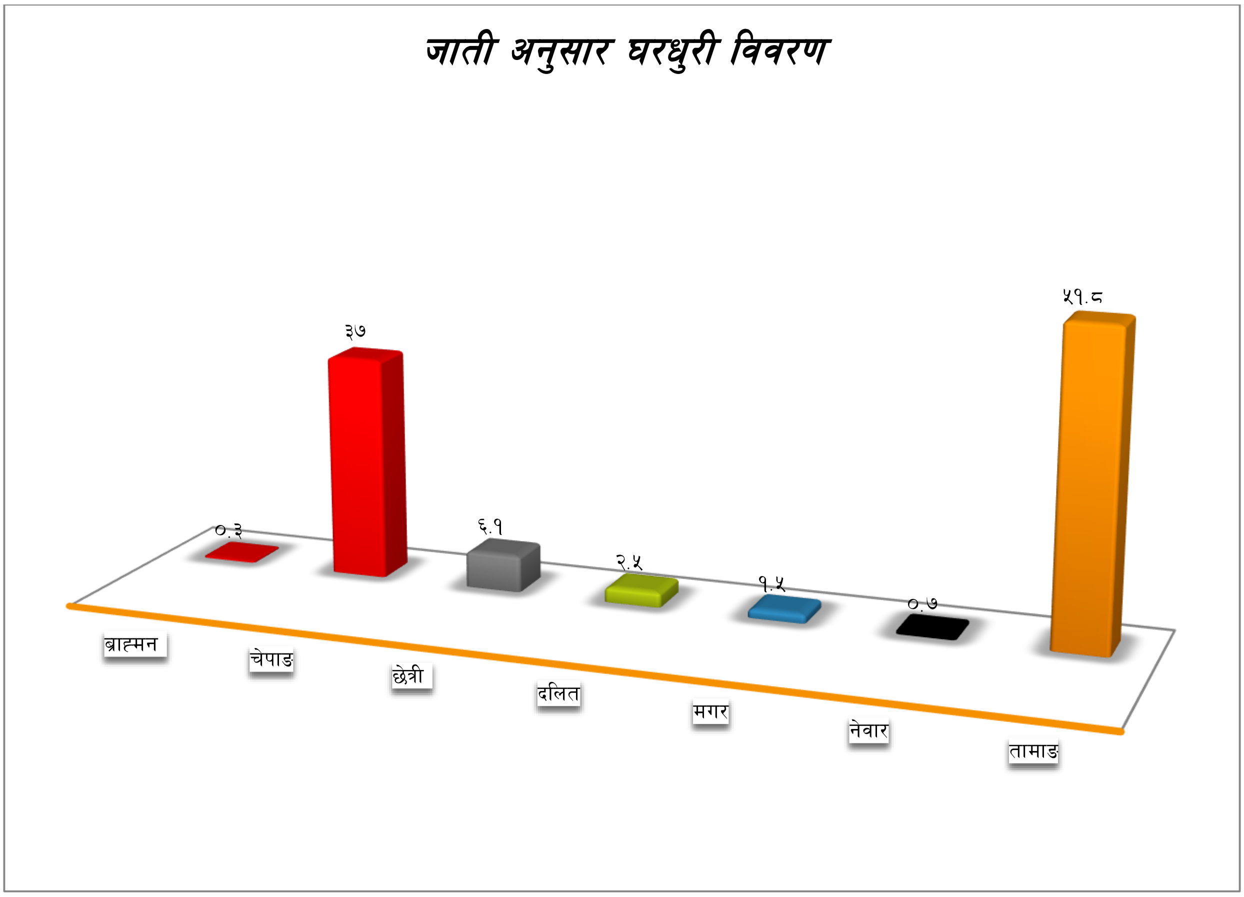

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण,२०७५

३.५.२ उमेर अनुसार जनसंख्या

गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई जन्मेदेखी५ वर्षसम्म, ६-१५ वर्षसम्म, १६-४५ वर्षसम्म, ४६-६० वर्षसम्म, ६० वर्षभन्दा माथिको गरी ५ वटा उमेर समूहमा विभाजन गरिएको छ। विभिन्न उमेर समुह अनुसारका जनसंख्यालाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

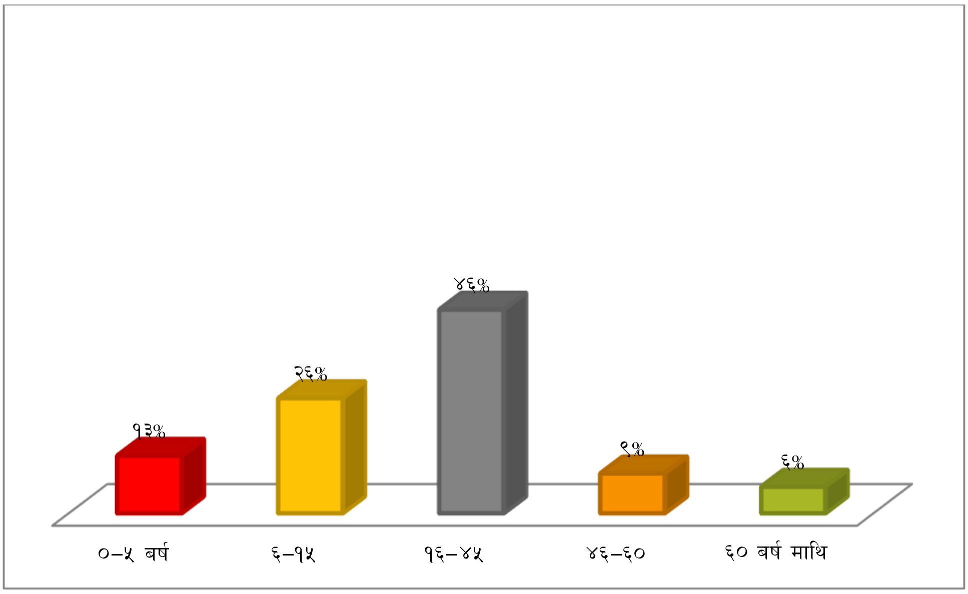

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण,२०७५

६ धर्मअनुसार जनसंख्यातथा घर परिवार :

धर्मका आधारमा जनसंख्याको वर्गिकरण गर्दा यस गाउँपालिकामा बुद्ध, क्रिश्चियनतथा हिन्दु धर्मावालम्बीहरूको बसोबास भएको पाइन्छ । ती मध्ये सबैभन्दा बढी बुद्ध धर्माबलम्बीहरूको जनसंख्या रहेको छ भने सबैभन्दा कम हिन्दुधर्म मान्ने जनसंख्या रहेको पाइन्छ । धर्म अनुसारका घरधुरी संख्या तथा जनसंख्यालाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.९ धर्मका आधारमा जनसंख्यासम्बन्धी विवरण

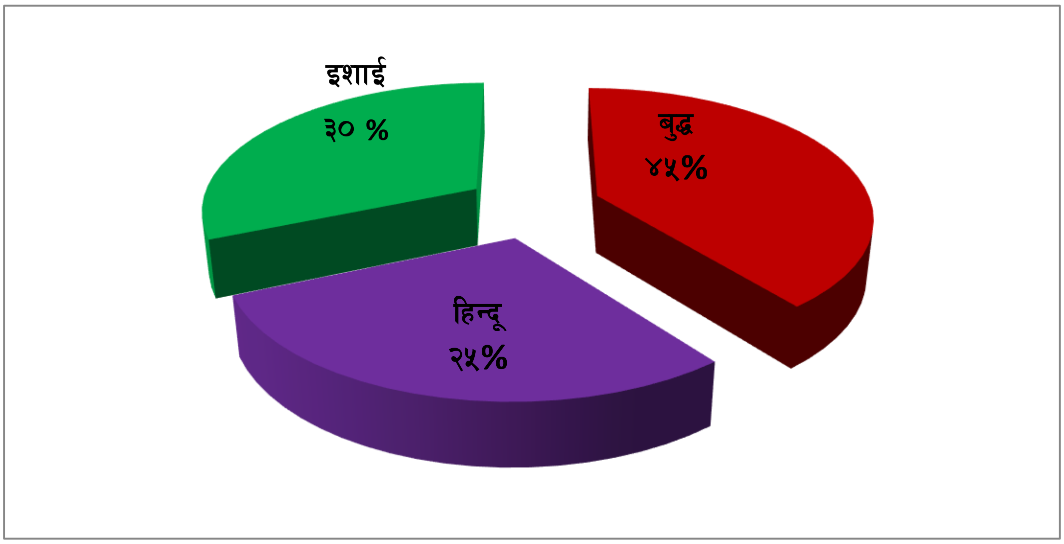

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

३.७ भाषाअनुसार जनसंख्या

यस गाउँपालिकामा विभिन्न आदिबासीको रुपमा बसोबास गर्दै आएका जनसंख्या भएकोले विभिन्न थरीका भाषा बोल्ने मानिसहरू रहेका छन। भाषाको आधारमा जनसंख्यालाई वर्गीकरण गर्दा सबैभन्दा बढी तामाङ्ग र चेपाङ्ग भाषाबोल्ने जनसंख्या रहेको पाइन्छ भने सबैभन्दा कम मगरभाषाबोल्ने मानिसहरू रहेको पाइन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २: भाषाका आधारमा जनसंख्यासम्बन्धी विवरण

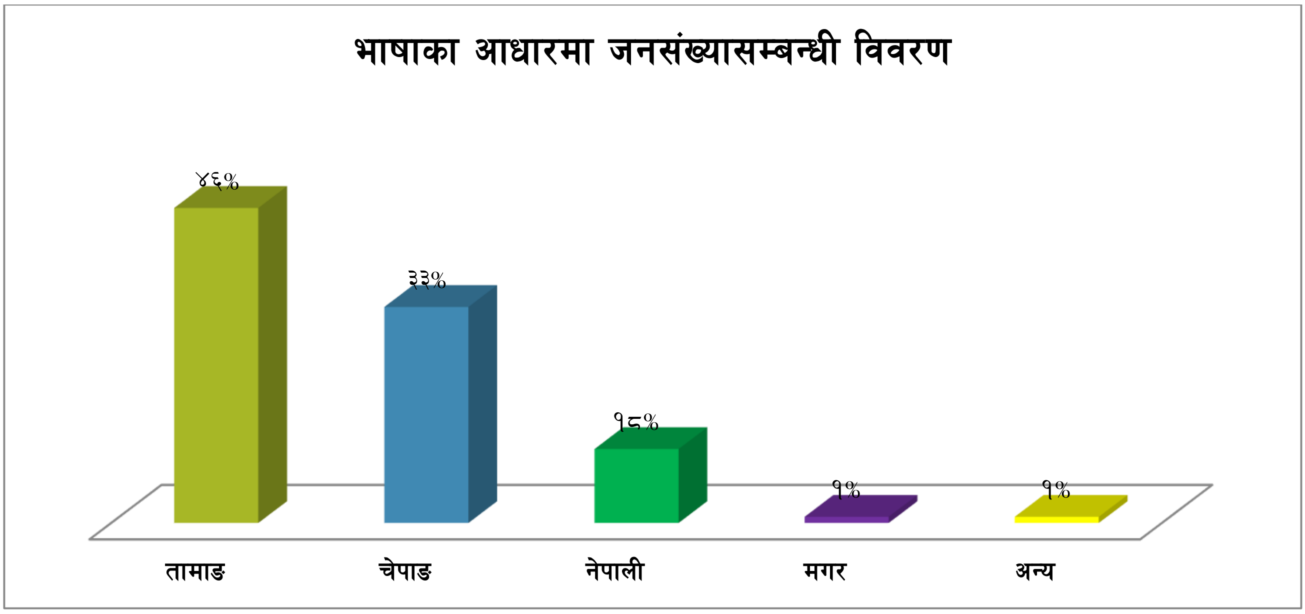

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण,२०७५

३.९अपाङगताको स्थिति

गाउँपालिकाको जनसंख्याको अपाङ्गताको स्थितिका सन्दर्भमा शारीरिक अपाङ्गता, सुस्त मनस्थिति, दृष्टिविहिन, बोल्न तथा सुन्न नसक्ने, बहु अपाङ्गतार अन्य गरी विभाजन गरिएको छ। ती मध्ये सबैभन्दा बढी शारिरिक अपाङ्गता भएको पाइन्छ। अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्यासम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।शारिरिक दृष्टि बिहिन सुन्न नसक्ने बोल्ने मनशिक रोगी

तालिका नं. :अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्यासम्बन्धी विवरण

	शारिरिक अपाङ्गता	दृष्टिविहिन	सुन्न नसक्ने	बोल्न नसक्ने	सुस्त मनस्थिति	बहुअपाङ्गता
पुरुष	१६३	७४	९१	५०	२९	२७
महिला	१४७	८६	६८	४७	१९	१६
जम्मा	३१०	१६०	१५९	९७	४८	४३

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

परिच्छेद ४

आर्थिक स्थिति

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाको कृषि, उद्योग, पर्यटन, रोजगारी लगायतका आर्थिक क्षेत्रसँग सम्वन्धित विविध विषयहरू समावेश गरिएका छन् ।

४.१ पारिवारिक आम्दानी

यस गाउँपालिकाको जनसंख्याको परिवारिक आयश्रोतलाई कृषि, पशुपक्षीपालन, व्यापार उद्योग, नोकरी पेन्सन, बैदेशिक रोजगार, ज्याला मजदुरी र अन्य गरी ७ समूहमा विभाजन गरिएको छ। ती मध्ये सबैभन्दा बढी औषत कृषि बाट हुने गरेको पाइन्छ। घरधुरीको आधारमा भन्दा सबैभन्दा बढी घरधुरीको आम्दानीको श्रोतकृषि उत्पादनरहेको छ भने सबैभन्दा कमव्यापार तथा उद्योगबाट रहेको छ। आम्दानीका श्रोतहरू, औषत आम्दानी तथा घरधुरी सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

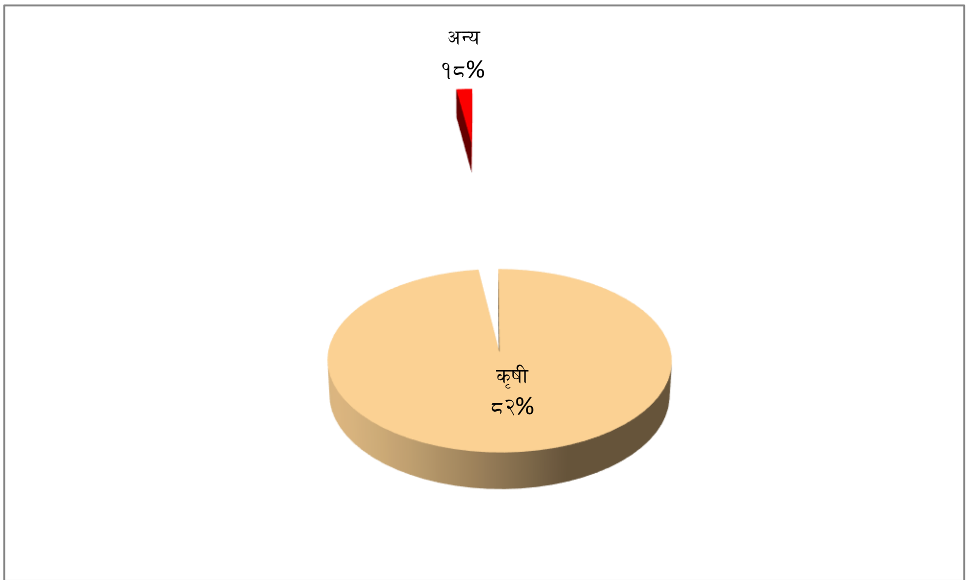

४३%जनसन्ख्या अति गरीब छन जस्को बार्षिक २०,००० आम्दानी भन्दा पनि कम छ। एसै गरी ७५%जनसन्ख्या ले बार्षिक ५०, ००० भन्दा कम आम्दानी गर्दछन भने जम्मा २५%ले ५०, ००० भन्दा माथी आम्दानी गर्दछन ।

वडा	कम	अधिक	औसत
१	१०००	४०००००	४००००
२	१०००	१५०००००	१८५००
३	५०००	५०००००	६५५००
४	५०००	३०००००	५८०००

वडा	कम	अधिक	औसत
५	२०००	३०००००	४८०००
६	१०००	३०००००	३००००
७	१०००	३०००००	२४७००
८	२०००	६०००००	४५०००
९	१५००	१००००००	३८०००

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

४.२ आम्दानी अनुसार परिवार

आम्दानीको आकारलाई रु.२० हजार भन्दा कम, रु.२१-५० हजारसम्म, र रु.५० हजार भन्दा बढी गरी ३ वटा समूहमा विभाजन गरी विश्लेषण गरिएको छ । आम्दानीको आकारको आधारमा वर्गीकरण गर्दा सबैभन्दा बढी परिवार संख्यारु. ५० भन्दा कमआम्दानी गर्ने पाइन्छ भने सबैभन्दा कम परिवार संख्यारु. ५०हजारभन्दा बढीआम्दानी गर्ने पाइन्छ । आय आकारका आधारमा परिवारसम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३: आयका आकारका आधारमा परिवारसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	आम्दानीको आकार	प्रतिशत
१	रु. २० हजार भन्दा कम	४३
२	रु.२१ -५० हजाररसम्म	३२
३	रु. ५१ हजार भन्दा बढी	२५

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

४.३ पेशा अनुसार जनसंख्या

गाउँपालिकाबासीहरूले अपनाउने पेशालाई कृषि र पशुपालन , नोकरी/जागीर, उद्योग तथा व्यापार , वैदेशिक रोजगारी , व्यवसायिक कार्य, धार्मिक कार्य तथा अन्य गरी ८ समूहमा विभाजन गरी विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी कृषि र पशुपालन पेशा गर्ने जनसख्या रहेको पाइन्छ भने सबैभन्दा कम धार्मिक कार्यमा संलग्न भएको पाइन्छ । विभिन्न पेशामा संलग्न जनसंख्यालाई विभिन्नसमूहमा विभाजन गरी देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४: पेशाका आधारमा उमेरगत जनसंख्यासम्बन्धी विवरण

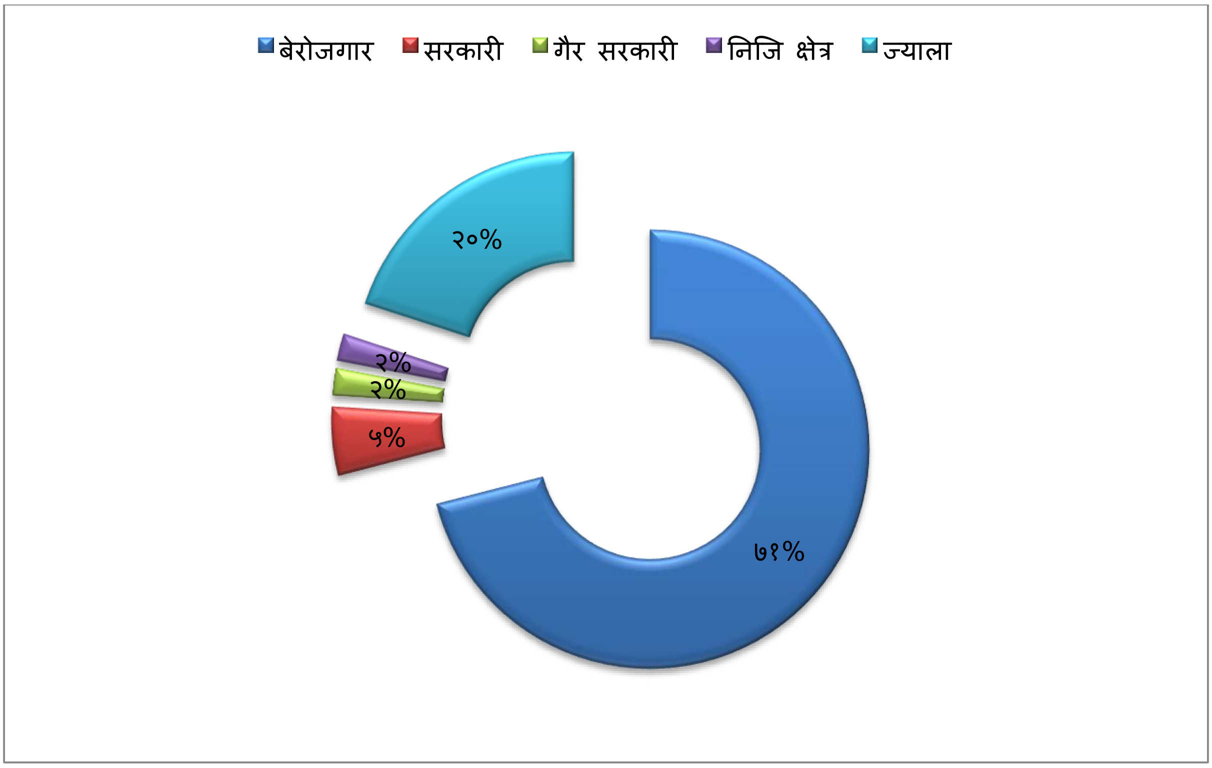

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण,२०७५

कृषि उत्पादन

यस पालिकाको कृषि उत्पादनका सन्दर्भमा धान, गहुँ, मकै प्रमुख बालीको रुपमा रहेका छन । पालिकाको क्षेत्र भित्र खेती गरिएको जमिनको क्षेत्रफल, सबै किसिमका बालीहरूको उत्पादकत्व सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ५ : वार्षिक कृषि उत्पादनसम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बालीको विवरण	खेती गरिएको क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)
क	**अन्न वाली**		
१	धान	५४८	१४२६
२	गहुँ	४०९	११४५
३	मकै	२०६५	५०४८
४	कोदो	१५०४	१८०६
ख	**दलहन वाली**	११२	१०२
ग	**तेलहन वाली** (तोरी आदि)	६०	६५
घ	**तरकारी बाली**	१९३	३४५५
	नगदे वाली		
१	अदुवा	१०८	१९४
ङ	**फलफूल खेती**	५८८	
४	अमिलो जात	१०	

क्र.सं.	बालीको विवरण	खेती गरिएको क्षेत्रफल (हे.)	उत्पादन (मे.टन)
६	माछा	७	
७	मौरी	२५०० घार	७५

स्रोत : गाउँपालिकाकोअभिलेख,२०७५

४.७ पशुधन तथा उत्पादन :

पशुधन तथा पशुजन्य पदार्थहरूको उत्पादन सम्बन्धमा गाउँपालिकाको अभिलेखमा उपलब्दता नहुँदा एस बारे बिस्तृतजानकारी पाइएन । यद्धपी जनप्रतीनिधी हरुसँग को अन्तरबार्ताका क्रममा गाईगोरु, भैसिरागा, बाखाखसि, र बाङ्गुरसुङ्गुर भने सबै वडाहरुमा पालिने गरेको पाइयो । यसैगरी कुखुरा सबै वडाहरु मा पालिने भयतापनि हांस भने वडा ४,६,७ र ९ मा पालिने गरेको पाइयो ।

४.८ खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता :

आफ्नै उत्पादनले ३ महिना भन्दा कम खान पुग्ने, ३-६ महिना खान पुग्ने, ६-९ महिना खान पुग्ने ९-१२ महिना खान पुग्ने, १२ है महिना पुग्ने र बचत हुने र उत्पादननै नहुने घरपरिबार गरी ६ वटा समूहमा विभाजन गरी विश्लेषण गरिएको छ । पालिकाको खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य उपलब्धता सम्बन्धी विवरण वडागत रुपमा देहायकोतालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६ : वडागत रुपमा खाद्य उपलब्धतासम्बन्धी विवरण

वडा नम्बर	आफ्नो उत्पादनबाट खान पुग्ने महिना अनुसार घरधुरी प्रतिसतमा					
	३ महिना भन्दा कम	३-६ महिना	६-९ महिना	९-१२ महिना	१२ है महिना पुग्ने र बेचविखन गर्ने	जम्मा
१	७.३५	५६.२	७.५	२८.६	०.४	
२	६.४५	४२.९	९.७	४०.८	०.३	
३	९.७५	२१.५	५.४	६३.२	०.२	
४	३.१	३३.२	८.१	५५.७	०	
५	११.४	३७.१	४.१	४७.५	०	
६	३.४	२४.७	१४.६	५७.१	०.२	
७	१.९	५०.६	५.०	४२.५	०	
८	३.७	४५.३	६.१	४४.९	०	
९	०.७	१४।२	६.५	७९.२	०	

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण,२०७५

४.१५ वैदेशिक रोजगारीको अवस्था

बैदेशिक रोजगारीको सन्दर्भमा बैदेशिक रोजगारीको लागि गएको देश, रोजगारीको लागि विदेशमा बसेको अवधि तथा विदेश जानुको उद्देश्य गरी विश्लेषण गरिएको छ। जस अनुसार सबैभन्दा बढी खाडी मुलुकहरुमा गएका र सबैभन्दा कम अन्य देशमा गएको पाइन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण वडागत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७: वैदेशिक रोजगारीको स्थिति

वडा नम्बर	वैदेशिक रोजगारी गएका जनसंख्या			गएको देश			
	महिला	पुरुष	जम्मा	भारत	खाडी मुलुक	अन्य देश	जम्मा
१	१०	३६	४६	९	३५	२	४६
२	७	१९	२६	५	१३	८	२६
३	१०	१२९	१३९	२५	११०	४	१३९
४	१६	६१	७७	११	६१	५	७७
५	५	११	१६		१६		१६
६	३	१७	२०	२	२२		२०
७	२	११	१३	१	१२		१३
८	१६	५५	७१	१२	५६	३	७१
९		६	६	१	४	१	६
जम्मा	**६९**	**३४५**	**४१४**	**६६**	**३२९**	**२३**	**४१४**

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

४.१६ उन्नत कृषि प्रविधी, सामग्री र साधन उपयोगको स्थिति

कृषकहरूले उत्पादन बढाउनका लागि प्रयोग गर्ने गरेका उन्नत विउविजन, रसायनिक मल, तथा विभिन्न किसिमका विषादीहरूप्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । यससम्बन्धी विस्तृत विवरण वडागत रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१७ कृषि वालीमा लाग्ने रोग किरा

कृषि सेवा केन्द्र मकवानपुरको अभिलेख अनुसार साधारणतया तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न बाली, दलहन तथा नगदेबालीमा लाग्ने रोग तथा किराहरू सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम छ ।

तालिका नं. ८: आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को निर्यात तथा आयातसम्बन्धी विवरण

रोग तथा किरा/बाली	तरकारी वाली	फलफूल खेती	खाद्यान्न वाली	दलहन वाली	नगदे वाली
किरा	लाही, चिप्स, रातो खपटे, फटेंग्रा, पतेरो, खम्रेकिरा, फौजीकिरा, भ्रुसिलकिरा, रातो कमिला	सेतो भिंगा, गवारो, धमिरा, कत्ले, लमही, घुन, मिलिवडा, फटेंग्रा	फेदकटुवा, खुम्रे, गवारो, चिप्स, फौजिकिरा, रातो कमिला, पतेरो फटेंग्रा	भ्रुसिलकिरा, फेदकटुवा, फटेंग्रा, गवारो	भ्रुसिलकिरा, फेदकटुवा, फटेंग्रा, गवारो
रोग	एलो भाइरस, मिल्ड्यु डाउनी, लेट प्लाइट, अर्लि प्लाइट, डढुवा, मोज्याक भाइरस	सेतो धुले, कात्रे, दाद, फ्यांकर, गानो, कुहिने रोग	ब्लाष्ट, सिन्दुरे, कालो पाते, ब्याक्टोरियल, लोफ प्लाइट, फेद कुहिने रोग, खैरो रोग	ओइलाउने, जरा कुहिने, डढुवा, खैरा रोग, फेद कुहिने	ओइलाउने, जरा कुहिने, डढुवा, खैरा रोग, फेद कुहिने

स्रोत : कृषि सेवा केन्द्र अभिलेख, २०७५

कृषि सेवा केन्द्र, मकवानपुरको अभिलेख अनुसार, यस सेवा केन्द्रबाट साना सिंचाई कार्यक्रम, प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, पकेट कार्यक्रम, खाद्यान्न, फलफुल, तरकारी, विउ अनुदानमा वितरण, फलफुल विरुवा

वितरण, तालिम गोष्ठी, भ्रमण, कृषि मेला प्रदर्शनि, बाली विरुवामा रोग किरा पहिचान तथा प्राविधिक सल्लाह र उपचार, कृषिबालीको अनुगमन, बाली विरुवाको माग संकलन लगायतका सेवा प्रवाह हुने गरेका छन् ।

४.१८ पशुपंक्षीमा लाग्ने रोग

पशुपक्षीहरूमा देखा पर्ने गरेका रोग तथा किराहरूको प्रकोप सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ९: पशुपक्षीमा लाग्ने रोग र किरासम्बन्धी विवरण

पशुहरूमा लाग्ने मुख्य रोग	पंक्षीहरूमा लाग्ने मुख्य रोग	घरैमा उपचार गराउने जम्मा परिवार	भेटेरनरीमा उपचार गराउने परिवार
खोरेत, भ्यागुते, चरचरे, स्वाइन फिभर, पिपिआर, रेविज, कुम्बी, नाम्ले जुक्का, टेकवोम, हुकवोम	रानीखेत, गम्बारो, फवलपक्स, बर्डफ्लु, फवलकलेरा, ब्रोंकाटिस, सिआरडी	९८%	२%

स्रोत : पशुसेवा केन्द्र अभिलेख, २०७५

पशु सेवा केन्द्र मकवानपुरका अनुसार, उपचार सेवा, तालिम तथा प्रशार, पशु आहार विकास, सहयोग, घाँस वितरण, बोका वितराण तथा नश्ल सुधार लगायतका सेवाहरु यस सेवा केन्द्र बाट नियमित रुपमा प्रवाह हुने गरेका छन् ।

४.१९वित्तीय संस्थाको उपलब्धताको स्थिति

यस गाउँपालिकाक्षेत्रमामा विभिन्नसेवा सञ्चालन गरेको पाइन्छ । उल्लिखितसंस्थागत अभिलेख बमोजिम यस क्षेत्रमा वित्तीयसंस्थाहरुको विवरण देहाय बमोजिम छ ।

तालिका नं. १० : गाउँपालिकामा रहेका वित्तीय संस्थासम्बन्धी विवरण

सि.नं.	कार्यालयको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुखको नाम	कार्यालयको फोन र मोवाइल नम्बर
१	बैंक अफ काठमाण्डौं	चैनपुर	रविन्द्र कालाखेति	९८५५०२४६६९

स्रोत : संस्थाको अभिलेख, २०७५

४.२१ पर्यटकिय स्थल (प्राकृतिक धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक)

आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटनलाई आकर्षण गरी पर्यटन व्यवसायलाई टेवा पुचाउनका लागि त्यस क्षेत्रमा अवस्थित विभिन्न थरिका प्राकृतिक धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक स्थानहरूले प्रमुख भुमिका खेलेको हुन्छ। यस्ता स्थलहरूको नाम, रहेको स्थान, तीनीहरूको धार्मिक/ऐतिहासिक/पुरातात्विक महत्व तथा दैनिक आगन्तुक सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ११ : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकिय स्थलहरूको विवरण

वडा	स्थल	स्थलको महत्व	वार्षिक आगन्तुक (औषत)	कैफियत
१	मौराहा डाँडा लालिगुँरास पार्क	प्राकृतिक	१००	लालिगुराँस हेर्न आउने
३	जलपरी झरणा, चमेरो गुफा सरिखेत	प्राकृतिक	२५००	पिकनिक गर्न
३	भरेङकालिका मन्दिर, पलासे	धार्मिक	१५००	मंसिर पूर्णिमा र जेठ पूर्णिमामा मेला लाग्ने
३	गुम्बा, गिरिङ्टी	धार्मिक	१०००	ध्यान गर्न
४	बुढा महादेव गुफा, किन्द्राङ	धार्मिक	५००	हरिबोधनी एकादशीमा मेला लाग्ने
४	भुक्ति भ्यू टावर	प्राकृतिक	१००	रमनिय दृश्य
४	किन्द्राङ महादेव गुफा	प्राकृतिक	२००	अध्ययन, अनुसन्धान
४	रानी पोखरी तर्सीकोट	ऐतिहासिक	१५०	रमनिय दृश्य
५	चेपाङ संग्रहालय, चैनपुर	ऐतिहासिक	१००	चेपाङ परम्परा झल्किने वस्तुहरु
५	चुरीडाँडा, चैनपुर	प्राकृतिक	२००	वालउद्यान, पिकनिक स्पट, चर्च
६	सरस्वती ओदार, लामेवगर	धार्मिक	५००	अध्ययन, अनुसन्धान
६	नागदह, बाङ्सिराङ	धार्मिक	५००	पौडि खेल्ने
९	भिम्बुङ, खैराङ (२०५० मि.)	प्राकृतिक	२००	हिमाल, तराई, काठमाण्डौं देखिने
७	लङ्का गुफा, धिराङ	धार्मिक	२०००	अध्ययन, अनुसन्धान
९	वुर्जाडाँडा (२१०० मि.)	प्राकृतिक	२५०	अग्लो ठाउँ
९	महाभारत गुफा	प्राकृतिक	१००	अध्ययन, अनुसन्धान
९	कैलाश पर्वत, खैराङ	प्राकृतिक	१००	अग्लो ठाउँ, मन्दिर

स्रोत : :वडा अध्यक्षसंगको अन्तरवार्ता

यी बाहेक चेपाङ राजाको भग्नावशेषको तौतालाङग, न्याउरी दरबार प्वाकल गुफा, लुङगुडेडाँडा दरबार, पाईराङ्ग, गुप्तेश्वर गुफा, शंकरे गुफा, दुईचोक डाँडा, भिमचुली माताचुली भ्यु टावर, काम्लेको चमेरे गुफा, इन्द्रुङ, लंका राम लक्ष्मण दरबार, दाराङ्क, सुरुङके डाँडा, लगायत अन्य संभाम्वे क्षेत्रलाई पर्यटकिय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने निति लिएको छ ।

४.२२ उद्योग, कलकारखाना, व्यापार तथा व्यवसायको स्थिति

गाउँपालिकाबासीलाई विविध क्षेत्रमा सेवा पुचाइ रहेका विभिन्न किसिमका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. १२ : गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सेवा दिइरहेका व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी अनुमानित विवरण

सि.नं	व्यपार, व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या	सि.नं	व्यपार, व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या
१	उद्योग	३	२२	छापाखाना	०
२	ग्रिल उद्योग	०	२३	माछा मासु पसल	९
३	पउरोटी तथा बेकरी उद्योग	०	२४	तरकारी तथा फलफूल पसल	३
४	काष्ठ उद्योग	२	२५	दुग्ध डेरी	१
५	कुटानी, पिसानी तथा पिसानी मिल (घट्ट)	५७	२६	मनी टान्सफर	०

सि.नं	व्यपार, व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या	सि.नं	व्यपार, व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या
६	खुद्रा तथा किराना पसल	३६५	२७	सहकारी	२२
७	होटल	४	२८	साइकल तथा रिक्सा पसल	०
८	खाजाघर तथा चिया पसल	८	२९	पोल्ट्री फर्म	२६
९	फेन्सी पसल	४	३०	बंगुर फर्म	०
१०	कस्मेटीक्स	३	३१	व्यवसायिक फलफूल बगैचा	५
११	कपडा पसल	७	३२	फलफूल पसल	०
१२	जुत्ता चप्पल पसल	७	३३	इटा भट्टी	०
१३	निर्माण सामग्री सप्लायर्स/हार्डवयर	१	३४	सैलून	०
१४	भाडा पसल	१	३५	विरुवा, नर्सरी र जडीबुटी व्यवसाय	३
१५	घडी रेडीयो पसल	३	३६	ऐग्रोभेट	०
१६	टीभि फ्रिज पसल	०	३७	व्युटी पार्लर	०
१७	मोबाइल पसल	२	३८	माछा फर्म	३
१८	कम्प्युटर पसल	०	३९	बाखा फर्म	५०
१९	विद्युतीय सामग्री पसल	१	४०	गाई तथा भैंसी फार्म	०
२०	औषधी पसल (मेडीकल)	३	४१	कृषि फर्म	७
२१	पुस्तक पसल तथा फोटोकपी	४	४२	चटपटे तथा चाट पसल/ठेला	४४

स्रोत : समुह छलफल तथाःवडा अध्यक्षसंगको अन्तरवार्ता २०७५

परिच्छेद ५

सामाजिक स्थिति

यस परिच्छेदमा शिक्षा, स्वास्थ्य, मानव संसाधन, लक्षित वर्ग, खेलकुद आदि क्षेत्रसँग सम्वन्धित विवरण समावेस गरिएको छ ।

५.१ शैक्षिक संस्थाको उपलब्धताको स्थिति

यस गाउँपालिकाक्षेत्र भित्र रहेका शिक्षण संस्थाहरूमा पूर्व प्राथमिक, आधारभुत तथा माध्यमिक,सम्मको शिक्षा सञ्चालनमा आएका छन् । उक्त शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१.१ उपलब्ध शैक्षिक संस्था

गाउँपालिकामा रहेकाविभिन्न शैक्षिक संस्थाहरुको विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. गाउँपालिकामा रहेका शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

शैक्षिक संस्था	किसिम	सख्या
पूर्व प्राथमिक	सामुदायिक	४७
आधारभूत	सामुदायिक	४९
माध्यामिक	सामुदायिक	४
क्याम्पस		छैन

स्रोत : सम्बन्धित शिक्षा शाखाको अभिलेख , २०७५

५.२.विद्यार्थी भर्ना स्थिति

५.२.१.बालबिकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थी

यस गाउँपालिकाक्षेत्रमा रहेका विभिन्न सामुदायिकविद्यालयमा बालविकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थीको विवरण जातिगत रुपमा समेत विभाजन गरीदेहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १३ : बालबिकास केन्द्रमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको विवरण

क्र. सं.	विद्यालय क्षेत्र	केन्द्रको नाम	वडा नं.	सहजकर्ता	विद्यार्थी संख्या		
					बालक	बलिका	जम्मा
१	चरिमारा आ बि		७		२०	१२	३२
२	चेपाङ प्रगती आ बि		७		११	१	१२
३	दामराङ आ बि		७		१६	१५	३१

क्र. सं.	विद्यालय क्षेत्र	केन्द्रको नाम	वडा नं.	सहजकर्ता	विद्यार्थी संख्या		
					बालक	बलिका	जम्मा
४	धिराङ आ बि		७		१०	९	१९
५	जन कल्यान		८		०	०	०
6	जनज्योती		८		३	१	४
७	जनसेवा		८		१२	९	२१
८	नव जीवन		८		८	९	१७
९	आ बि देवीटार		७		१०	२८	३८
१०	आ बि जुरेथुम		८		५	७	१२
११	आ बि ठुलोतोडके		८		०	४	४
१२	आ बि धुसाबगर		७		१०	९	१९
१३	प्रजा कल्यान आ बि		६		११	१४	२५
१४	राष्ट्रिय मा वि		६		१७	११	२८
१५	सत कन्या आ बि		६		१३	१३	२६
१६	टिकिढुङ्गा आ बि		९		७	४	११
१७	बगेश्वोरी आ बि		९		१६	१२	२८
१८	बाराही आ बि		९		६	५	११
१९	देवीस्थान आ बि		९		६	१०	१६
२०	काली देवी आ बि		९		१६	११	२७
२१	कालिकाअ मा वि		९		९	१६	२५
२२	महाकाली आ बि		९		७	१०	१७
२३	आ बि सिमल्टार		९		५	७	१२
२४	तेन्सुराङ आ बि		९		११	७	१८
२५	भिमसेन आ बि		४		४	५	९

क्र. सं.	विद्यालय क्षेत्र	केन्द्रको नाम	वडा नं.	सहजकर्ता	विद्यार्थी संख्या		
					बालक	बलिका	जम्मा
२६	बिन्देश्वोरी आ बि		४		०	०	०
२७	गोगना देवी आ बि		४		८	८	१६
२८	जैसिन्ताल आ बि		४		४	५	९
२९	जनजगृते आ बि		४		३	८	११
३०	कालिका मा वि		४		२	३	५
३१	लोक प्रिय आ बि		५		०	०	०
३२	णवा जीवन आ बि		५		४	९	१३
३३	आ बि देवीटार		४		४	७	११
३४	आ बि गिम्गु		४		७	२	९
३५	आ बि पन्जनि		४		४	६	१०
३६	आ बि रानीबाङ्ग		५		५	१३	१८
३७	प्रजा जगृती आ बि		५		१३	१५	२८
३८	प्रजा प्रगती आ बि		५		०	०	०
३९	आ बि लपुर		४		११	४	१५
४०	सुनचरी चुरे डाँडा आ बि		५		५	५	१०
४१	बाल जगृती आ बि		२		४	८	१२
४२	भुमेश्वरी आ बि		१		७	६	१३
४३	बिन्देश्वोरी आ बि		१		४	८	१२
४४	जन प्रिय आ बि		३		१०	५	१५
४५	जनजगृती आ बि		२		०	०	०
४६	कालिका आ बि		२		४	५	९
४७	आ बि झिलि्कनि		३		१३	१०	२३
४८	आ बि केराबारी		२		११	६	१७
४९	आ बि लावति		३		१३	२२	३५

क्र. सं.	विद्यालय क्षेत्र	केन्द्रको नाम	वडा नं.	सहजकर्ता	विद्यार्थी संख्या		
					बालक	बलिका	जम्मा
५०	प्रजा प्रगती आ बि		२		११	७	१८
५१	सुर्योदय मा वि		३		८	९	१७
५२	ठुलो भावर आ बि		१		४	२	६
५३	थुम्की आ बि		२		०	०	०
	जम्मा				३९२	४०२	७९४

स्रोत : सम्बन्धित शिक्षा शाखाको अभिलेख , २०७५

५.२.३ कक्षा १मा भर्ना भएका बालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी (सामुदायिक)

शैक्षिक शत्र २०७५ मा गाउँपालिकासामुदायिक विद्यालयको कक्षा १ मा भर्ना भएका बालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी भर्ना विवरण लैङ्गिक रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१४ : बालविकास अनुभव प्राप्त कक्षा १ मा भर्ना भएका कूल विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण

क्र.सं..	विद्यालय	वडा नं.	टोल	कक्षा १ मा भर्ना भएका बालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी संख्या	
				जम्मा विद्यार्थी	वालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी
१	चरिमारा आ बि	७	चरिमार	१५	
२	चेपाङ प्रगती आ बि	७	भैसिराङ्	८	
३	दामराङ आ बि	७	डामराङ्	४५	
४	धिराङ आ बि	७	धिरङ्	११	
५	जना कल्यान आ बि	८	छतिवन	३३	
6	जनज्योती आ बि	८	कांकडा	१४	
७	जनसेवा आ बि	८	कांकडा	१५	
८	नव जीवन आ बि	८	पनपुङ्	१७	
९	आ बि देवीटा	७	देवीटा	४६	

क्र.सं..	विद्यालय	वडा नं.	टोल	कक्षा १ मा भर्ना भएका बालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी संख्या	
				जम्मा विद्यार्थी	वालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी
१०	आ बि जुरेथुम	८	जुरेथुम	१२	
११	आ बि ठुलोटोड्के	८	ठुलोटोड्के	८	
१२	आ बि धुसाबगर	७	धुसाबग	१८	
१३	प्रजा कल्यान आ बि	६	बाङ्ग राङ्	९	
१४	राष्ट्रिय मा वि	६	सिलिङे	६५	
१५	सत कन्या आ बि	६	तल्लोगर्लिङ्	२२	
१६	टिकिढुङ्गा आ बि	९	कमले	१८	
१७	बगेश्वोरी आ बि	९	खैराङ्	२६	
१८	बाराही आ बि	९	गैजुराङ्	९	
१९	देवीस्थान आ बि	९	सलेनि	१६	
२०	काली देवी आ बि	९	तार्लिङ्	२७	
२१	कालिका मा वि	९	अठारे	२२	
२२	महाकाली आ बि	९	चौराङ्	२०	
२३	आ बि सिमल्टा	९	सिमलटार	२७	
२४	तेन्सुराङ आ बि	९	तेन्सुराङ्	१२	
२५	भिमसेन आ बि	४	भिमल्टार	२४	
२६	बिन्देश्वोरी आ बि	४	भिन्देर्	२०	
२७	गोगना देवी आ बि	४	तर्सिकोट	१८	
२८	जैसिन्ताल आ बि	४	जैसिन्ताल	९	
२९	जनजगृती आ बि	४	बिकुटा	१८	
३०	कालिकाअ मा बि	४	राक्सिराङ्	८	

क्र.सं..	विद्यालय	वडा नं.	टोल	कक्षा १ मा भर्ना भएका बालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी संख्या	
				जम्मा विद्यार्थी	वालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी
३१	लोक प्रिय आ बि	५	कुटासिङ्	३६	
३२	नव जीवन आ बि	५	ताम राङ	१२	
३३	आ बि देवीटार	४	देवीटार	१०	
३४	आ बि गिम्गु	४	गिम्गु	२२	
३५	आ बि पन्जनि	४	पन्जनि	३	
३६	आ बि रानीबाङ्ग	५	रानीबाङ्ग बेकिम्‍	२१	
३७	प्रजा जगृती आ बि	५	चै नपुर	४०	
३८	प्रजा प्रगती आ बि	५	जिर्खेडाँडा	१०	
३९	आ बि लपु	४	लापु	१३	
४०	'सुनचुरी चुरेडएन्डअ आ बि	५	'चुरे डाँडा	२४	
४१	बाल जगृती आ बि	६	सेतोभावर	१४	
४२	भुमेश्वोरी आ बि	१	भुमेथुम	१३	
४३	बिन्देश्वोरी आ बि	१	राम्चे	३१	
४४	जन प्रिय आ बि	३	मैनटार	१०	
४५	जनजागृती आ बि	२	बाराटार	२५	
४६	कालिका प्र ॅ	२	गल्छाराङ डुडु	१५	
४७	आ बि भिलि्कनि	३	भिलि्कनि	८	
४८	आ बि केराबारि	२	केराबारी अल्खोप	१३	
४९	आ बि लावति	३	लवति	२७	
५०	प्रजा प्रगती आ बि	२	कुडुले	५२	
५१	सुयी द य मा वि	३	पलासे	५९	
५२	ठुलो भावर आ बि	१	ठुलोभावर	११	

क्र.सं..	विद्यालय	वडा नं.	टोल	कक्षा १ मा भर्ना भएका बालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी संख्या	
				जम्मा विद्यार्थी	वालविकास अनुभव प्राप्त विद्यार्थी
५३	थुम्की आ बि	२	भाटि	७	
	जम्मा			१०९८	

स्रोत : सम्बन्धित शिक्षा शाखाको अभिलेख , २०७५

५.२.५ तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी विवरण (सामुदायिक)

शैक्षिक शत्र २०७५ मा गाउँपालिकामा सामुदायिक विद्यालयको आधारभुत तहमा भर्ना भई अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको विवरण लैङ्गिक रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१५ : तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी भर्नासम्बन्धी विवरण

क्र. नं.	विद्यालय	वडा नं.	टोल	तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी संख्या								
				आधारभूत तह			माध्यमिक तह			कुल जम्मा		
				छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
ज्ञ	चरिमार आ बि	७	चरिमार	५६	३७	९३	०	०	०	५६	३७	९३
द्द	चेपाङ प्रगती आ बि	७	भैसिराङ्	१३	२३	३६	०	०	०	१३	२३	३६
घ	डामराङ आ बि	७	डामराङ्	८२	९०	१७२	०	०	०	८२	९०	१७२
द्ध	धिराङ आ बि	७	धिरङ्	७१	६३	१३४	०	०	०	७१	६३	१३४
छ	जना कल्यान आ बि	८	छतिवन	३३	५३	८६	०	०	०	३३	५३	८६
ट	जनज्योती आ बि	८	कांकडा	१३	१८	३१	०	०	०	१३	१८	३१
ठ	जनसेवा आ बि	८	कांकडा	३२	३९	७१	०	०	०	३२	३९	७१
ड	नव जीवन आ बि	८	पनपुङ्	४६	५५	१०१	०	०	०	४६	५५	१०१
ढ	आ बि देवीटार	७	देवीटा	२०३	१५०	३५३	०	०	०	२०३	१५०	३५३
ज्ञण	आ बि जुरेथुम	८	जुरेथुम	११२	१०९	२२१	०	०	०	११२	१०९	२२१
ज्ञज्ञ	आ बि ठुलोटोड्के	८	ठुलोटोड्के	५६	६७	१२३	०	०	०	५६	६७	१२३
ज्ञद्द	आ बि धुसाबग	७	धुसाबग	२८	४५	७३	०	०	०	२८	४५	७३

क्र. नं.	विद्यालय	वडा नं.	टोल	तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी संख्या								
				आधारभूत तह			माध्यमिक तह			कुल जम्मा		
				छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
ज्ञघ	प्रजा कल्यान आ बि	६	बाङ्ग राङ्	३४	२२	५६	०	०	०	३४	२२	५६
ज्ञद्ध	राष्ट्रिय मा वि	६	सिलिङे	३०४	२३७	५४१	०	०	०	३०४	२३७	५४१
ज्ञछ	सत कन्या आ बि	६	तल्लोगार्लङ्	३८	३९	७७	०	०	०	३८	३९	७७
ज्ञट	टिकिढुङ्गा आ बि	९	कमले	१९	२८	४७	०	०	०	१९	२८	४७
ज्ञठ	बगेश्वोरी आ बि	९	खैराङ्	१०१	११०	२११	०	०	०	१०१	११०	२११
ज्ञड	बाराही आ बि	९	गैजुराङ्	१३	१०	२३	०	०	०	१३	१०	२३
ज्ञढ	डेविस्थान आ बि	९	सलेनि	३४	४२	७६	०	०	०	३४	४२	७६
द्दण	काली देवी आ बि	९	तार्लिङ्	६०	३८	९८	०	०	०	६०	३८	९८
द्दज्ञ	कालिकाअ म वि	९	अठारे	१०७	१२४	२३४	४९	३४	८३	१५६	१५८	३१४
द्दद्द	महाकाली आ बि	९	चौराङ्	२२	३०	५२	०	०	०	२२	३०	५२
द्दघ	आ बि सिमलटा	९	सिमलटार	२५	२०	४५	०	०	०	२५	२०	४५
द्दद्ध	तेन्सुराङ आ बि	९	तेन्सुराङ्	१३	१५	२८	०	०	०	१३	१५	२८
द्दछ	भिमसेन आ बि	४	भिमल्टार	४३	६४	१०७	०	०	०	४३	६४	१०७
द्दट	बिन्देश्वोरी आ बि	४	भिन्देस्	२५	२५	५०	०	०	०	२५	२५	५०
द्दठ	गोगना देवी आ बि	४	तर्सिकोट	५८	३६	९४	०	०	०	५८	३६	९४
द्दड	जैसिन्ताल आ बि	४	जैसिन्ताल	२०	२०	४०	०	०	०	२०	२०	४०
द्दढ	जनजगृती आ बि	४	बिकुटा	२४	१९	५३	०	०	०	२४	१९	५३
घण	कालिका म वि	४	राक्सिराङ्	६८	५९	१२७	२६	१५	४१	९४	७४	१६८
घज्ञ	लोक प्रिय आ बि	५	कुटासिङ्	५५	५०	१०५	०	०	०	५५	५०	१०५
घद्द	आव जीवन आ बि	५	ताम राङ	१९	१२	३१	०	०	०	१९	१२	३१
घघ	आ बि देवीटा	४	देवीटार	५८	३८	९६	०	०	०	५८	३८	९६
घद्ध	आ बि गिम्मु	४	गिम्मु	३४	३७	७१	०	०	०	३४	३७	७१

क्र. नं.	विद्यालय	वडा नं.	टोल	तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी संख्या								
				आधारभूत तह			माध्यमिक तह			कुल जम्मा		
				छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
घछ	आ बि पन्जनि	४	पन्जनि	७	१६	२३	०	०	०	७	१६	२३
घट	आ बि रानीबाङ्ग	५	रानीबाङ्ग बेकिम्‍	४९	४४	९३	०	०	०	४९	४४	९३
घठ	प्रजा जगृती आ बि	५	चै नपुर	१३८	१५५	१९३	०	०	०	१३८	१५५	१९३
घड	प्रजा प्रगती आ बि	५	जिर्खेडाँडा	२४	२७	५१	०	०	०	२४	२७	५१
घढ	आ बि लपुर	४	लापु	४४	३१	७५	०	०	०	४४	३१	७५
द्वण	सुनचुरी चुरे डाँडा आ बि	५	चुरे डाँडा	३९	४७	८६	०	०	०	३९	४७	८६
द्वज्ञ	बल जागृती आ बि	२	सेतोभावर	२२	२४	४६	०	०	०	२२	२४	४६
द्वद्द	भुमेश्वोरी आ बि	१	भुमेथुम	२२	२०	४२	०	०	०	२२	२०	४२
द्वघ	बिन्देश्वोरी आ बि	१	राम्चे	४६	४९	९५	०	०	०	४६	४९	९५
द्वद्ध	जन प्रिय आ बि	३	मैनटार	२०	१६	३६	०	०	०	२०	१६	३६
द्वछ	जनजगृती आ बि	२	बाराटार	२५	२५	५०	०	०	०	२५	२५	५०
द्वट	कालिकाअ आ बि	२	गल्छाराङ डुङु	४१	४१	८२	०	०	०	४१	४१	८२
द्वठ	आ बि झिलि्कनि	३	झिलि्कनि	२५	१४	३९	०	०	०	२५	१४	३९
द्वड	आ बि केराबारि	२	केराबारी अल्खोप	१९	१९	३८	०	०	०	१९	१९	३८
द्वढ	आ बि लावति	३	लवति	४५	४१	८६	०	०	०	४५	४१	८६
छण	प्रजा प्रगती आ बि	२	कुडुले	१५१	१३९	२९०	०	०	०	१५१	१३९	२९०
छज्ञ	सुर्योडेअ म वि	३	पलासे	३२१	२९३	६१४	१०४	७५	१७९	४२५	३६८	७९३
छद्द	ठुलो भावर आ बि	१	ठुलोभावर	१५	२५	४०	०	०	०	१५	२५	४०
छघ	थुम्की आ बि	२	भाटि	३८	४९	८७	०	०	०	३८	४९	८७

क्र. नं.	विद्यालय	वडा नं.	टोल	तहगत रुपमा कूल विद्यार्थी संख्या								
				आधारभूत तह			माध्यमिक तह			कुल जम्मा		
				छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
	जम्मा			३०१०	२९०९	५९१९	२१५	१४४	३५९	३२२५	३०५३	६२७८

स्रोत :सम्बन्धित शिक्षा शाखाको अभिलेख , २०७५

५.२.७.आधारभूत तहमा जातिगत विद्यार्थी भर्ना (सामुदायिक)

शैक्षिक शत्र २०७५ मा गाउँपालिकाका सामुदायिक विद्यालयको आधारभुत तहमा भर्ना भई अध्ययनरत जातजातिगत विद्यार्थी भर्ना विवरण लैङ्गिक रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१६ : तहगत रुपमा जनाजाति विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण

विद्यालय	जातिगत आधारमा आधारभूत तहमा विद्यार्थी संख्या											
	दलित			जनजाति			अन्य			कूल जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
चरिमारा आ बि	८	१	९	५६	३७	९३	०	०	०	६४	३८	१०२
चेपाङ प्रगती आ बि	०	०	०	१३	२३	३६	०	०	०	१३	२३	३६
दामराङ आ बि	०	०	०	०	०	०	८२	९०	१७२	८२	९०	१७२
धिराङ आ बि	०	०	०	०	०	०	७१	६३	१३४	७१	६३	१३४
जन कल्यान	०	०	०	२४	४८	७२	९	५	१४	३३	५३	८६
जनज्योती	०	०	०	७	१४	२१	६	४	१०	१३	१८	३१
जनसेवा	०	०	०	३२	३९	७१	०	०	०	३२	३९	७१
नव जीवन	०	०	०	१७	१७	३४	२९	३८	६७	४६	५५	१०१
आ बि देवीटार	१०	४	१४	६१	४६	१०७	१३२	१००	२३२	२)०३	१५०	३५३
आ बि जुरेथुम	०	०	०	६३	७०	१३३	४९	३९	८८	११२	१०९	२२१
आ बि ठुलोतोडके	४	१	५	३४	३१	६५	१८	३५	५३	५६	६७	१२३
आ बि धुसाबगर	०	०	०	११	२५	३६	१७	२०	३७	२८	४५	७३
प्रजा कल्यान आ बि	०	०	०	१३	८	२१	२१	१४	३४	३४	२२	५६
राष्ट्रिय मा वि	५	६	११	२९९	२३१	५३०	९	९	९	३०४	२३७	५४१

विद्यालय	जातिगत आधारमा आधारभूत तहमा विद्यार्थी संख्या											
	दलित			जनजाति			अन्य			कूल जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
सत कन्या आ बि	९	९	९	१०	१५	२५	२८	२४	५२	३८	३९	७७
टिकिढुङ्गा आ बि	९	९	९	१९	२८	४७	९	९	९	१९	२८	४७
बगेश्वोरी आ बि	१५	१३	२८	४२	६४	१०६	४४	३३	७७	१०१	११०	२११
बाराही आ बि	९	९	९	१३	१०	२३	९	९	९	१३	१०	२३
देवीस्थान आ बि	९	९	९	२७	२४	५१	७	१८	२५	३४	४२	७६
काली देवी आ बि	९	९	९	६०	३८	९८	०	०	०	६०	३८	९८
कालिकाअ मा वि	४	०	४	३६	४७	८३	६७	७७	१४४	१०७	१२४	२३१
महाकाली आ बि	०	०	०	२२	३०	५२	०	०	०	२२	३०	५२
आ बि सिमल्टार	०	०	०	२५	२०	४५	०	०	०	२५	२०	४५
तेन्सुराङ आ बि	०	०	०	५	८	१३	८	७	१५	१३	१५	२८
भिमसेन आ बि	०	०	०	०	०	०	४३	६४	१०७	४३	६४	१०७
बिन्देश्वोरी आ बि	०	०	०	०	०	०	२५	२५	५०	२५	२५	५०
गोगना देवी आ बि	०	०	०	०	०	०	५८	३६	९४	५८	३६	९४
जैसिन्ताल आ बि	०	०	०	०	०	०	२०	२०	४०	२०	२०	४०
जनजगृते आ बि	०	०	०	०	०	०	२४	२९	५३	२४	२९	५३
कालिका मा वि	१	३	४	५९	५१	११०	८	५	१३	६८	५९	१२७
लोक प्रिय आ बि	०	०	०	०	०	०	५५	५०	१०५	५५	५०	१०५
णवा जीवन आ बि	०	०	०	०	०	०	१९	१२	३१	१९	१२	३१
आ बि देवीटार	०	०	०	०	०	०	५८	३८	९६	५८	३८	९६
आ बि गिम्गु	०	०	०	०	०	०	३४	३७	७१	३४	३७	७१
आ बि पन्जनि	०	०	०	०	०	०	७	१६	२३	७	१६	२३
आ बि रानीबाङ्ग	०	०	०	९	१०	१९	४०	३४	७४	४९	४४	९३
प्रजा जगृती आ बि	०	०	०	०	०	०	१३८	१५५	२९३	१३८	१५५	२९३
प्रजा प्रगती आ बि	०	०	०	०	०	०	२४	२७	५१	२४	२७	५१

विद्यालय	जातिगत आधारमा आधारभूत तहमा विद्यार्थी संख्या											
	दलित			जनजाति			अन्य			कूल जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
आ बि लपुर	३	३	६	४१	२८	६९	०	०	०	४४	३१	७५
सुनचरी चुरे डाँडा आ बि	०	०	०	०	०	०	३९	४७	८६	३९	४७	८६
बाल जगृती आ बि	१	१	२	२१	२३	४४	०	०	०	२२	२४	४६
भुमेश्वरी आ बि	०	०	०	०	०	०	२२	२०	४२	२२	२०	४२
बिन्देश्वोरी आ बि	०	०	०	७	६	१३	३९	४३	८२	४६	४९	९५
जन प्रिय आ बि	०	०	०	०	०	०	२०	१६	३६	२०	१६	३६
जनजगृती आ बि	०	०	०	११	९	२०	१४	१६	३०	२५	२५	५०
कालिका आ बि	०	०	०	०	०	०	४१	४१	८२	४१	४१	८२
आ बि झिलिक्नि	०	०	०	०	०	०	२५	१४	३९	२५	१४	३९
आ बि केराबारी	०	०	०	०	०	०	१९	१९	३८	१९	१९	३८
आ बि लावति	०	०	०	२१	१६	३७	२४	२५	४९	४५	४१	८६
प्रजा प्रगती आ बि	०	०	०	०	०	०	१५१	१३९	२९०	१५१	१३९	२९०
सुर्योदय मा वि	९	१२	२१	२००	१७१	३७१	११२	११०	२२२	३१२	२९३	६१४
ठुलो भावर आ बि	०	०	०	१३	१७	३०	२	८	१०	१५	२५	४०
थुम्की आ बि	६	६	१२	२४	३०	५४	८	१३	२१	३८	४९	८७
जम्मा	६६	५०	११६	१२९५	१२३४	२५२९	१६५७	१६२६	३२८३	३०१८	२९१०	५९२८

स्रोत :सम्बन्धित शिक्षा शाखाको अभिलेख , २०७५

५.२.९ माध्यमिक तहमा जातिगत विद्यार्थी भर्ना (सामुदायिक)

शैक्षिक शत्र २०७५ मा गाउँपालिकाका सामुदायिक विद्यालयको माध्यमिक तहमा भर्ना भई अध्ययनरत जनजाति विद्यार्थीहरूको विवरण लैङ्गिक रुपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१७ : माध्यमिक तहमा जातिगत विद्यार्थी सम्बन्धी विवरण (सामुदायिक)

विद्यालय	द्यलित			जनजाति			अन्य			कूल जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
राष्ट्रिय मा वि	१	१	२	३५	१९	५४	०	०	०	३६	२०	५६
कालिका मा वि	३	१	४	२६	१५	४१	२०	१८	३८	४९	३४	८३
कालिका मा वि	१	०	१	२४	१४	३८	१	१	१	१६	१५	४१
सुयोदय मा वि	६	१	७	१०२	७८	१८०	०	०	०	१०८	७९	१८७
जम्मा	११	३	१४	१८७	१२६	३१३	२१	१९	४०	२१९	१४८	३६७

स्रोत :सम्बन्धित शिक्षा शाखाको अभिलेख , २०७५

५.५ गाउँपालिकाक्षेत्रको सामुदायिक विद्यालयको छात्रवृतिको उपलब्धता

गाउँपालिकाक्षेत्रमा भएको सामुदायिक विद्यालयमा विभिन्न छात्रवृत्तिको उपलब्धताको स्थिति देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१८ः तहगत रुपमा छात्रवृत्तिको उपलब्धता सम्बन्धी विवरण

छात्रवृति	आधारभूत तह			माध्यमिक तह			कूल जम्मा		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
द्यलित	६६	५०	११६	११	३	१४	७७	५३	६६
छात्रा	१२९५	०	१२९५	१८७	०	१८७	१४८२	०	१२९५
अपांग	४६	३७	८३	३	२	५	४९	३९	४६
विपन्न	११०१	१२२०	२३२१	४०	४३	८३	११४१	१२६३	११ण१
जम्मा	२५०८	१३०७	३८१५	२४१	४८	२८९	२७४९	१३५५	२५०८

स्रोत :सम्बन्धित शिक्षा शाखाको अभिलेख , २०७५

५.६नियुक्तिको आधारमा शिक्षक (सामुदायिक)

गाउँपालिकाक्षेत्रमा अवस्थित विद्यालयहरूमा कार्यरत शिक्षकहरूको श्रेणी , नियुक्तको आधारमा स्थायी, अस्थायी, परियोजना एवं रिक्त दरबन्धी सम्बन्धी विवरण तहगतका साथै लैङ्गिक रुपमा समेत विश्लेषण गरी देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.१९: नियुक्तिको आधारमा शिक्षकसम्बन्धी विवरण

विद्यालय	स्थायी			अस्थायी			राहत अनुदान			नीजि श्रोत			कूल जम्मा		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
आ बि देवीटार	०	२	**२**	०	२	**२**	०	४	**४**	१	१	**२**	१	९	१०

विद्यालय	स्थायी			अस्थायी			राहत अनुदान			नीजि श्रोत			कूल जम्मा		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
आ बि धुसबगर	०	२	**२**	०	०	**०**	०	१	**१**	१	०	**१**	१	३	४
प्रजा कल्यन आ बि	०	१	**१**	०	२	**२**	०	१	**१**	२	०	**२**	२	४	६
सत कल्यन आ बि	०	१	१	१	१	**२**	१	०	१	०	०	**०**	२	२	४
आ बि ठुलो टोद्के	०	०	०	०	२	**२**	१	०	**१**	३	२	**५**	४	४	८
आ बि जुरेथुम्	०	०	०	१	३	**४**	०	०	०	२	३	**५**	३	६	९
चरिमारा आ बि	०	०	०	१	१	**२**	०	१	**१**	०	०	०	१	२	३
राष्ट्रिय म वि	०	३	**३**	०	२	**२**	४	२	**६**	१	१	**२**	५	८	१३
दाम्राङ आ बि	०	१	**१**	०	२	**२**	०	०	०	२		**२**	२	३	५
नव जिवन आ बि	०	०	०	०	१	**१**	०	०	०	२	१	**३**	२	२	४
जन कल्यन आ बि	०	०	०	०	०	०	०	०	०		१	**१**	०	१	१
धिराङ आ बि	०	१	**१**		३	**३**			०		२	**२**	०	६	६
चेपङ प्रगती आ बि			०			०			०	१	२	**३**	१	२	३
जनसेवा आ बि	०		०			०			०	१	२	**३**	१	२	३
टिकिढुङ्गा आ बि	०		**०**		२	**२**			**०**	०		**१**	१	२	३
जनज्योती आ बि	०		**०**			**०**			**०**		२	**२**	०	२	२

विद्यालय	स्थायी			अस्थायी			राहत अनुदान			नीजि श्रोत			कूल जम्मा		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
कालिका देवी आ बि	०		०		२	२		१	१	२		२	२	३	५
बाराही आ बि	०		०		१	१		१	१	१		१	१	२	३
कालिका मा वि	०	३	३	१	०	१		२	२	२	१	३	३	६	९
महाकाली आ बि	०	१	१			०		१	१	१		१	१	२	३
बगिश्वोरी आ बि	०	१	१		२	२			०	३	२	५	३	५	८
तेन्सुराङ आ बि	०	१	१		१	१			०			०	०	२	२
आ बि सिमल्टार	०		०		१	१	१		१	१		१	२	१	३
देवीस्थान आ बि	०		०	१		१			०		३	३	१	३	४
भिमसेन आ बि	०	१	१	१	१	१			०			०	१	२	३
बिन्देशोरी आ बि	०	१	१		१	१			०			०	०	२	२
आ बि गिम्गु	०	१	१		१	१		१	१	१		१	१	३	४
आ बि रानीबाङ्	०		०		२	२			०	१		१	१	२	३
गोगना देवी आ बि	०		०		३	३			०			०	०	३	३
लोक प्रिय आ बि	०	२	२	२		२			०			०	२	२	४
आ बि लपु	०	१	१		१	१			०		१	१	०	३	३
ʼप्रजा जगृती आ बि	०	२	२		२	२	२	१	३	४	१	५	६	६	१२

विद्यालय	स्थायी			अस्थायी			राहत अनुदान			नीजि श्रोत			कूल जम्मा		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
प्रजा प्रगती आ बि	०	२	२			०			०			०	०	२	२
जैसिलाल आ बि	१		१			०		१	१			०	१	१	२
आ बि पन्जनि	०		०		२	२		१	१			०	०	३	३
कालिका म वि	०	१	१		१	१		४	४		१	१	०	७	७
सुनचुरी चुरे डाँडा आ बि	०	१	१	१		१			०	१		१	२	१	३
आ बि देवीटा	०	१	१		२	२			०			०	०	३	३
'नव जिवन आ बि	०		०			०	१		१	१		१	२	०	२
जनजगृती आ बि	०		०			०			०	२	१	३	२	१	३
प्रजा प्रगती आ बि	०	३	३			०	२		२	४	१	५	६	४	१०
कालिका आ बि	०		०		२	२			०	१		१	१	२	३
आ बि झिलिक्नि	०	१	१		१	१	१		१	२		२	३	२	५
आ बि लवति	०		०	१	२	३			०	३	१	४	४	३	७
ठुलो भवर आ बि	०		०		३	३	१		१			०	१	३	४
बिन्देशोरी आ बि	०		०			०	१	१	२	१	१	२	२	२	४
आ बि केरबारी	०	१	१		१	१			०	१		१	१	२	३
सुर्योदय मा वि	१	२	३	३	४	७	१	३	४	२	३	५	७	१२	१९

विद्यालय	स्थायी			अस्थायी			राहत अनुदान			नीजि श्रोत			कूल जम्मा		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
थुम्की आ बि	०		०	१	१	२		१	१		०	०	१	२	३
जन प्रिय आ बि	०		०			०		२	१	१		१	१	२	३
भुमेशोरी आ बि	०		०			०	१	१	२			०	१	१	२
बाल जगृती आ बि	०		०			०	१		१			०	१	०	१
जनजगृती आ बि	०		०			०			०		१	१	०	१	१
जम्मा	२	३७	३९	१४	५८	७२	१८	३०	४८	५२	३४	८६	८६	१५९	२४५

स्रोत :सम्बन्धित शिक्षा शाखाको अभिलेख , २०७५

५.७साक्षरताको स्थिति

गाउँपालिकाको१५ वर्ष भन्दा माथिको उमेरको जनसंख्याको साक्षरता सम्बन्धी विवरणलाई निरक्षर, साक्षरमा विभाजन गरी वडागत रुपमा देहायको तालिकामा दिइएकोछ ।

तालिका नं.२० : उमेर समुहका आधारमा निरक्षरतासम्बन्धी विवरण

	पुरुष	महिला		जम्मा
निरक्षर	२१८५	२७२२	२३	४९०७
शाक्षर	७१०९	६२५९	६४	१३३६८
आठ पास	८०४	६६४	७	१४६८
दस	४३२	३०९	४	७४१
१२ पास	२२३	१७१	२	३९४
विए	३४	१९	०.२	५३
एम ए	९		०.०४	९

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.१० विद्यालय छोड्ने बालबालिका

विद्यालय छाड्ने कारणहरूलाई आर्थिक अवस्था कमजोर, घर परिवारमा काम गर्न तथा अन्य विभिन्न कारणहरू मध्ये सबैभन्दा बढी आर्थिक अवस्था कमजोर भएकाले गर्दा विद्यालय जान छोडेको पाइन्छ । घरधुरी सर्भेक्षण, २०७५ अनुसार विद्यालय जान छोड्नुको कारण अनुसार बालबालिकासम्बन्धी विवरण तहगत आधारमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.२१ : विद्यालय जान छोड्नुको कारणअनुसार बालबालिकासम्बन्धी विवरण

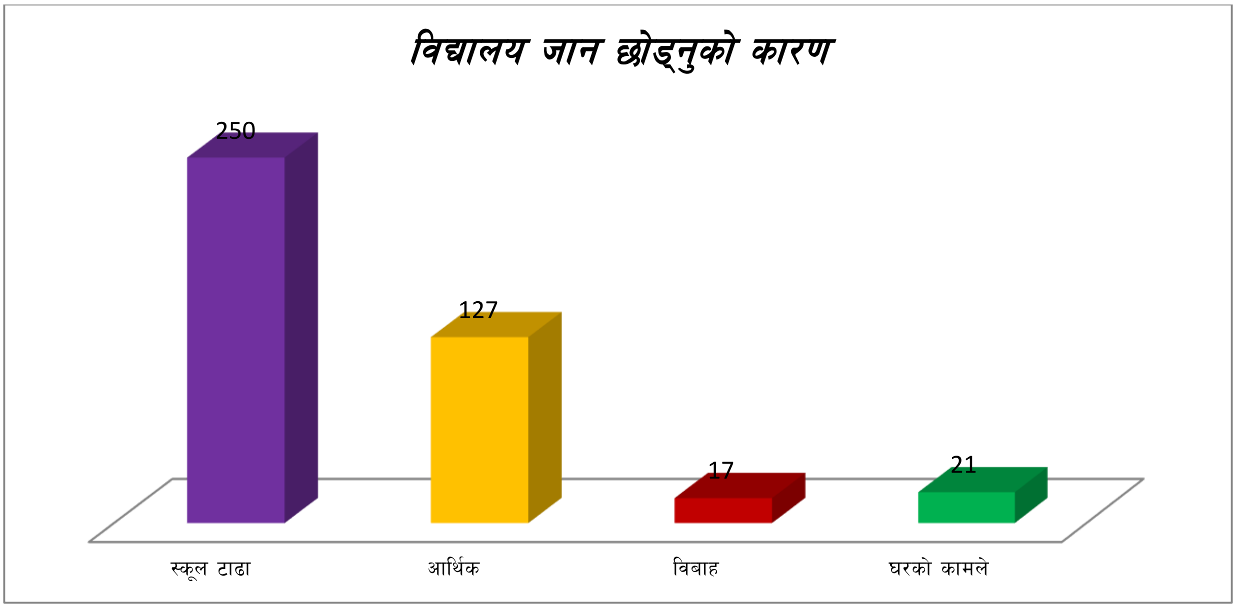

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

सिपको प्रयोग:

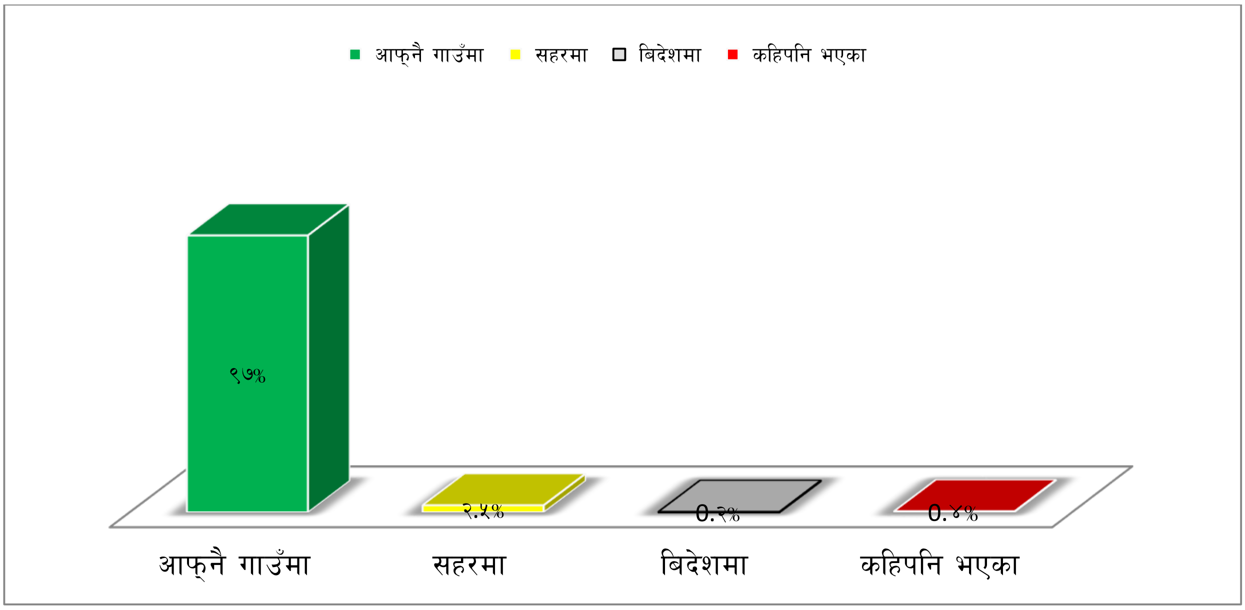

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.१३ स्वास्थ्य संस्था तथा उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा

यस गाउँपालिकामा सरकारी तथा नीजि क्षेत्रको पहलमा विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरु सञ्चालनमा आएको पाइन्छ। यस क्षेत्रमा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. २२ : स्वास्थ्य संस्था तथा उपलब्ध सेवा सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	**स्वास्थ्य संस्था**	**वडा नं.**	**उपलब्ध सेवा**
१	सरिखेत स्वास्थ्य चौकी, सरिखेत	२	• सामान्य उपचार

क्र. सं.	स्वास्थ्य संस्था	वडा नं.	उपलब्ध सेवा
			• प्रसुति सेवा, परिवार नियोजन, खोप • पोषण, यौनरोग • स्वास्थ्य शिक्षा, माहामारी नियन्त्रन • DOTS, PHC/ORC (गाउँघर क्लिनिक सेवा)
२	राक्सिराङ स्वास्थ्य चौकी, चैनपुर	५	• सामान्य उपचार • प्रसुति सेवा, परिवार नियोजन, खोप • पोषण, यौनरोग • स्वास्थ्य शिक्षा, माहामारी नियन्त्रन • DOTS, PHC/ORC (गाउँघर क्लिनिक सेवा)
३	काँकडा स्वास्थ्य चौकी, शिवाढुनी	६	• सामान्य उपचार • प्रसुति सेवा, परिवार नियोजन, खोप • पोषण, यौनरोग • स्वास्थ्य शिक्षा, माहामारी नियन्त्रन • DOTS, PHC/ORC (गाउँघर क्लिनिक सेवा)
४	खैराङ स्वास्थ्य चौकी, खैराङ	९	• सामान्य उपचार • प्रसुति सेवा, परिवार नियोजन, खोप • पोषण, यौनरोग • स्वास्थ्य शिक्षा, माहामारी नियन्त्रन • DOTS, PHC/ORC (गाउँघर क्लिनिक सेवा)
५	राक्सिराङ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई,	४	• सामान्य उपचार, परिवार नियोजन • खोप, पोषण, यौनरोग, स्वास्थ्य शिक्षा • माहामारी नियन्त्रन
६	धिराङ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, धिराङ	७	• सामान्य उपचार, परिवार नियोजन • खोप, पोषण, यौनरोग, स्वास्थ्य शिक्षा • माहामारी नियन्त्रन
७	कोखारी सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, कोखारी	९	• सामान्य उपचार, परिवार नियोजन • खोप, पोषण, यौनरोग, स्वास्थ्य शिक्षा • माहामारी नियन्त्रन

स्रोत :सम्बन्धित स्वास्थ्य शाखाको अभिलेख , २०७५

५.१३.१ गाउँपालिका क्षेत्रमा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था र स्वास्थ्यकर्मी

गाउँपालिकाक्षेत्रमा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध मानव संशाधन सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिका अनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. २३ : गाउँपालिकाक्षेत्रमा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्यकर्मी सम्बन्धी विवरण

स्वास्थ्य संस्था	वडा नं.	विशेषज्ञ चिकित्सक			चिकित्सक			सहायक चिकित्सक			नर्स	अनमी	अन्य		
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा			महिला	पुरुष	जम्मा

सरिखेत स्वास्थ्य चौकी, सरिखेत	२							१	२	३	०	३	१	०	१
राक्सिराङ स्वास्थ्य चौकी, चैनपुर	५							१	२	३	०	२	१	०	१
काँकडा स्वास्थ्य चौकी, शिवाढुनी	६							२	१	३	०	३	१	०	१
खैराङ स्वास्थ्य चौकी, खैराङ	९							१	२	३	०	३	१	०	१
राक्सिराङ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई,	४							०	१	१	०	१	१	०	१
धिराङ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, धिराङ	७							०	०	०	०	१	०	१	१
कोखारी सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, कोखारी	९							०	१	१	०	०	१	०	१
जम्मा								**५**	**९**	**१४**	**०**	**१३**	**६**	**१**	**७**

स्रोत :सम्बन्धित स्वास्थ्य शाखाको अभिलेख , २०७५

५.१३.२ गाउँपालिकाक्षेत्रको स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध भौतिक साधन

गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध भौतिक तथा मानव संशाधन सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिका अनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. २४ : उपचारका लागि सबभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान अनुसार सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	स्वास्थ्य संस्था	वडा नं.	बेड संख्या	एमबुलेन्स सेवा	भवन
१	सरिखेत स्वास्थ्य चौकी, सरिखेत	२	२	०	१
२	राक्सिराङ स्वास्थ्य चौकी, चैनपुर	५	२	०	१
३	काँकडा स्वास्थ्य चौकी, शिवाढुनी	६	२	०	१
४	खैराङ स्वास्थ्य चौकी, खैराङ	९	२	०	१
५	राक्सिराङ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई,	४	१	०	१
६	धिराङ सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, धिराङ	७	१	०	१
७	कोखारी सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई, कोखारी	९	१	०	१
जम्मा			**११**	०	**७**

स्रोत :सम्बन्धित स्वास्थ्य शाखाको अभिलेख , २०७५

५.१३.३ उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान

गाउँपालिकाका नागरिकहरू उपचारका लागि सबैभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थानलाई लामा, धामी, झाँक्री, स्वास्थ्य चौकी, निजी तथा सरकारी अस्पताल, आयुर्वेदिक औषधालय तथा अन्य गरी ४समूहमा विभाजन

गरी विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी स्वाास्थ्य संस्थाजाने घरधुरी रहेको पाइन्छ। यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिका अनुसार रहेको पाइन्छ ।

तालिका नं. २५ : उपचारका लागि सबभन्दा पहिला जाने संस्था वा स्थान अनुसारसम्बन्धी विवरण

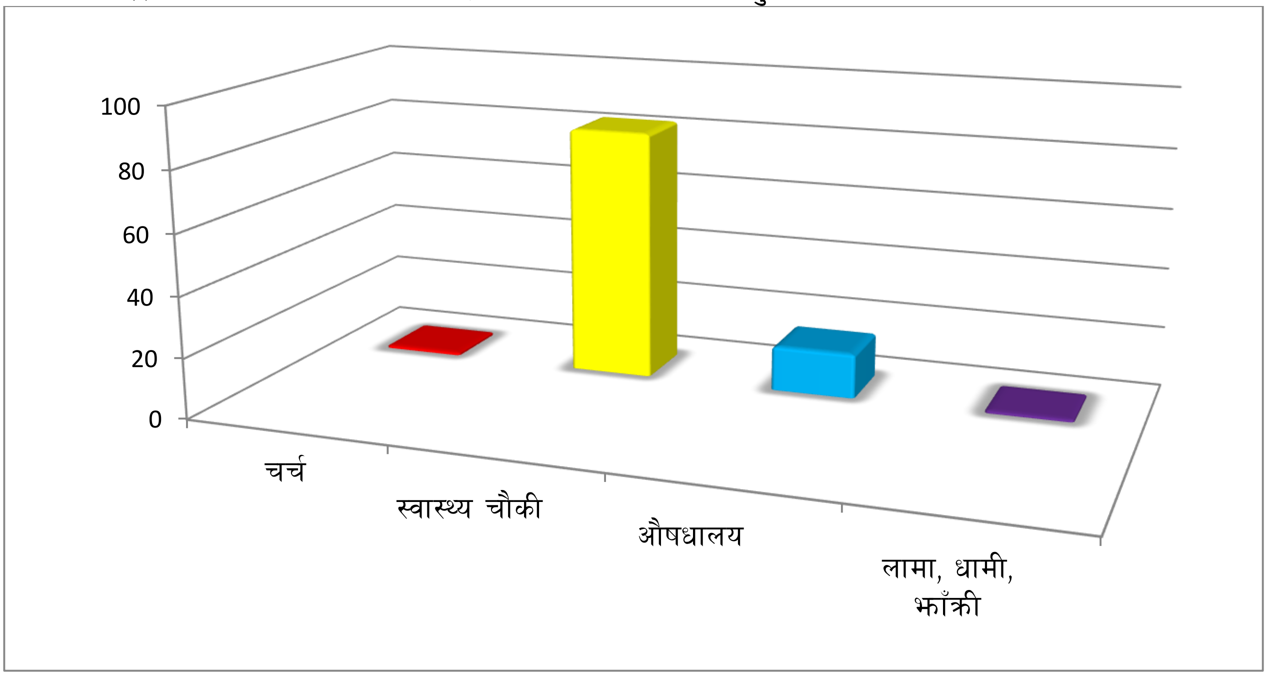

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.१३.४ गाउँपालिकाक्षेत्र भित्रमा देखा परेका मुख्य रोग र तिनका उपचारसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाक्षेत्रमा सञ्चालित माथि उल्लेखित स्वास्थ्य संस्थामाको आ.व. २०७५ को तथ्यांक अनुसार विरामी संख्या, उपचार भएका, फलो अप भउका, रेफर गरिएका र मृत्यु भएकाको संख्या देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २६ : रोग तथा तीनको उपचार सम्बन्धी विवरण

रोगको विवरण	विरामी संख्या	उपचार भएकाको संख्या	फलो अप गरिएका संख्या	रेफर गरिएका संखया	मृत्यु भएका संख्या
निमोनिया	२२२	२२२			
झाडापखाला	७३७	७३७			
कालाजार	३	३			
क्षयरोग	१८	१८			
कुष्टरोग	३	३			
उच्च रक्तचाप	४४	४४			
ग्यास्टिक	६८०	६८०			

स्रोत :सम्बन्धित स्वास्थ्य शाखाको अभिलेख , २०७५

५.१३.९.दीर्घरोग संक्रमण हुने तथा मृत्यु हुनेको संख्या :

तालिका नं.२७ : दीर्घरोगबाट संक्रमण भएका तथा मृत्यु भएका जनसंख्यासम्बन्धी विवरण

रोगको नाम	दिर्घरोगीको संख्या			दीर्घरोगबाट मृत्यु भएकाको संख्या		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
एचआईभि/एड्स			०			०
मलेरिया			०			०
क्षयरोग (टि.भि.)			१८			०
क्यान्सर						
मधुमेह (चिनी रोग)						
कुष्ठ रोग			३			
दम (श्वासप्रस्वास)			१०४			
प्रसुतीजन्य रोग						
मुटु रोग						
पक्षघात						
ग्यास्टीक वा अल्सर			६८०			
जम्मा						

स्रोत :सम्बन्धित स्वास्थ्य शाखाको अभिलेख , २०७५

५.१४ खानेपानी उपलब्धता तथा सरसफाईको स्थिति

गाउँपालिकाको खानेपानीको श्रोत, सोको उपलब्धताको विवरण, शौचालय, घरायसी तथा सामुदायिक फोहरमैला व्यवस्थापनका अवस्था बारे प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.१४.१ खानेपानीको स्रोत

कूल घरपरिवाको खानेपानीको पहुचको अवस्थालाई विभिन्न श्रोतको आधारमा जस्तै पाइपको धारा, ट्युवेल, इनार, जरुवा र कुवा, नदी , कूलो नहर, पोखरी, जार, वोटल गरी ५ समूहमा विभाजन गरी सुचना संकलन गर्दा पाइपको धारा मुख्य रुपमा पानीको प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.२८ :पानी प्रयोगको स्रोत अनुसार पानीको पहुँच भएका घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

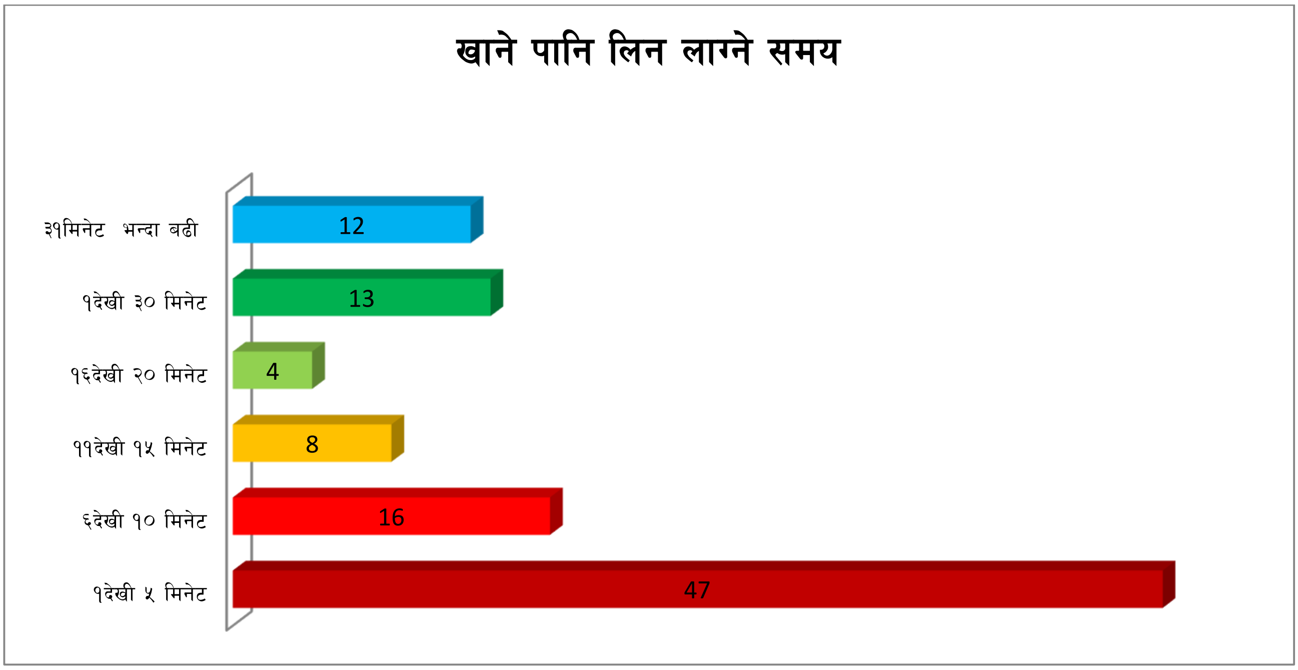

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.१४.२ शौचालय उपलब्धताको स्थिति

यस क्षेत्रका कूल घरपरिवारको शौचालय सुविधामा पहुचको अवस्थालाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.२९ : शौचालयको पहुच भएका घरपरिवारसम्बन्धी विवरण

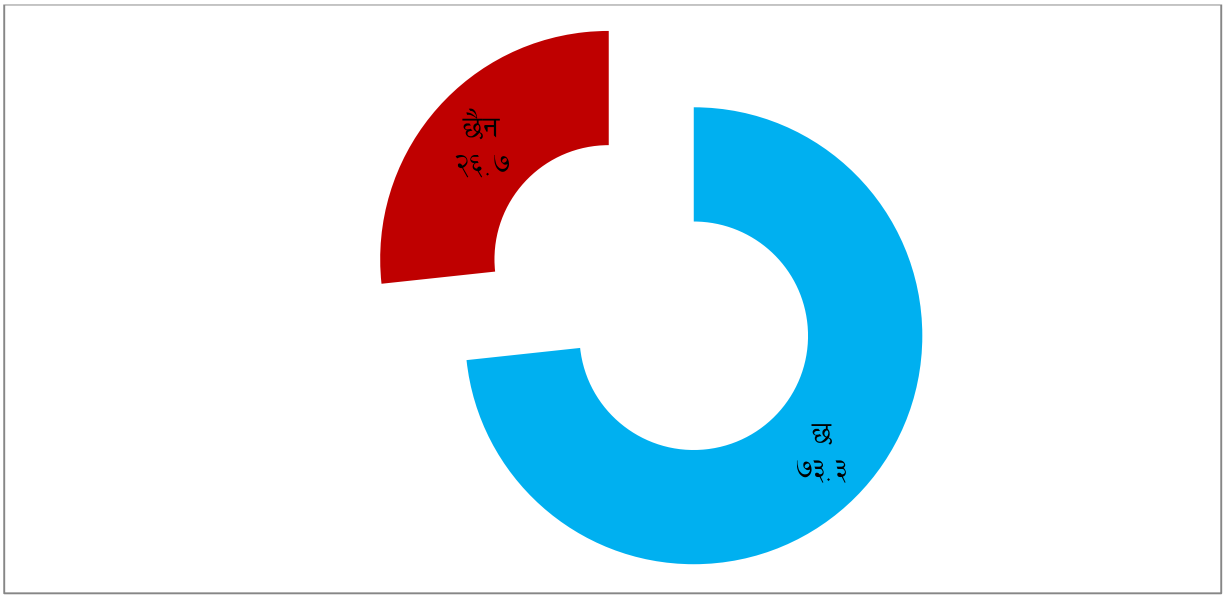

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

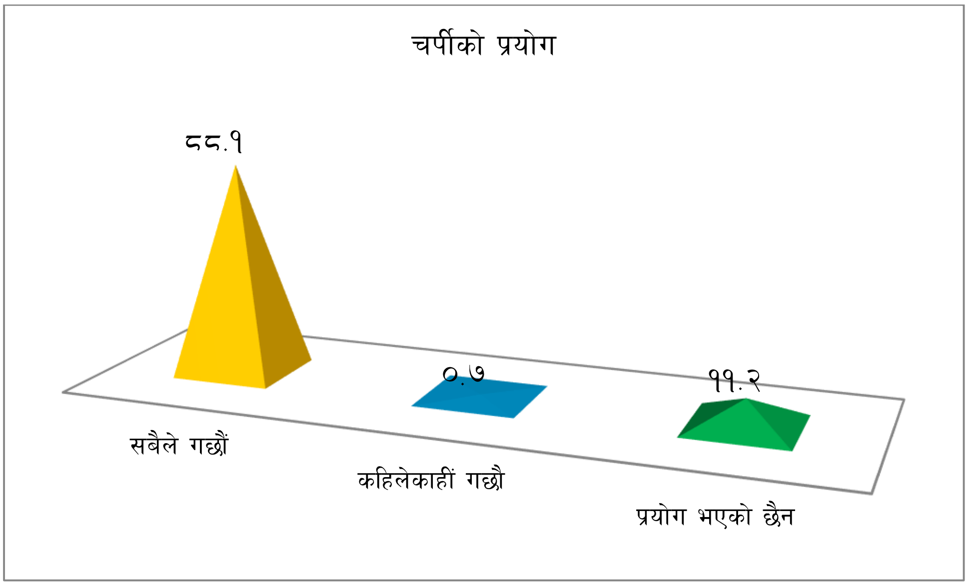

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण, २०७५

५.१५.१सचेतनामूलक तालिम

तालिमको अवधिअनुसार विभिन्न सचेतना तालिमको नाम र तालिमको अवधि अनुसार तालिम लिएका व्यक्तिहरूको संख्या देहायकोतालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३०: तालिम अवधिअनुसार विभिन्न सचेतना तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूसम्बन्धी विवरण

तालिमको नाम	**तालिमको अवधिअनुसार विभिन्न सचेतना तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिको संख्या**											
	३ दिन सम्म			**३ देखि ७ दिनसम्म**			**१ देखि ४ हप्तासम्म**			**४ हप्ताभन्दा बढी**		
	महिला	**पुरुष**	**जम्मा**	**महिला**	**पुरुष**	**जम्मा**	**महिला**	**पुरुष**	**जम्मा**	**महिला**	**पुरुष**	**जम्मा**
खानेपानी तथा सरसफाई	१६	४	२०									

तालिमको नाम	तालिमको अवधिअनुसार विभिन्न सचेतना तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिको संख्या											
	३ दिन सम्म			३ देखि ७ दिनसम्म			१ देखि ४ हप्तासम्म			४ हप्ताभन्दा बढी		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
श्रोत संरक्षण तथा वातावरण	१४	६	२०									
संस्थागत तथा नेतृत्व विकास	४	४	८									
लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण	२०		२०									
बचत परिचालन र उद्यमशिलता विकास							३	१७	२०			
सहकारिता र बजारीकरण							२०		२०			
पत्रकारिता र उद्घोषण												
सिलाइ कटाइ										५०		५०
जुनियर प्लम्बर											२०	२०
जुनियर वेल्डिङ											२०	२०
कम्प्यूटर तालिम											२०	२०
विपन्न तथा दलितलाई सीपमा आधारित तालिम							१६	४	२०			
अगुवा कृषक तालिम		२०	२०									
पशु विमा तालिम		२०	२०									
समूह गठन तालिम		२०	२०									
जग्गा व्यवस्थापन तालिम			२०									
कवुलियती समूहमा पशु विकास कार्यक्रम			२०									
अन्य												

स्रोत : सम्बन्धित योजना शाखा अभिलेख, २०७५

५.१५.३ युवा क्लवको स्थिति

यस गाउँपालिकाक्षेत्रमा सक्रिय रुपले काम गरिरहेका युवाक्लबहरूको नाम रहेको वडा नं सदस्य संख्या तथा तीनीहरको कार्य क्षेत्र सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं.३१: गाउँपालिकाक्षेत्रभित्र युवा क्लब सम्बन्धी विवरण

वडा	क्लबको नाम	सदस्य संख्या	सम्पर्क ब्यक्ति	कार्यक्षेत्र
३	सरिखेत युवा क्लव	७	केशव भारती	वडा नं १,२,३

३	पलासे विहानी	११	प्रकाश दंगाली	वडानं १,२,३
३	मित्तेरी युवा क्लव	११	गणेश थापा	वडा ३
५	द स्टार युथ क्लव	११	अंगट लामा	वडा नं. ५
६	संयुक्त बेसी युवा क्लब	११	जंगलाल प्रजा	वडा नं. ६
८	अविनास युवा क्लव	११	सूर्य ब. मोक्तान	वडा नं.८
९	कात्तिके युवा क्लव	९	रमेश अर्याल	खैराङ

स्रोत : लक्षित समुह छलफल, २०७५

५.१६चाडपर्व तथा सस्कृति

विभिन्न जातजाति तथा धर्मवालम्वीहरूको बसोबास रहेको यस नगरपालिकामा मुख्यतया दशै, तिहार, तीज, जनैपुर्णिमा, वुद्धजयन्ती, तमुल्होसार, क्रिसमस डे लगायतका चाडपर्वहरू मुख्य रुपमा मनाइन्छ। यहाँ मनाइने मुख्य चाडपर्व ,जात्रा, मेलाहरूको नाम, मनाइने महिना, तिथि, मनाउने जातजाति, मनाइने स्थान ससम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.३२: मुख्य चाड, पर्व तथा मेला जात्रासम्बन्धी विवरण

वडा	मेला	मनाइने महिना	मनाउने जाती	स्थान
सबै	ल्होसार	पुष /माघ	तामाङ	गुम्बा, घर
सबै	दशैं	असोज / कात्तिक	वाहुन, क्षेत्री	घर
सबै	तिहार	कात्तिक /मंसिर	वाहुन, क्षेत्री	घर
सबै	नुवागी	भदौ	चेपाङ	घर
सबै	क्रिसमस	डिसेम्बर	चेपाङ, तामाङ	चर्च
३,४ र ५	तीज	भदौ	वाहुन, क्षेत्री	घर
२ र ३	मकर संक्रान्ति	माघ	मगर	घर
सबै	चैत्य दशैं	चैत्र	वाहुन, क्षेत्री	घर
सबै	फागु पूर्णिमा	फाल्गुण	वाहुन, क्षेत्री	घर
सबै	साउने संक्रान्ति	साउन	वाहुन, क्षेत्री	घर
सबै	मातृ औंशी	बैशाख	वाहुन, क्षेत्री	घर
सबै	पितृ औंशी	भदौ	वाहुन, क्षेत्री	घर
सबै	मंसिर पूर्णिमा	मंसिर	वाहुन, क्षेत्री, चेपाङ	घर

स्रोत : वडा अध्यक्षसंग छलफल, २०७५

५.१७.खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थलको स्थिति

यस क्षेत्र भित्र रहेका खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थलको नाम, स्थलको क्षेत्रफल, स्वामित्व, ती क्षेत्रको उपयोग, राजश्वको अवस्था सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं.३३: खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जन स्थल सम्बन्धी विवरण

वडा	स्थल	क्षेत्रफल हेक्टर	स्वामित्व	उपयोग	राजस्वको अवस्था -वार्षिक)	अन'मानिक कार्यक्रम संख्या -वार्षिक)
३	सरिखत	२	सरकारी	फुटबल, भलिबल	छैन	३
३	गलमते	१०	सरकारी	फुटबल	छैन	३
३	पलासे	२	निजी	फुटबल	छैन	१
५	बोटबारी	२	सरकारी	फुटबल, भलिबल	छैन	३
६	लामेबगर	२	सरकारी	फुटबल	छैन	४
६	खरकण्डे	१	सरकारी	फुटबल, भलिबल	छैन	२
९	टोरीराङ	१	सरकारी	फुटबल	छैन	२
९	मुकुनेवगर	०.५	सरकारी	फुटबल	छैन	३

स्रोत : वडा अध्यक्षसंग छलफल, २०७५

५.१९ सुरक्षा निकाय वा प्रहरी चौकी

शान्ति सुरक्षालाई कायम राख्नका लागि प्रहरी चौकी रहेको वडा, बस्तीको नाम, सुरक्षा निकायमा कार्यरत जनपद प्रहरी चोकी रहेको स्थानदेखि वसम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं.३४: पालिका क्षेत्रभित्र सुरक्षा निकाय तथा प्रहरी चौकी सम्बन्धी विवरण

युनिटको नाम	ठेगाना	कार्यालय प्रमुखको नाम	फोन	सुरक्षाकर्मी संख्या		
				महिला	पुरुष	जम्मा
अस्थाइ प्रहरी चौकी	राक्सिराङ्ग ५ चैनपुर	विर ब. यादव	९८५५०७६६४७		७	७
प्रहरी चौकी	राक्सिराङ्ग ९ कान्द्राङ	रङ्गलाल यादव	९८६६०१८०५६		५	५

स्रोत : वडा अध्यक्षसंग छलफल, २०७५

परिच्छेद ६:भौतिक विकासको अवस्था

यस परिच्छेदमा पालिका भित्रको भौतिक पूर्वाधारको स्थिति र त्यसको उपयोगको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिन्छ । जस अन्तरगत भु उपयोग, सडक, विद्युत, भवन, बस्ती, उर्जा जस्ता विषयहरू समावेस गरिएको हुन्छ ।

६.२ इन्धन विकास तथा पहुँचको अवस्था

६.२.३ दाउराको प्रमुख श्रोत

इन्धनको रुपमा दाउरालाई प्रमुख स्रोतको रुपमा प्रयोग गर्ने घरधुरीहरूको दाउराको लागि प्रमुख स्रोतको रुपमा सामुदायिक वन रहेको पाइन्छ ।

६.३ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको उपयोग

घरेलु प्रयोजनका लागि परम्परागत उर्जाका अतिरिक्त वैकल्पिक उर्जाको उपयोग गर्ने प्रचलन यस क्षेत्रमा रहेको देखिन्छ । सौर्य उर्जा जस्ता उर्जाको विभिन्न खालको उपयोगको वारेमा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

घरमा बिजुली

तालिका नं. ३५: शहरी विद्युतीकरण सम्बन्धी विवरण

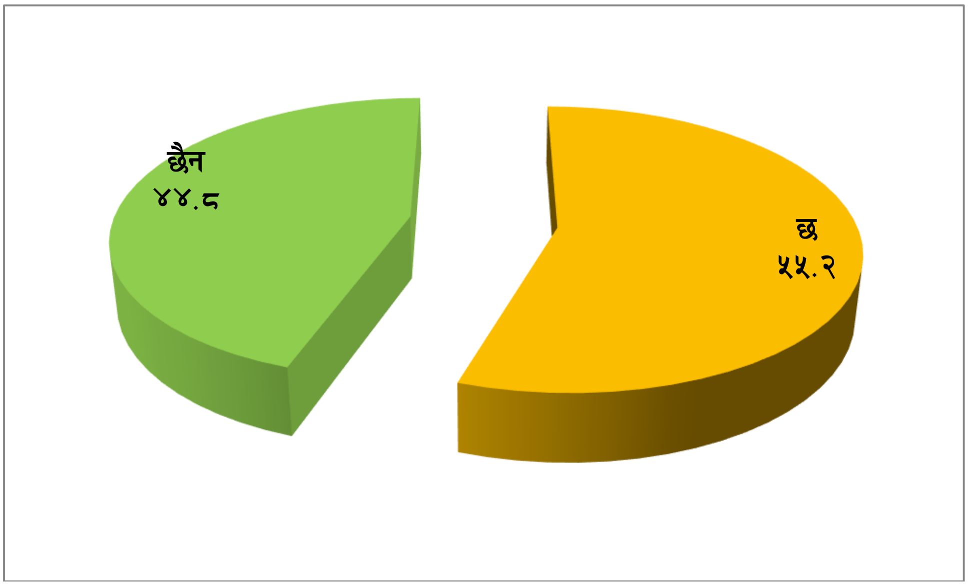

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

घरमा सोलार

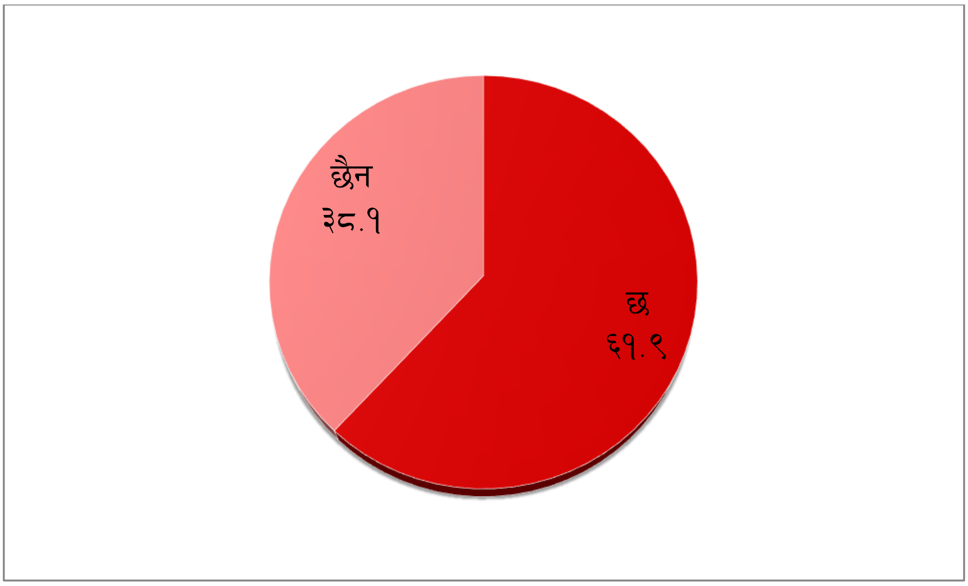

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

६.४ सञ्चार सेवा प्रवाहको स्थिति

६.४.१ गाउँपालिकाक्षेत्रकोसञ्चार विस्तार

सञ्चार सेवा प्रवाहको अवस्था देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३६: सञ्चार सेवा प्रवाह सम्बन्धी विवरण

क.स	संचार सेवाको किसिम	कैफियत
१	NTC	No landline
२	Ncell	
३	Smartcell	

स्रोत : घरधुरी सर्वेक्षण २०७५

६.५ सडक सञ्जालीकरण तथा भौतिक पूर्वाधार विकास

६.५.१ सूचना तथा संचार र अन्य सुविधा सम्बन्धी विवरण

स्थानीय पूर्वाधार विकासको लागि बनाइएका पूल, सडक र बाटोको लम्बाई, सडकको शुरु बिन्दु तथा अन्तिम बिन्दु र सडकले छोएका वडाहरू सम्बन्धी विवरण देहायकोतालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ३७: स्थानीय पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण (राजमार्गबाट केन्द्र जोड्ने सडक)

क.स.	सडकको वर्गिकरण	देखि	सम्म	लम्बाइ (किमी)	सडकले छोएको वडा
१	कच्ची	मनहरी	चैनपुर	६.९	५
२	कच्ची	नेवारपानी	सानुभावर–विरालीटार–कुडुले	१२	१,२

स्रोत :लक्षित समुह छलफल, २०७५

तालिका नं. ३८: स्थानीय पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण (केन्द्रबाट गाउँ र गाउँबाट केन्द्र जोड्ने सडक)

क्र.स.	सडकको वर्गिकरण	देखि	सम्म	लम्बाइ (किमी)	सडकले छोएको वडा
१	कच्ची	चैनपुर	मादलसिङ–खैराङ–धाडिङ	२३	५,४,९
२	कच्ची	चैनपुर	देवीटार–मानेडाँडा–चरीमारा गर्लिङ–धिराङ	३४	८,६,७
३	कच्ची	चैनपुर	आलखोप–विरालीटार–दूङगु	१६	१,२,३,५
४	कच्ची	डन्टार	काङरिराङ–लोजा–धादिङ	१०	९, धाडिङ
५	कच्ची	राक्सिराङ	जैसिंटार–तर्सिकोट	१०	४
६	कच्ची	चरीमारा	गैजुराङ–तर्लिङ	७	७,९
७	कच्ची	सिलाढुनी	दाम्राङ	५	७
८	कच्ची	थाकलटार	सिलिङ्गे –सिलाढुनी–चरीमारा	१२	६,७,८,९
९	कच्ची	कैलाश	कोखारी–गैजुराङ	१०	९
१०	कच्ची	कुटसिङ	जिर्खि–डाँडा	७	५,८
११	कच्ची	सिम्पानी	सरिखेत–कैलाश–चन्द्रागिरी	६०	३
१२	कच्ची	डन्टार	तर्लिङ–ताल्टी	१०	९, धाडिङ
१३	कच्ची	देवीटार	तालुका–धयारोघारी–खर्कन्टार	२६	६,७,८
१४	कच्ची	दुङ्गु	घ्याङ्सिङ्टार–कुपिन्टार	११	१
१५	कच्ची	पन्ध्रसोला	भूमिथुङ	७	१
१६	कच्ची	सानोभावर	भाटि–केराबारी	१३	१,२,३
१७	कच्ची	नेवारपानी	कुपिन्टार–दुङ्कु	८	१,२
१८	कच्ची	बोटबारी	चैनपुर–भिल्किनी–कुँडुले सरिखेत–पलाँसे चक्रपथ	३०	१,२,३,५
१९	कच्ची	दुङ्थली	दाम्राङ–गर्लिङ–धिराङ्ग	४०	६,७
			जम्मा	३५७.९	

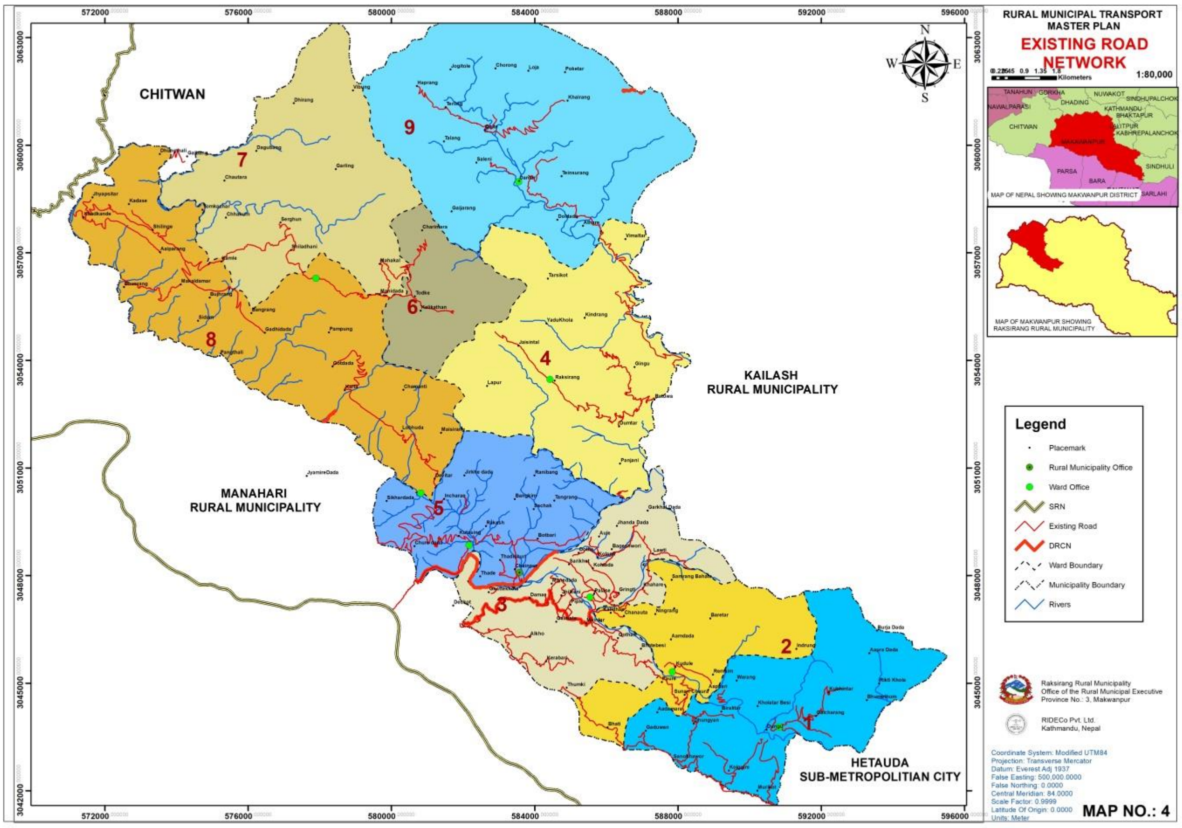

फोटोः रा. गा. पा.मा हाल सञ्चालित सडकहरुको विवरण

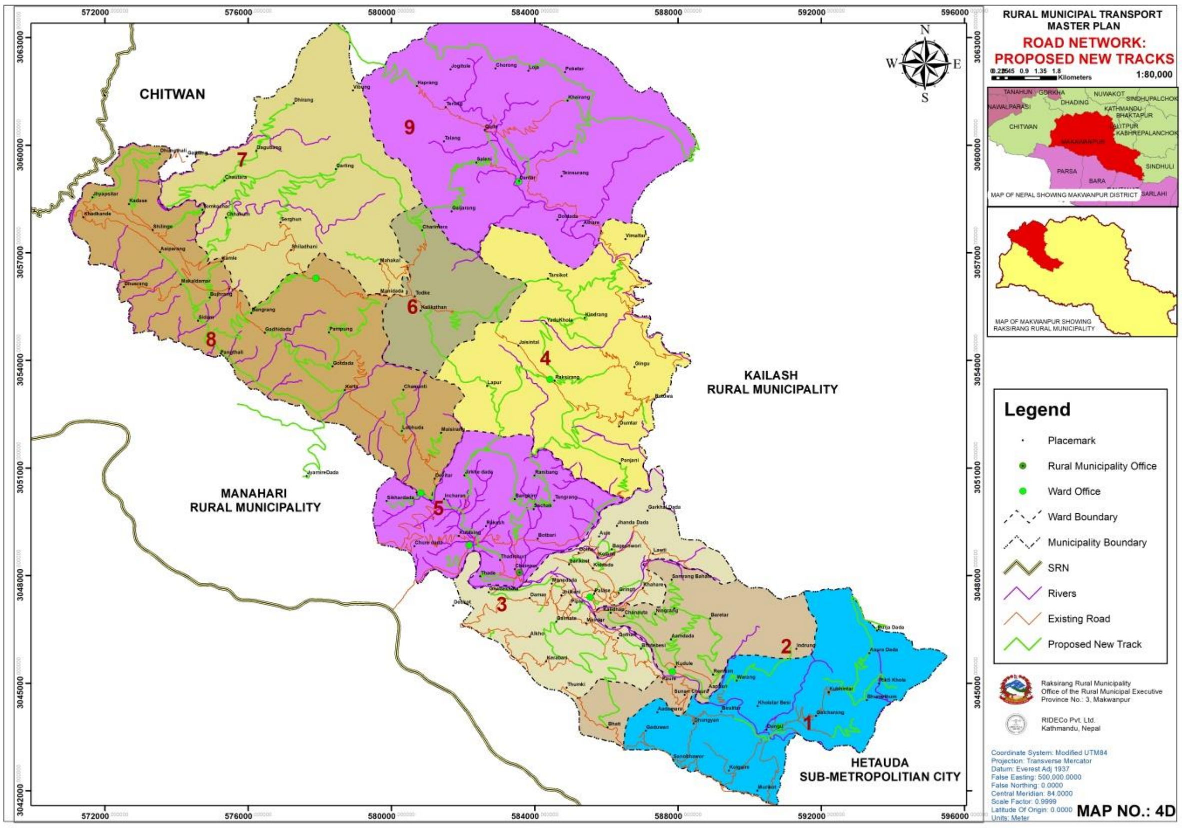

फोटोः रा. गा. पा.मा प्रस्तावित नयाँ सडकहरुको विवरण

६.५.२गाउँपालिकाभित्र पक्की, आरसिसि पुल, कल्भर्ट तथा झोलुगें पुलहरूको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण गरिएका पक्की पुल, कल्भर्ट तथा झोलुङ्गे पुल निर्माण गरिएको खोलाको नाम, पुलको दाँया तथा बाँया किनाराको स्थान तथा निर्मित साल सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ३९: पुल, कल्भर्ट झोलुङ्गे पुल सम्बन्धी विवरण

वडा	पूल खोलाको नाम	दाया किनारा	बाया किनारा	निर्मित साल
३	सरिखेत झोलुङ्गे पुल	वडा ३	वडा ३	२०७५
४	गोराङडी खोला झोलुङ्गे पुल	वडा ४	कैलास गा. पा.	२०७३
४	रतुवा झोलुङ्गे पुल	वडा ४	कैलास गा. पा.	२०७१
५	भोप्लासी झोलुङ्गे पुल	मनहरी	वडा ५	२०७५
५	पिपले झोलुङ्गे पुल	वडा ५	पिपले ३	२०७१
६	दाम्राङ झोलुङ्गे पुल	राप्ती १	वडा ६	२०७०
६	झोलुङ्गे पुल	वडा ७	वडा ६	२०७१
६	वाल्गाडी झोलुङ्गे पुल	राप्ती १	वडा ६	२०७२
६	पाङथली झोलुङ्गे पुल	मनहरी ६	वडा ६	२०६६
९	खैराङ झोलुङ्गे पुल	अठारे	वडा ९	२०७५
९	सुकेल झोलुङ्गे पुल	खैराङ	खैराङ	२०७३

स्रोत : लक्षित समूह छलफल, २०७५

परिच्छेद ७

वन तथा वातावरणीय स्थिति

यस परिच्छेदमा गाउँपालिकाभित्रको वन तथा वातावरणँग सम्वन्धित वन, जैविक विविधता, फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था, जलवायु परिवर्तन, विपद् जस्ता विषय र क्षेत्र समावेस गरिएको हुन्छ ।

७.१ वन क्षेत्रको अवस्था :

यस क्षेत्रको बनलाई सामुदायिक वनको रुपमा सञ्चालन गरेको पाइन्छ । गाउँपालिकाको क्षेत्रमा दर्ता गरिएका सामुदायिक वन, ती वनले ओगटेको क्षेत्र विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं. ४०: सामुदायिक वनसम्बन्धी विवरण

S. No.	सामुदायिक वन	वडा	क्षेत्र (ha.)	घर धुरी	सम्पर्क ब्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
1	मेन्डोलिङ्	१	४८२	३१०	प्रेम लाल मोक्तान	9845599535
2	सुरङे	२	३१२.८७	१४८	नबिन पिथाकोति	9845373254
3	फूलदेवी	२	१२६	२११	जीत ब थिङ्	9848932870
4	सिधार्थ हरियालि	३	३६५	१०३	प्रताप ठोक	9845404231
5	गुफादेवी	३	४८२.३३	१३४	उत्तम वाइवा	9861172174
6	बन कालि	३	१५६.२५	१२९	सुर्य बहादुर बि क	9845862866
7	झ्याङ्काली	३	१५६.२१	२१२	केशब भारती	9855031418
8	महादेव	४	१२८.५	११७		
9	लालिगुँरास	४	१६९.४४	११७	चन्द्र ब मोक्तान	9869499233
10	सल्लाघारि	४	१९६.२२	१२३	अशोक मोक्तान	9855069549
11	लेकाली	४	१६९	६४		
12	पन्चकालि	४	२८०.४५	२२९	दुध राज नेगि	9060118849
13	परिवर्तन	४	२०५.३९	१२५	मातृकाअ स्याङतान	9845216145
14	ठाडेचुरि	५	२००	११४	हस्तो ब प्रजा	9843539732

15	दक्षिणकाली	५	१७६	१२३	विनोद प्रजा	9855013071
16	समाजिक सेवा	५	२३७	७४	मोहन ब प्रजा	9845588628
17	नमुना	५	७८	६१	सुरेश घलान्	9845296672
18	कालिका	५	५९.७४	५४	मन ब प्रजा	9821237985
19	सिलिङ	६	७४.७५	२३४	आइत सिंह प्रजा	9867938777
20	कालीदेवी	६	७९.३	१०१	तेज ब मोक्तान	9855071529
21	डोवन कली	६	७८.७५	२७	सुब्बा ब मोक्तन	9845801986
22	जन कल्यान	८	७३	१०९	सिंह राम रुम बा	9845701181
23	जन जगृती	८	१६५.७६	११९	कुमार सिंह ब्लोन	9821125024
24	जन एकता	८	१२१.५	१०५	नोक मान पखृन	9845669414
25	कालीथनी	९	१७५	१०२	सिव कुमार मल्ल	9845237415
26	कुसुन्दि	९	१९६.८२	८४	भक्त राम अर्याल्	9861186015
27	चुन्देवी	९	१९५.७९	४२	जगत मान नगरकोटि	9845167459
28	दन्टर	९	१४७.४९	३२	लीलाअ नगरकोटि	9865587673
29	बज्रकाली	९	१९९.६३	३२	भिमसेन ठकुरि	9845804953
30	सुकेल	९	१९९.१९	३९	सुर्य ब गोम्बो	9865048136
31	इन्द्रेणी	९	२२७.१५	१९३	अमर ब घलान	9845165474
32	दल डाडा	९	१८९.३१	४०	कान्छा चेपाङ्	9845776893
33	डेउराली	९	२५२.६४	१४३	कुल ब मल्ल	9869220712
34	च्योराङ	९	२१९.२४	९४	मका ब मोक्तान	9845779384
	जम्मा		६५७५.७२	३९५४		

स्रोत :लक्षित समुह छलफल, २०७५

७.२ जलाधर तथा जलस्रोत र उपयोगको स्थिति

यस पालिकामा भएको जलाधार तथा जलश्रोत र सोको उपयोग सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४१ : जलाधार, जलश्रोत तथा उपयोगसम्बन्धी विवरण

विवरण (नाम)	**समेटेको वडा**	**उपयोगको विवरण**	**कैफियत**
मनहरी खोला	५,९	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
लोथर खोला	६,७	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
जिर्खि खोला	५,८	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
बोराङ्डी खोला	४,९	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
चुर्लीखोला	१,२,३	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
पङ्थलीखोला	६,८	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
रेउटीखोला	६,७,८	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
डूङ्गोखोला	४,५,८	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
रागा खोला	५,८	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
तीजधनी खोला	८	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
काँकडा दोभान खोला	७,९	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
धुरु खोला	९	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
टुम्वाङ खोला	९	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
सिधम खोला	६	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
यादु खोला	४	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
चुर्लीङ खोला	३	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
प्वाँकल खोला	९	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
सुकेल खोला	९	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	
टुम्बाङ खोला	७	सिंचाइ, पानी घट्ट, पेल्ट्रीक सेट	

स्रोत :लक्षित समुह छलफल, २०७५

७.३ विपद्को असर स्थिति :

गाउँपालिकाक्षेत्रमा जल मौसमजन्य प्रकोपका अतिरिक्त मानवीय सावधानी तथा जनचेतनाको कमीले गर्दा धन धनजनको क्षति

विपद्बाट भएको मानवीय क्षति

- वि. सं. २०५९ साल जिर्खि खोलामा बाढी र पहिरोले ६८ जना मृत्यु र ४२७ घरपरिवार विस्थापित भएको (दैवी प्रकोप तथ्याङ्क, रेडक्रस)

- चट्याङबाट वार्षिक ५ जनाको मृत्यु

विपद्बाट भएको आर्थिक क्षति

- वि. सं. २०५९ साल जिर्खि खोलामा बाढी र पहिरोले अनगिन्ति गाइवस्तु मरेको र गोठहरु वगाएको

परिच्छेद ८

संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

गाउँपालिकाभित्रको संस्थागत तथा शुसासनको विद्यमान अवस्थाको सम्वन्धमा यस परिच्छेदमा व्याख्या विश्लेषण गरिएको छ । जस अन्तरगत गाउँपालिकाभित्रका विभिन्न संस्थाको अवस्था र सुशासनका विविध पक्षहरू समावेश गरिएका छन ।

८.१. पदाधिकारी तथा कार्यपालिका सम्बन्धी विवरण :

संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक मुलुक नेपालको संविधान २०७३ तथा राज्य पूर्नसंरचना सम्बन्धी व्यवस्थाको कार्यान्वयनका सन्दर्भमा स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएको छ। यस निर्वाचना मार्फत आगामी ५ वर्षका लागि जनप्रतिनिधीहरु गाउँपालिकाले पाएको छ। पालिकामा निर्वाचित पदाधीकारी र कार्यपालिकाका पदाधीकारी सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.४२: निर्वाचित पदाधीकारी तथा कार्यपालिका सम्बन्धी विवरण

नाम	पद	ठेगाना (वडा)	सम्पर्क नं
राज कुमार मल्ल	प्रमुख	खैराङ ९	९८५५०७७६०१
निर्मला हिमडुङ	उपप्रमुख	कुडले २	९८५५०७७६०२
कान्छाराम रुम्बा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ०१	कूपीनटार १	९८५५०७६६०१
सूर्य बहादुर मुक्तान	वडा अध्यक्ष वडा नं. ०२	कुडले २	९८५५०७६६०२
बाबुलाल स्याङतान	वडा अध्यक्ष वडा नं. ०३	पलासे ३	९८५५०७६६०३
संजय कोइराला	वडा अध्यक्ष वडा नं. ०४	भिमलटार ४	९८५५०७६६०४
चन्द्र सिंह प्रजा	वडा अध्यक्ष वडा नं. ०५	जिर्खेडाँडा ५	९८५५०७६६०५
सिंगलाल प्रजा	वडा अध्यक्ष वडा नं. ०६	सिलिङ्गे ६	९८५५०७६६०६
कुल बहादुर प्रजा	वडा अध्यक्ष वडा नं. ०७	दाम्राङ ७	९८५५०७६६०७
राम कृष्ण प्रजा	वडा अध्यक्ष वडा नं. ०८	देवीटार ८	९८५५०७६६०८
राम कुमार वाल्वा थिङ	वडा अध्यक्ष वडा नं. ०९	गैजुराङ ९	९८५५०७६६०९
सिमाने वि.क.	कार्यपालिका सदस्य	भिल्किने ३	९८५५०७६६४३
मैना कुमारी गोले	कार्यपालिका सदस्य	सानो भावा १	९८५५०७६६४६
गौरीमाया स्याङतान	कार्यपालिका सदस्य	पाङ्थली ८	९८५५०७६६४५
कर्णकुमारी राउत	कार्यपालिका सदस्य	खैराङ ९	९८५५०७६६४४
सुकुमाया वि.क.	कार्यपालिका सदस्य	दाम्राङ ७	९८५५०७६६४१
रिक्त	कार्यपालिका सदस्य		

स्रोत : गाउँपालिकाकार्यलय अभिलेख,२०७५

तालिका नं.४३१: राक्सिराङ्ग गांउपालिका अन्तर्गत वडा कार्यालयहरूको निर्वाचित प्रतिनिधि तथा वडा सचिवहरूको नामावली:

सि.नं.	वडा कार्यालय	निर्वाचित को नाम,	पद	सम्पर्क नं.	वडा सचिवको नाम, थर	पद	सम्पर्क नं.
१	वडा कार्यालय, वडा नं. १,सरिखेत	श्री म रुम्बा	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०१	श्री यम प्रसाद गौतम	(वडा सचिव)	
		श्री लाल कूमार चेपाङ	वडा सदस्य	९८६०८३५१३२			
		श्री सुर्य बहादूर गोले	वडा सदस्य	९८१३५९७९५३			
		श्री माया देवी सूनार	दलित महिला वडा सदस्य	९८२१२०७२२८			
२	वडा कार्यालय,वडा नं. २,सरिखेत	श्री सुर्य मूक्तान	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०२	श्री यम प्रसाद गौतम	(वडा सचिव)	
		श्री खिल बहादूर राना मगर	वडा सदस्य	९८१२४४७५६			
		श्री गोपीलाल चेपाङ	वडा सदस्य	९८४५६१३०६			
		श्री टिका माया मगर	महिला वडा सदस्य	९८४५७८२५७१			
		श्री पातली दमाई	दलित महिला वडा सदस्य	९८१११८९२७४			
३		श्री स्याङतान	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०३			९८५५०६९५८९

	वडा कार्यालय,वडा नं. ३,सरिखेत	श्री केदार सूवेदी	वडा सदस्य	९८४५०७७४७१	श्री चन्द्रलाल लामा	(वडा सचिव) लेखापाल	
		श्री दलराज शाह	वडा सदस्य	९८४५५९४२०५			
			महिला वडा सदस्य	रिक्त			
		श्री सूनिता नेपाली	दलित महिला वडा सदस्य	९८४५७२९४४३			
४	वडा कार्यालय,वडा नं. ४,राक्सिरा·	श्री ोईराला	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०४	श्री चन्द्रलाल लामा	(वडा सचिव) लेखापाल	९८५५०६९५८९
		श्री कर्ण बहादूर बल	वडा सदस्य				
		श्री राजेन्द्र बल	वडा सदस्य				
		श्री सूनमाया ब्लोन	महिला वडा सदस्य	९८१५७०२३१९			
		श्री चनमति सूनार	दलित महिला वडा सदस्य				
५	वडा कार्यालय,वडा नं. ५,राक्सिरा·	श्री चन्द्र ा	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०५	श्री राम ा राई	(वडा सचिव) नायब सूब्बा	९८४५०६६८४५
		श्री सूजन प्रजा	वडा सदस्य	९८४५१४८८२१			
		श्री सूरेश घलान	वडा सदस्य	९८४५२९६६७७			

		श्री विन्दूमाया मूक्तान	महिला वडा सदस्य	९८६५०७६६९९			
		श्री कौशिला माया सूनार	दलित महिला वडा सदस्य	९८१६१८६१७२			
६	वडा कार्यालय,वडा नं. ६,कांकडा	श्री प्रजा	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०६	श्री गिरिराज न्यौपाने	(वडा सचिव) नायब सूब्बा	९८४९६७०५४२
		श्री बूद्वीलाल थिङ	वडा सदस्य	९८०६८९१४९३			
		श्री भिम बहादूर तामाङ	वडा सदस्य	९८६५१८७९३७			
		श्री हिरामाया थिङ	महिला वडा सदस्य	९८६५२४९२८१			
		श्री प्रेममाया वि.क.	दलित महिला वडा सदस्य	९८०४२००३८६			
७	वडा कार्यालय,वडा नं. ७,कांकडा	श्री कूल प्रजा	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०७	श्री गिरिराज न्यौपाने	(वडा सचिव) नायब सूब्बा	९८४९६७०५४२
		श्री चतूरमान पाखिन	वडा सदस्य	९८४५९०७९०१			
		श्री सूनिल ब्लोन	वडा सदस्य	९८४५६६९२४१			
		श्री रिषिमाया प्रजा	महिला वडा सदस्य	९८१४४९४२८३			
८		श्री प्रजा	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०८			९८४५९०३४६०

	वडा कार्यालय,वडा नं. ८,कांकडा	श्री जय बहादूर तितूङ	वडा सदस्य	९८५५०७१६४१	श्री दशरथ गूरागाई	(वडा सचिव) खरिदार	
		श्री राजू प्रजा	वडा सदस्य	९८४४५३१५३४३			
		श्री विमाला सूनार	दलित महिला वडा सदस्य	९८६०८३५९०६			
९	वडा कार्यालय,वडा नं. ९,खैरा·	श्री रामकूमार वाल्वा थिङ	वडा अध्यक्ष	९८५५०७६६०९	श्री मदन विमली	(वडा सचिव) नायब सूब्बा	९८५१२७६०००
		श्री सूक बहादूर प्रजा	वडा सदस्य	९८४५७७९८९३			
		श्री सूमन नगरकोटी	वडा सदस्य	९८४५७७६८३७			
		श्री सर्मिला सूनार	दलित महिला वडा सदस्य	९८४५८४५००५			

तालिका नं.४४२: <u>राक्सिरा· गांउसभाका निर्वाचित पदाधिकारीहरुको विवरण:</u>

सि.नं.	निर्वाचित पदाधिकारीको नाम	पद	स्थायी ठेगाना	सम्पर्क नं.	आवद्ध दल	कैफियत
१	श्री राज कूमार मल्ल	अध्यक्ष	राक्सिरा·□ ९	९८५५०६९४०५	नेपाली कांग्रेस	
२	श्री निर्मला हिम्डूङ	उपाध्यक्ष	राक्सिरा·□ २	९८४५५९९५४१	नेपाली कांग्रेस	
३	श्री कान्छाराम रुम्बा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	राक्सिरा·□ १	९८४५२८९८२२	नेपाली कांग्रेस	

४	श्री लाल कूमार चेपाङ	वडा सदस्य, वडा नं. १	राक्सिरा-१	९८६०८३५१३२	नेपाली कांग्रेस	
५	श्री सुर्य बहादूर गोले	वडा सदस्य, वडा नं. १	राक्सिरा-१	९८१३५९७९५३	नेपाली कांग्रेस	
६	श्री माया देवी सूनार	दलित महिला वडा सदस्य, वडा नं. १	राक्सिरा-१	९८२१२०७२२८	नेपाली कांग्रेस	
७	श्री सुर्य बहादूर मूक्तान	वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	राक्सिरा-२	९८४५२३५५९२	नेपाली कांग्रेस	
८	श्री खिल बहादूर राना मगर	वडा सदस्य, वडा नं. २	राक्सिरा-२	९८१२४४७५६	ने.क.पा.	
९	श्री गोपीलाल चेपाङ	वडा सदस्य, वडा नं. २	राक्सिरा-२	९८४५६१३०६	नेपाली कांग्रेस	
१०	श्री टिका माया मगर	महिला वडा सदस्य, वडा नं. २	राक्सिरा-२	९८४५७८२५७१	ने.क.पा.	
११	श्री पातली दमाई	दलित महिला वडा सदस्य, वडा नं. २	राक्सिरा-२	९८१११८९२७४	नेपाली कांग्रेस	
१२	श्री बाबूलाल स्याङतान	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३	राक्सिरा-३	९८४५५८८३०१	ने.क.पा.	
१३	श्री केदार सूवेदी	वडा सदस्य, वडा नं. ३	राक्सिरा-३	९८४५०७७४७१	ने.क.पा.	
१४	श्री दलराज शाह	वडा सदस्य, वडा नं. ३	राक्सिरा-३	९८४५५९४२०५	ने.क.पा.	
१५	श्री सानो कान्छी स्याङतान	महिला वडा सदस्य, वडा नं. ३	राक्सिरा-३	९८६५१९३६५५	ने.क.पा.	जिसस सदस्य मनोनित
१६	श्री सूनिता नेपाली	दलित महिला वडा सदस्य, वडा नं. ३	राक्सिरा-३	९८४५७२९४४३	ने.क.पा.	
१७	श्री संजय कोईराला	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	राक्सिरा-४	९८५५०७१०२५	ने.क.पा.	

१८	श्री कर्ण बहादूर बल	वडा सदस्य, वडा नं. ४	राक्सिरा·□ ४		ने.क.पा.	
१९	श्री राजेन्द्र बल	वडा सदस्य, वडा नं. ४	राक्सिरा·□ ४		ने.क.पा.	
२०	श्री सूनमाया ब्लोन	महिला वडा सदस्य, वडा नं. ४	राक्सिरा·□ ४	९८१५७०२३१९	ने.क.पा.	
२१	श्री चनमति सूनार	दलित महिला वडा सदस्य, वडा नं. ४	राक्सिरा·□ ४		ने.क.पा.	
२२	श्री चन्द्र सिंह प्रजा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ५	राक्सिरा·□ ५	९८४५६५९९१८	ने.क.पा.	
२३	श्री सूजन प्रजा	वडा सदस्य, वडा नं. ५	राक्सिरा·□ ५	९८४५१४८८२१	ने.क.पा.	
२४	श्री सूरेश घलान	वडा सदस्य, वडा नं. ५	राक्सिरा·□ ५	९८४५२९६६७७	ने.क.पा.	
२५	श्री विन्दूमाया मूक्तान	महिला वडा सदस्य, वडा नं. ५	राक्सिरा·□ ५	९८६५०७६६९९	ने.क.पा.	
२६	श्री कौशिला माया सूनार	दलित महिला वडा सदस्य, वडा नं. ५	राक्सिरा·□ ५	९८१६१८६१७२	ने.क.पा.	
२७	श्री सिंगलाल प्रजा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	राक्सिरा·□ ६	९८५५०६२४६८	ने.क.पा.	
२८	श्री बूद्वीलाल थिङ	वडा सदस्य, वडा नं. ६	राक्सिरा·□ ६	९८०६८९१४९३	ने.क.पा.	
२९	श्री भिम बहादूर तामाङ	वडा सदस्य, वडा नं. ६	राक्सिरा·□ ६	९८६५१८७९३७	ने.क.पा.	
३०	श्री हिरामाया थिङ	महिला वडा सदस्य, वडा नं. ६	राक्सिरा·□ ६	९८६५२४९२८१	ने.क.पा.	
३१	श्री प्रेममाया वि.क.	दलित महिला वडा सदस्य, वडा नं. ६	राक्सिरा·□ ६	९८०४२००३८६	ने.क.पा.	

३२	श्री कूल बहादूर प्रजा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ७	राक्सिरा-७	९८४५१६८९१७	नेपाली कांग्रेस	
३३	श्री चतूरमान पाखिन	वडा सदस्य, वडा नं. ७	राक्सिरा-७	९८४५९०७९०१	नेपाली कांग्रेस	
३४	श्री सूनिल ब्लोन	वडा सदस्य, वडा नं. ७	राक्सिरा-७	९८४५६६९२४१	नेपाली कांग्रेस	
३५	श्री रिषिमाया प्रजा	महिला वडा सदस्य, वडा नं. ७	राक्सिरा-७	९८१४४९४२८३	नेपाली कांग्रेस	
३६	श्री रामकृष्ण प्रजा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ८	राक्सिरा-८	९८४५२०६०८२	नेपाली कांग्रेस	
३७	श्री जय बहादूर तितूङ	वडा सदस्य, वडा नं. ८	राक्सिरा-८	९८५५०७१६४१	नेपाली कांग्रेस	
३८	श्री राजू प्रजा	वडा सदस्य, वडा नं. ८	राक्सिरा-८	९८४४५३१५३४३	नेपाली कांग्रेस	
३९	श्री विमाला सूनार	दलित महिला वडा सदस्य, वडा नं. ८	राक्सिरा-८	९८६०८३५९०६	नेपाली कांग्रेस	
४०	श्री रामकूमार वाल्वा थिङ	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ९	राक्सिरा-९	९८५५९७०३५८	नेपाली कांग्रेस	
४१	श्री सूक बहादूर प्रजा	वडा सदस्य, वडा नं. ९	राक्सिरा-९	९८४५७७९८९३	नेपाली कांग्रेस	
४२	श्री सूमन नगरकोटी	वडा सदस्य, वडा नं. ९	राक्सिरा-९	९८४५७७६८३७	नेपाली कांग्रेस	
४३	श्री सर्मिला सूनार	दलित महिला वडा सदस्य, वडा नं. ९	राक्सिरा-९	९८४५८४५००५	नेपाली कांग्रेस	
४४	श्री सन्त बहादूर प्रजा	कार्यपालिका सदस्य, (सिमान्तकृत)	राक्सिरा-७	९८५५०७०५३९	नेपाली कांग्रेस	प्रद्श सभा सदस्य निर्वाचित
४५	श्री सिमोन वि.क.	कार्यपालिका सदस्य, (दलित)	राक्सिरा-३	९८४५२३४९९२	ने.क.पा.	
४६	श्री मैना कूमारी गोले	कार्यपालिका सदस्य, (महिला)	राक्सिरा-१	९८११४१२२०	नेपाली कांग्रेस	

४७	श्री गौरीमाया स्याङतान	कार्यपालिका सदस्य, (महिला)	राक्सिरा- ८	९८११२११०५५	नेपाली कांग्रेस	
४८	श्री कर्ण कूमारी राउत	कार्यपालिका सदस्य, (महिला)	राक्सिरा- ९	९८४०३९२३०१	नेपाली कांग्रेस	
४९	श्री सूकमाया वि.क.	कार्यपालिका सदस्य, (दलित महिला)	राक्सिरा- ७	९८६०५४०६०१	नेपाली कांग्रेस	

तालिका नं.४५३: राक्सिरा- गांउपालिकाका पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरुको नामावली

शाखाहरु तथा शाखागत कार्यरत कर्मचारीहरु र वडा सचिवहरुको नाम, पद, सम्पर्क नं.			
शाखारूउपशाखा	कार्यरत कर्मचारीको नाम	पद	सम्पर्क नं.
गांउ कार्यपालिका	श्री राम कूमार पूडासैनी	प्रमूख प्रशाकिय अधिकृत	९८५५०८८८६६
आर्थिक प्रशासन शाखा	श्री शम्भू प्रसाद बर्तौला	लेखा अधिकृत	९८५५०६७३१४
	श्री सत्येन्द्र आचार्य	लेखापाल	९८५५०६८५७०
राजश्व प्रशासन शाखा	श्री राजेन्द्र भ राई	अधिकृत, सातौं	९८५५०७०००१
कर्मचारी प्रशासन शाखा	श्री निशीथ प्रसाद शर्मा	नायब सूब्बा	९८५५०७०५४३
जिन्सी शाखा	श्री राम प्रसाद भ राई	नायब सूब्बा	९८४५०६६८४५
योजना शाखा	श्री देवेन्द्र बहादूर प्रधान	लेखापाल	९८४५०३२४५७
सुचना प्रविधि शाखा	श्री अञ्जन हटूवाल	सुचना प्रविधि अधिकृत	९८५५०७६६४०
प्राविधिक शाखा	श्री रुपक सूवेदी	ईन्जिनियर	९८५५०७६६४२
	श्री निर्मल बम	सव ईन्जिनियर	९८४८२७५९११
	श्री कमल कान्त घिमिरे	डोजर अप्रेटर	९८४५२८८७३७
	श्री पान बहादूर तितूङ	अ.स.ई	९८४५०६७२९७
	श्री झम्क बहादूर अर्याल	अ.स.ई	९८६५२०४४६२
	श्री जितेन्द्र गलान	अ.स.ई	९८४५७१७५८७
सोधपूछ ईकाइ	श्री सि-राम मूक्तान	सामाजिक परिचालक	९८४५६३८०२७
स्वास्थ शाखा	श्री विजय कापरि	स्वास्थ संयोजक (हे.अ.)	९८४४१८७४८४

आयूर्वेद शाखा	श्री मूकुन्द कूमार साह	आयूर्वेद संयोजक (बैद्य)	९८४५१६१५७५
कृषि शाखा	श्री राम इश्वर राय	कृषि संयोजक (प्रा.स.)	९८४४०३२६०६
पशू शाखा	श्री बरुण ठाकूर	पशू संयोजक (प.स्वा.प्र.)	९८४५०३०१९५
	श्री रुपा लामा तामाङ थिङ	ना.प.स्वा.प्र.	९८४५२०१९६७
महिला विकास शाखा			
शिक्षा शाखा			
	श्री रेम्बो प्रजा	कार्यालय सहयोगी	९८६९१६४९७१
	श्री एलिना चेपाङ	कार्यालय सहयोगी	९८४५६०५१५१
			९८६४८४१९५६

ङ.द्द.स्थानीय स्तरमा राज्यको उपस्थिति :

विकेन्द्रीकरण शासनको माध्यमद्वारा राज्यको सेवा प्रवाहलाई स्थानीय जनताको पहुँचमा पुर्याउन यस पालिकामा विभिन्न सरकारी कार्यालयहरूले नियमित सेवा प्रवाह गरी रहेका सरकारी कार्यालयहरूको नाम, ठेगाना, तथा कार्यालयको फोन नं सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.४६४:गाउँपालिकाक्षेत्र रहेका सरकारी कार्यालयहरूको विवरण

क.स.	**कार्यालयको नाम**	**ठेगाना**	**कार्यालय प्रमुख**	**फोन न :**
१	अस्थाइ प्रहरी चौकी	राक्सिराङ्ग ५, चैनपुर	बीर बहादुर यादव	९८५५०७६६४७
२	प्रहरी चौकी	राक्सिराङ्ग ९, कान्द्राङ	रङ्गलाल यादव	९८६६०१८०५६
३	सब डिभिजन वन कार्यालय	मनहरी	भरत भण्डारी	९८४५०५७३६१

स्रोत :उल्लेखीत कार्यालयको अभिलेख, २०७५

८.३ निर्वाचित प्रतिनिधीको लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण

स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चात आमनागरिकहरुले जननिर्वाचित प्रतिनिधीहरु प्राप्त गरेका छन् । उक्त निर्वाचित प्रतिनिधीहरुको लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ४७५ : निर्वाचित जनप्रतिनिधीको लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी विवरण

लैङ्गिक			सामाजिक समावेशीकरण				कैफियत
महिला	पुरुष	जम्मा	व्राह्मण क्षेत्री	जनजाति	दलित	जम्मा	
१४	२८	४२	७	२७	८	४२	

स्रोत : गाउँपालिकाको कार्यालय, २०७५

८.७.गाउँपालिका को आय तथा व्ययको अवस्था :

यस गाउँपालिकाले विभिन्न शिर्षकमा गर्ने गरेको आय तथा व्ययको गत वर्षको संशोधित तथा चालु वर्षको अनुमानित खर्च सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं.४८ : गाउँपालिकाको ०७४/०७५ को वार्षिक आय तथा व्यय सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	आय शीर्षक	रकम रु.	क्र. सं.	व्यय शीर्षक	खर्च रु.
A.	आ. ब. २०७३/७४को जिम्मेवारी	७३७६०००.००	A.	कुल बजेट खर्च	८५५१०६५.००
	संचित कोष खाता	७१५००००.००		आन्तरिक खर्च चालु	१९६४७११.००
	धरौटी खाता	२२६०००.००		आन्तरिक खर्च पुँजीगत	६५८६३५४.००
B.	संघीय सरकारबाट	३२२३२५४२०.३१	B.	संघीय सरकारबाट	२७७०६०९१०.८१
	स:शर्त अनुदान	८११३८१२०.३१		स:शर्त अनुदान	८११३८१२०.३१
	समानीकरण अनुदान चालु	४८३७०५००.००		समानीकरण अनुदानचालु	२७०१९१७५.५०
	समानीकरण अनुदान पुँजीगत	१५५६७७५००.००		समानीकरण अनुदान पुँजीगत	१३१७६४३१५.००
	सामाजिक सुरक्षा	३१६९९८००.००		सामाजिक सुरक्षा	३१६९९८००.००
	गरिबसँग विस्वेश्वोर	८५८०००.००		गरिबसँग विस्वेश्वोर	८५८०००.००
	स्थानीय शाशन तथा विकास चालु	३२७६७२.००		स्थानीय शाशनतथा विकास चालु	३२७६७२.००
	स्थानीय शाशन/ सा. विकास पुँजीगत	६०००००.००		स्थानीय शाशन/ सा. विकास पुँजीगत	६०००००.००
	ग्रामीण सामुदायिक विकाश पुँजीगत	३६५३८२८.००		ग्रामीण सामुदायिक विकाश पुँजीगत	३६५३८२८.००
	जम्मा	**३२२३२५४२०.३१**		**जम्मा**	**२७७०६०९१०.८१**
C.	आन्तरिक आम्दानी तर्फ	१५५८३९०.००	C.	धरौटी फिर्ता खर्च	५१५३७४.००
	११३१४ भूमिकर/मालपोत	४६४८४०.००	D.	बैंक बाँकि	४५६९७३८४.५०
	१४१५१ सरकारी सम्पतिको वहालबाट	३२६७०.००		समानीकरण अनुदान संचित कोष	४५२६४५०९.५०
	१४२१३ अन्य विक्रीबाट	३०००.००		आन्तरिक आय संचित कोष	१५७३२५.००
	१४२४३ सिफारिस दस्तुर	२३७९९०.००		धरौटि खाता	२७५५५०.००
	१४२४४ ब्यतिगत घटना दर्ता	५७४७७.००			
	१४३१२ प्रसासनिक, जरिवाना, जफत	१७६४००.००			
	१४५२९ अन्य राजस्व	५८६०१३.००			
	जम्मा	**१५५८३९०.००**			
D.	धरौटी आम्दानी	५६४९२४.००			
	कुल जम्मा	**३३१८२४७३४.३१**		**कुल जम्मा**	**३३१८२४७३४.३१**

स्रोत : गा.पा. *अभिलेख, २०७५*

८.८ कृषि तथा सहकारी संस्था

सि. नं.	सहकारीको नाम	ठेगाना	दर्ता नं.	अध्यक्षको नाम	दर्ता मिति	कार्यक्षेत्र	जम्मा सयर सदस्य संख्या	कैफियत
१.	श्री जनचेतना कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग–६	३५०	सनीचरा प्रजा	२०६२/२/११	साबिक कांकडा गा.वि.स.मकवानपुर	३२ जना	

२.	श्री निगुरेटार कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग –५	७०४	सजिवन	२०६४/३/३२	साविक रक्सिराङ्ग गा.वि.स.- ९(५)	३४ जना	
३.	त्रिदेब कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग –९	७८६	शिव कुमार मल्ल	२०६६/१/२२	खैराङ्ग–२(९)	३४ जना	
४.	श्री चुर्लिङ कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग –३	७९६	दलराज शाह	२०६६/२/१८	साविक सरिखेत गा.वि.स. २(३)	२७ जना	
५.	श्री राक्सिराङ्ग कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग –५	६०६	इन्द्र बहादुर थिङ	२०६८/१०/२६	राक्सिराङ्ग–४/५(५)	२६ जना	
६.	श्री देविथान साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग –९	३०	चन्द्र बहादुर थिङ	२०६९/१२/१५	साबिक खैराङ्ग –२(९)	३० जना	
७.	श्री देवीटार कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग-८	४१	राम कृष्ण प्रजा	२०७०/१/२०	साविक कांकडा ४(८)	२९ जना	
८.	भन्याङ्गकाली साना किसान कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग-३	२३	सानु माया नेगी	२०७१/२/२७	साविक सरिखेत २(३)	३१ जना	
९.	सृजनशिल कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग-८	०१	सन्च बहादुर प्रजा	२०७३/०४/२७	साविक कांकडा४(८)	२६ जना	
१०.	श्री कञ्चन कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग- ८	१०२९	बाबुराम थिङ	२०६७/१०/२३	साविक कांकडा ४(८)	२५ जना	
११.	श्री युगज्योति बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग-६	७०१	सुर्य बहादुर थिङ	२०६४/३/७	साविक कांकडा ५(६)	३७ जना	
१२.	महिला मुक्ति बचत तथा कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -३	५५६	सानो कान्छी स्याङतान	२०६३/१/२९	साविक सरिखेत गा.वि.स. भरि	२५ जना	
१३.	श्री लेकाली बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -५	८३०	कोपिला गोले	२०६६/८/१९	साविक राक्सिराङ्ग ८(५	२६ जना	
१४.	श्री खैराङ्ग कृषक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -९	५४१	राज कुमार मल्ल	२०६८/०९/१३	साविक खैराङ्ग ४(९)	२७ जना	
१५.	श्री महिला जागरुक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -९	१३	रुद्र कुमारी अर्याल	२०७३/०२/०९	साविक खैराङ्ग १(९)	२५ जना	
१६.	श्री गोदावरी महिला जगरण श्रम तथा सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -३	०२	सुकुमाया लामा	२०७५/०८/०६	राक्सिराङ्ग ३ भरि	३६ जना	
१७.	श्री उदाहरणीय एकल महिला श्रम सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -५	०१	दुर्गामाया मोक्तान	२०७५/६/२६	राक्सिराङ्ग गाउँपालिका भरि	२५ जना	
१८.	श्री सयपत्री महिला श्रम सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -७	०४	रञ्जिता घलान	२०७५/०९/०२	राक्सिराङ्ग -७	२६ जना	
१९.	श्री राक्सिराङ्ग महिला श्रम तथा कृषि उपभोक्ता सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -५	०३	कोपिला गोले	२०७५/०८/२१	राक्सिराङ्ग गाउँपालिका भरि	२७ जना	
२०.	श्री अर्याल बन्धु समाज एकता बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -५	०५	मान ब. अर्जेल	२०७५/०९/२४	राक्सिराङ्ग गाउँपालिका भरि	४५ जना	
२१	श्री लेकबेसी बाखापालन सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -९	०६	इन्द्रलाल थिङ	२०७५/१२/१४	राक्सिराङ्ग गाउँपालिका भरि	३९ जना	
२२	श्री कुँडुले महिला कृषि सहकारी संस्था लि.	राक्सिराङ्ग -२	०७	पूर्णिमा दोङ	२०७६/०२/०७	राक्सिराङ्ग गाउँपालिका भरि	२८ जना	

८.९ राक्सिराङ्ग गा.पा.को टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. १ को टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
१६/ ०७४-०७५	कालिका टोल विकास संस्था	गाल्सिराङ्ग	२०७५/०२/२०	अ.-मंगल सिं लामा स.-आइत सिं स्याङ्तान को.-सरिता लो	९८४५५३६९६२ ९८११६४१८७७ ९८२१८१३८०४
२२/ ०७४-०७५	लालिगुँरास टोल विकास संस्था	कुपिनटार	२०७५/०२/२१	अ.-सिंगराम ब्लोन स.-कुमार बल को.-सिता बल	९८४५४८८१६७ ९८६१३४६०२२ ९८४५६०५१५०
२५/ ०७४-०७५	कोलगौरी टोल विकास संस्था	कोलगौरी भञ्ज्याङ्ग	२०७५/०२/२२	अ.-पुर्ण बहादुर गोले स.-प्रमिला गोले को.-भिम बहादुर घले	९८२१८८०००९ ९८०९१००६८९ ९८०३०२००४९
२६/ ०७४-०७५	विरालिटार टोल विकास संस्था	विरालिटार	२०७५/०२/२२	अ.-श्यामलाल रुम्बा स.-केशर मुक्तान को.-शर्मिला गोले	९८४५८१८४१६ ९८१५२९२९६४ ९८४५६१८६९३
३४/ ०७४-०७५	सानोभावर लापुर टोल विकास संस्था	सानोभावर	२०७५/०२/२४	अ.-माइते लामा स.-विजय लाल वाइवा को.-सुनामाया मुक्तान	९८४५५९९६७८
३५/ ०७४-०७५	गढुवान टोल विकास संस्था	गढुवान	२०७५/०२/२४	अ.-कुल बहादुर हिम्डुङ्ग स.-मंगल बहादुर घलान को.-तुलसीमाया मुक्तान	९८६१०१०६८८ ९८६७१८३८६५ ९८२५२३२३३३

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. २ टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
०३/ ०७४-०७५	आदर्श टोल विकास संस्था	भाड्डी	२०७५/०२/१५	अ.-शारदा राना स.-रुद्र पिठाकोटे मगर को.-सुनिता राना	९८४५७७९७६९ ९८४५८०१७४१ ९८६५०३१०५२
०६/ ०७४-०७५	मखमली टोल विकास संस्था	कुडुले	२०७५/०२/१५	अ.-शान्ति लाय मगर स.-मन्जु माया रानामगर को.-माइली माया थोकर	९८४०४००२३१ ९८१६२४८१४५
०८/ ०७४-०७५	कालीधाप निङ्गराङ्ग टोल विकास संस्था	कालिढाप	२०७५/०२/१५	अ.-सुक बहादुर घलान स.-भिमसेन भारती को.-फुलमाया ब्लोन	९८४५५९९५३१ ९८४५७०४१७३ ९८०७२१४०३५
०९/ ०७४-०७५	जनसुधार टोल विकास संस्था	सुनारीसौरा	२०७५/०२/१५	अ.-इन्द्रमान लामा स.-मदनकुमार थोका को.-रतीमाया स्याङ्तान	९८०७२१२३२६ ९८२१२७८२२१
११/ ०७४-०७५	जनशक्ति टोल विकास संस्था	रिमकिम	२०७५/०२/१५	अ.-अविनाश मुक्तान स.-ठाकुर सिं नेगी को.-शान्ति माया थिङ	९८४५६६८६३८ ९८४५७१५३१६

२३/ ०७४-०७५	स्यामराङ्ग टोल विकास संस्था	स्यामराङ्ग टोल	२०७५/०२/२२	अ.-कृष्ण बहादुर थिङ स.-दानियल मुक्तान को.-कान्छिमाया स्याङ्तान	९८४५१६७४२१ ९८४०७५३२२३

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. ३ टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
०१/ ०७४-०७५	कालिखोला टोल विकास संस्था	खहरे	२०७५/०२/१५	अ.-ओमकार घलान स.-नेमराज रुम्बा को.-मुना प्रजा	९८४५१४८६२४ ९८४५६०५४२८
०२/ ०७४-०७५	हरीयाली टोल विकास संस्था	झिल्किने	२०७५/०२/१५	अ.-थापा बहादुर दोङ स.-कृष्ण योञ्जन को.-सिर्जना बल	९८४५७०५१९४ ९८४५१६७८३८
०४/ ०७४-०७५	सरीखेत टोल विकास संस्था	सरीखेत (सानो डोठे)	२०७५/०२/१५	अ.-राजमान वाइवा स.-केशव भारती को.-धनकुमारी कार्की	९८४५३१५४०८ ९८५५०३१४१८ ९८४५४०४६३८
०५/ ०७४-०७५	केराबारी ताम्सालिङ्ग टोल विकास संस्था	केराबारी	२०७५/०२/१५	अ.-चन्द्र बहादुर दोङ स.-निर्मला दोङ को.-फुलकुमारी स्याङ्बो	९८४५१२५०५३ ९८४०२६५६५४ ९८१११५८३५७
०७/ ०७४-०७५	मञ्जुश्री प्रगतीशिल टोल विकास संस्था	लावती	२०७५/०२/१५	अ.-सुविराज स्याङ्तान स.-उत्तम वाइवा को.-निशा थिङ	९८४३२९१६२२ ९८६११७२१७४
१०/ ०७४-०७५	वनकाली टोल विकास संस्था	फोक्सिनटार	२०७५/०२/१५	अ.-विचार सिं मुक्तान स.-जितबहादुर तितुङ को.-मिना ठकुरी	९८१३९४८८०६ ९८४५६०४५१७ ९८४५६०५२२८
३८/ ०७४-०७५	पलाँसे टोल विकास संस्था	पलाँसे	२०७५/०२/२५	अ.-पदम बहादुर बल स.-मिना भट्टराई को.-रमेश कुमार प्रजा	९८४०५५८९२९ ९८४५६६८३९० ९८२१२८०६५५

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. ४ को टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
१३/ ०७४-०७५	श्री परिवर्तन टोल विकास संस्था	देविटार	२०७५/०२/२०	अ.-आशमान थिङ स.-कविराज बल को.-कमला लामा	९८४५४१६९५१ ९८४८०६३७३३
१४/ ०७४-०७५	गोराङ्गदी खोला किनार टोल विकास संस्था	चौकीटार	२०७५/०२/२०	अ.-सुकमान मुक्तान स.-इन्द्र बहादुर मुक्तान को.-निर्मला माया प्रजा	९८४५१६८८५५ ९८६५०२५२५८ ९८४५७१७३०४
१९/ ०७४-०७५	जैसिन्ताल टोल विकास संस्था	जैसिन्ताल	२०७५/०२/२१	अ.-डेविट स्याङ्तान स.-लाल बहादुर रुम्बा को.-निर कुमारी ब्लोन	९८६६३३४१८६७ ९८४५२३९५८८

२९/ ०७४-०७५	यादुखोला टोल विकास संस्था	यादुखोला	२०७५/०२/२२	अ.-नविन स्याङ्तान स.-विष्णुमाया स्याङ्तान को.-रिचनमाया थिङ	९८५५०७९१२१
३०/ ०७४-०७५	राक्सिराङ्ग टोल विकास संस्था	चौकिटार	२०७५/०२/२२	अ.-तुलाराज थिङ स.-देवकुमार बल को.-रुपादेवी मुक्तान	
६७/ ०७४-०७५	लालिगुराँस टोल विकास संस्था	तर्सीकोट	२०७५/०२/२९	अ.-रघुनाथ पाखिन स.-कुल बहादुर थिङ को.-टिकामाया स्याङ्तान	९८४५७८१४६६ ९८४५७९९५८५
७४/ ०७४-०७५	भिमलटार टोल बिकास संस्था	भिमलटार	२०७५/०४/०३	अ-रामलाल मुक्तान स.-ईन्द् बहादुर ब्लोन को.-सुमित्रा कोईराला	९८४५५७७६३१
७५/ ०७५-०७६	लापुर टोल विकास संस्था	लापुर	२०७५/०८/०६	अ-मानसिंह घलान स.-सुमन गोम्वा को.-सञ्चमाया ब्लोन	९८५५०६९७१४

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. ५ को टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
१५/ ०७४-०७५	बंकिम टोल विकास संस्था	बंकिम	२०७५/०२/२०	अ.-सुरेश कुमार थिङ स.-प्रमिशा प्रजा को.-कृष्णमाया प्रजा	९८४५०७६९७५
१७/ ०७४-०७५	चैनपुर टोल विकास संस्था	चैनपुर	२०७५/०२/२०	अ.-अंगद सिं लामा स.-गोविन्द प्रजा को.-शुशिला थिङ	९८६१८३२८४६ ९८६९७३२९६७
१८/ ०७४-०७५	नमुना प्याङ्चे टोल विकास संस्था	प्याङ्चे	२०७५/०२/२०	अ.-दिवान प्रजा स.-राजेन्द्र स्याङ्तान को.-सिमानी प्रजा	९८६०४४६२१० ९८४५७७८१८९ ९८४५२९२४६२
२०/ ०७४-०७५	ठाडेचुरी टोल विकास संस्था	ठाडेचुरी	२०७५/०२/२१	अ.-हरि बहादुर प्रजा स.-चन्द्रमान प्रजा को.-पार्वती प्रजा	९८५५०७६९४८ ९८४५२३७४२८
२४/ ०७४-०७५	जिर्खीडाँडा टोल विकास संस्था	जिर्खीडाँडा	२०७५/०२/२२	अ.-लोक बहादुर प्रजा स.-युवराज प्रजा को.-सन्तमाया प्रजा	९८४५२७०३४३ ९८४५५९८५४२
३१/ ०७४-०७५	बाङ्दीराङ्ग टोल विकास संस्था	बाङ्दीराङ्ग	२०७५/०२/२३	अ.-मर्सी मुक्तान स.-नविन कुमार प्रजा को.-कमला प्रजा	९८२१८०७४५६ ९८४५६३८१०८
३२/ ०७४-०७५	ताङराङ्ग टोल विकास संस्था	ताङराङ्ग	२०७५/०२/२४	अ.-तुल बहादुर बल स.-बिहिलाल प्रजा को.-प्रमिशा चेपाङ	९८६९१६५१०४ ९८१०२६१९९५
३३/ ०७४-०७५	थोप्लेसी निगुरेटार टोल विकास संस्था	थोप्लेसी	२०७५/०२/२४	अ.-दिनेश वाइवा स.-रमेश चेपाङ को.-लक्ष्मी प्रजा	९८६९१६५१०४ ९८१०२६१९९५

३९/ ०७४-०७५	बिचल्ली बोटबारी टोल विकास संस्था	बोटबारी	२०७५/०२/२५	अ.-सुदिप मोक्तान स.-गणेश श्री लामा को.-पवित्रा लामा	९८४५२९८७९७ ९८४५५९९९३३ ९८४५७२९४१५
६३/ ०७४-०७५	चुरेडाँडा झिम्रिङ्ग टोल विकास संस्था	चुरेडाँडा	२०७५/०२/२८	अ.-राजकुमार सुनार स.-हरि बहादुर चेपाङ को.-कान्छिमाया प्रजा	९८६१२५१२१९ ९८४५१६८९६१

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. ६ को टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
४३/ ०७४-०७५	सिलिङ्गे टोल विकास संस्था	सिलिङ्गे	२०७५/०२/२५	अ.-आइतराम चेपाङ स.-शैलेन्द्र चेपाङ को.-कोपिला दोङ	९८६५००९२०९
४४/ ०७४-०७५	भुईबिसौनी सीमरगाउँ टोल विकास संस्था	भुईबिसौनी सीमरगाउँ	२०७५/०२/२५	अ.-दिल बहादुर लोप्चन स.-रविन्द्र चेपाङ को.-तुलसी माया दोङ	९८१२२६६७४५ ९८२१८१२९६४
४६/ ०७४-०७५	धुसराङ्ग चापल युराङ्ग टोल विकास संस्था	धुसराङ्ग चापल युराङ्ग	२०७५/०२/२५	अ.-कृष्ण लोप्चन स.-चन्द्र बहादुर चेपाङ को.-गंगामाया चेपाङ	९८२१८७५९०४
४७/ ०७४-०७५	खन्करे मागेनी झासीटार टोल विकास संस्था	झासीटार	२०७५/०२/२५	अ.-जंगलाल प्रजा स.-दिनामाया प्रजा को.-दिलनारायण प्रजा	९८४५७०३४८१ ९८४५८४९२५७ ९८१७२९८७३२
४९/ ०७४-०७५	स्यालुडखाई कराँसे दुड्थली टोल विकास संस्था	स्यालुडखाई कराँसे दुड्थली	२०७५/०२/२५	अ.-अक्कल बहादुर मुक्तान स.-ओमनाथ चेपाङ को.-विमला बाल्पा	९८१९२५६२५० ९८०४२०४९८७ ९८१५२०४९२१
५६/ ०७४-०७५	बाङ्राङ्ग ऐनाटार पाङ्थली टोल विकास संस्था	बाङ्राङ्ग	२०७५/०२/२७	अ.-टिकाराम थिङ स.-भिम बहादुर चेपाङ को.-रन्जिता थिङ	९८०७२५७९५३ ९८२५२१४५९६ ९८६५१९२४३७
५८/ ०७४-०७५	शिलाधुनी टोल विकास संस्था	शिलाधुनी	२०७५/०२/२७	अ.-राम बहादुर थिङ स.-सिंग बहादुर मुक्तान को.-सिमानी थिङ	९८६३९३१८५१ ९८४५७२८८५२
७६/०७४-०७५	माकल दमार गुभ्राङ्ग टोल विकास संस्था	माकल दमार	२०७५/०२/२९	अ.- डबल सिहं थिङ	

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. ७ को टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
५०/ ०७४-०७५	चरिमारा टोल विकास संस्था	चरिमारा	२०७५/०२/२५	अ.-पवन गोले स.-गोविन्द मुक्तान को.-राममाया प्रजा	९८६३४३२९६० ९८६९३१४४४८ ९८६३४३६१४६
५९/ ०७४-०७५	रिन्चराङ्ग टोल विकास संस्था	रिन्चराङ्ग	२०७५/०२/१७	अ.-सिंगलाला चेपाङ स.-काली बहादुर चेपाङ	९८२१८९४४७९ ९८०६६१७१३९

				को.-दुधुमाया चेपाङ	९६१५३४९३२९
६२/ ०७४-०७५	जुरेथुम टोल विकास संस्था	जुरेथुम	२०७५/०२/२७	अ.-अनिल स्याङ्तान स.-महेश गलान को.-बुद्धिमाया थिङ	९८०७२१२३०५ ९८४५६७३५२६ ९८४५६५९६९३
६४/ ०७४-०७५	खर्लिङ्ग टोल विकास संस्था	खर्लिङ्ग	२०७५/०२/२८	अ.-सुरेश घलान स.-सुवास मुक्तान को.-विविमाया गोले	९८४५७०४८३० ९८६१४६०८१६ ९८४५९३७७३३
६९/ ०७४-०७५	कामलेटार टोल विकास संस्था	काम्लेटार	०७५/०२/३०	अ.-पुर्ण बहादुर प्रजा स.-बेल बहादुर प्रजा को.-निर माया प्रजा	९८५५०६७९०८ ९८२१८९१७२९ ९८०७२१५२१२
७१/ ०७४-०७५	धिराङ्ग टोल बिकास संस्था	धिराङ्ग	०७५/०३/०४	अ.-हविल प्रजा स.-मानाराम प्रजा को.-कुमारी प्रजा	९८४५३०२४३२ ९८४५७८१६६२
७२/ ०७४-०७५	दामराङ्ग टोल बिकास संस्था	दामराङ्ग	०७५/०३/०४	अ.-राम बहादुर प्रजा स.-मस्ते लाल प्रजा को.-ज्ञानी माया प्रजा	९८५५०७५५१९

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. ८ को टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
१२/ ०७४-०७५	सयपत्री मैसिराङ्ग टोल विकास संस्था	मैसिराङ्ग	२०७५/०२/२०	अ.-राजेन्द्र कुमार प्रजा स.-सुजन प्रजा को.-गोपीनी प्रजा	९८४५५९९२६७ ९८६३८३९४५३
२७/ ०७४-०७५	हिमाली देवीटार टोल विकास संस्था	परेवाटार	२०७५/०२/२२	अ.-राजकुमार स्याङ्तान स.-चक्र बहादुर सुनार को.-सोल्टीमाया प्रजा	९८४५५०४५०९ ९८४००५८५१३
५४/ ०७४-०७५	ठुलो टोड्के जाबराङ्ग टोल विकास संस्था	ठुलो टोड्के	२०७५/०२/२५	अ.-सुकलाल रुम्बा स.-लिलाराज थिङ को.-पवित्रा मुक्तान	९८४५२४२९१२ ९८४५१८१४४३
५५/ ०७४-०७५	धुसाबगर पाङ्थली टोल विकास संस्था	पाङ्थली	२०७५/०२/२७	अ.-बाबुलाल मुक्तान स.-सुर्य बहादुर मुक्तान को.-शर्मिला स्याङ्तान	९८२४१०२८५६ ९८१६२०९३६३ ९८२११८४८५९
६०/ ०७४-०७५	नमुना चिउरी भञ्ज्याङ्ग टोल विकास संस्था	बोटडाँडा	२०७५/०२/२७	अ.-मान बहादुर मुक्तान स.-यमकुमार प्रजा को.-पिर्थी माया ब्लोन	९८६०७३२२७५ ९८६६८७७८१९
६५/ ०७४-०७५	समृद्धिको लागि एकता टोल विकास संस्था	महाँकाल	२०७५/०२/२९	अ.-सुरेश लोप्चन स.-चित्र बहादुर तितुङ को.-मनमाया लोप्चन	९८६५०२७९७२ ९८०९७३२७५८
६८/ ०७४-०७५	प्रगतिशिल सानो टोड्के टोल विकास संस्था	सानो टोड्के	२०७५/०२/२९	अ.-गौरीशंकर रुम्बा स.-अशोक थिङ को.-तारामाया थिङ	९८४५७७९१९२ ९८६०६३५७५६ ९८६०९९६५९८

	चामन्ती टोल विकास संस्था	चामन्ती			

राक्सिराङ्ग गा.पा. वार्ड नं. ९ को टोल विकास संस्था दर्ता विवरण:

दर्ता नं.	टोलको नाम	ठेगाना	दर्ता मिति	अध्यक्ष, सचिव र कोषाध्यक्षको नाम	सम्पर्क नं.
३६/ ०७४-०७५	गौरीटोल टोल विकास संस्था	गौरीटोल	२०७५/०२/२५	अ.-सुन्जित नेगी स.-शान्ति प्रजा को.-ललित सुनार	९८४०४७९६६८ ९८६१९४१४९३ ९८४३५८१९६६
३७/ ०७४-०७५	जिनई जोगीटोल टोल विकास संस्था	जिनईटोल	२०७५/०२/२५	अ.-सागर घलान स.-मिन बहादुर स्याङ्तान को.-दिलमाया स्याङ्तान	९८१९२८३१७४ ९८०८४३७५०६
४०/ ०७४-०७५	कोखारी टोल विकास संस्था	कोखारी	२०७५/०२/२५	अ.-बसन्त खत्रि स.-बिजय सुनार को.-मखमली मल्ल	९८५५०७७४२९ ९८४५७७८९९८ ९८५५०७९२४१
४१/ ०७४-०७५	रुद्र महादेव तर्लिङ्ग टोल विकास संस्था	तर्लिङ्ग	२०७५/०२/२५	अ.-जनक ब. सारु मगर स.-सुर्यमान गोम्बो को.-बिष्णुमाया नगरकोटी	९८४५८६३२५३ ९८४५७७६९३५
४२/ ०७४-०७५	गैजुराङ्ग पैराङ्ग टोल विकास संस्था	गैजुराङ्ग	२०७५/०२/२५	अ.-राम बहादुर थिङ स.-दुर्गाराज थिङ को.-बेलमाया बाल्पा थिङ	९८४३८०२७६१ ९८४५२३६७२८
४५/ ०७४-०७५	डन्टार धुरु टोल विकास संस्था	डन्टार	२०७५/०२/२५	अ.-केशव प्रजा स.-दिपक नगरकोटी को.-लक्ष्मी नगरकाटी	९८४०७४५३६५ ९८४१११९०६७
४८/ ०७४-०७५	डन्टार पाटावारी टोल विकास संस्था	पाटाबारी	२०७५/०२/२५	अ.-विशाल राउत स.-सुर्य अधिकारी को.-मिनु राउत	९८६५०२९१५७ ९८६९७३३२७८ ९८६०८२३११९
५१/ ०७४-०७५	काङ्सिराङ्ग टोल विकास संस्था	काङ्सिराङ्ग	२०७५/०२/२५	अ.-सागर मल्ल स.-श्याम मल्ल को.-सुजाता घिमिरे	९८५५०८९१२३ ९८६०७०७४०० ९८६०६५७७८५
५२/ ०७४-०७५	च्यौराङ्ग टोल विकास संस्था	च्यौराङ्ग	२०७५/०२/२५	अ.-प्रकाश मुक्तान स.-आशा ब्लोन को.-सिर्ली मुक्तान	९८६५४९९८२९ ९८४६६३४४४३
५३/ ०७४-०७५	देवीथान टोल विकास संस्था	टार	२०७५/०२/२५	अ.-दावा थिङ स.-सानीमाया दोङ को.-टलक घलान	९८४५७८२१६१
५७/ ०७४-०७५	लोजा टोल विकास संस्था	लोजा	२०७५/०२/२७	अ.-बुद्धि ब. स्याङ्तान स.-काली ब. रुम्बा को.-उर्मिला रुम्बा	९८६५४६७५३० ९८४१०७३१०४ ९८६१९७४१६२
६१/ ०७४-०७५	राजाराङ्ग डल्डाँडा टोल विकास संस्था	डल्डाँडा	२०७५/०२/२७	अ.-दिल ब. प्रजा स.- धन ब. प्रजा को.-डिलमाया प्रजा	९८४५७७६८९३
६६/ ०७४-०७५	डि अठारे टोल विकास संस्था	डि अठारे	२०७५/०२/२९	अ.-देवशंकर अर्जेल स.- सन्त ब. अर्जेल को.-गोकर्ण कु. राउत	९८४५७७६८१० ९८४५७७६८०१ ९८४५७६७४७

७० ०७४/०७५	तेन्ता तेन्सुराङ्ग टोल विकास संस्था	केन्सुराङ्ग, खैराङ्ग	०७५/०३/०३	अ.-कृष्ण बहादुर शाही स.- शान्त बिक्रम सिं ठकुरी को.-संगिता खाण	९८४५८६२४४२
७३ ०७४/०७५	लाईबाङ्ग पुरानो गाँउ टोल विकास संस्था	पुरानो गाँउ	०७५/०३/१७	अ.-बुद्धी मान तामाङ्ग स.- शुक्रमाया प्रजा को.-धन बहादुर लामा	९८६१७७५२७६ ९८४५८०१४२१

वडा नं १

परिचय

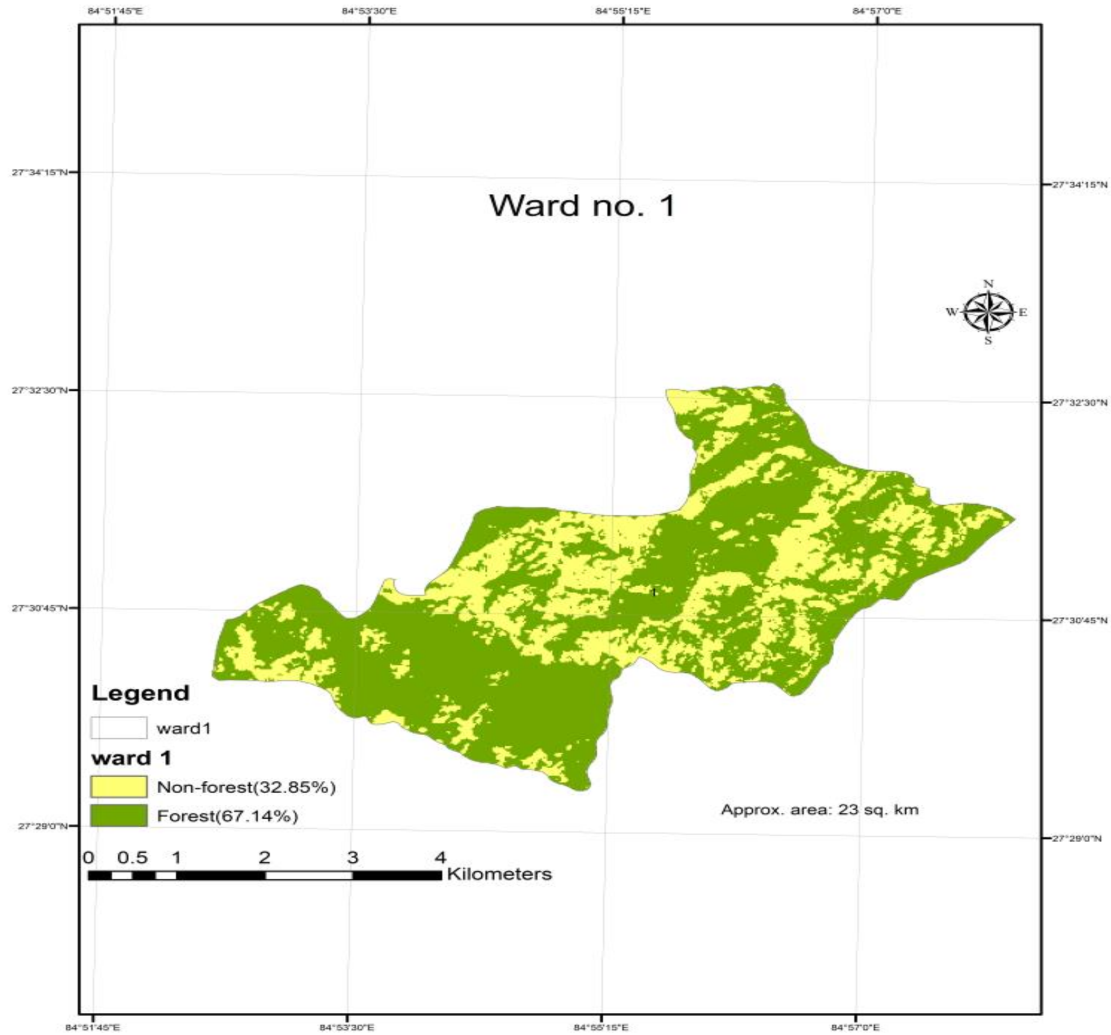

; कित्राङ

ावा ,

थुम्बिङ , राम्छे चे, वराङ गौदान क्रेसान , ज्यमिरे सौरा हात्ती ढुङ्गा , मछेडी , घले टोल, आदमार, गूडु वाङ ,लादुर ढुङ्गे खोलाएर , फुलगैरी गल्छाराङ , कुपिन्टार , ढुन्डेफेदी , भुमिथुङ , घन्सिटार टोलहरु रहेका छन । तमाङ र चेपाङ समुदायको बहुल्यता रहेको यस वडामा बिभिन्न सस्कृतिक झलकहरु देख्न पाईन्छ । यस वडामा जम्मा ६०४ घरधुरी हरुको बसोबास रहेको छ । चेपाङ र तामाङ हरु पुराना बासिन्दा भयपनी आजभोलि अन्य जात जाती हरुको बसोबास हुन थालेको छ । तर भौगोलिक विकटताकारण अशिक्षा, र गरिबि व्याप्त रहेको छ । स्थानिय उपलब्ध स्रोत र साधनहरुलाई प्रयोग गर्नसके स्थानिय वासिहरुको जिवन स्तर उकास्न सहज हुने देखिन्छ ।

सवल पक्षहरु

क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सम्भावना
कृषि	➢ अदुवाको असाध्यै उत्पादन हुन्छ । विगतमा एउटै वोटमा ५ के.जी. सम्म अदुवा फलेको थियो । ➢ भुमिथुङ्ग, कुविन्टार, इन्दुङ्ग, वाराङ्गामा प्रसस्तै चिउरि प्रजातिका रुखहरु छन ➢ वार्डका सबैजसो वस्तीमा अनार राम्रो फल्छ । ➢ वनजंगलवाट विभिन्न जातजातिका जडीबुटिहरु प्राप्त गर्न सकिन्छ । ➢ जमिन उर्वर छ र नजिकैको खोलामा प्रसस्त पानि छ ।	
पर्यटन	➢ बुर्जाडाँडाबाट सम्पूर्णतराइको फाँटदेखिन्छ ➢ बुर्जाडाँडामा गुँरास फुल्ने भएकोले मनोरमणीय छ। ➢ सोलि घोप्टे गुफामा प्राचिन वस्ती बसेका अवशेष र आकृतिहरु छन ➢ मजुवागुफामा मान्छे बसेको विभिन्न प्रमाणहरु अझैपनि त्यहाँ ढिंकी, जाँतो जस्ता घरेलु औजार पाउन सकिन्छ । ➢ कामिवारीमा गुफा छ ।	
खनिज पदार्थ	➢ कित्रङ, इन्द्रुङ मा चुनढुङ्गाको खानि छ । ➢ कुविन्टारको खहरे खोला र नेगी खोलामा फलाम खानी छ । ➢ राम कुवादेखी हात्तिखोला, कासाना डाँडा बाराङ्गमा कोइला खानि छ । ➢ धुधराङ्गमा नुन खानि छ । ➢ देवराङ्ग खोला र रिक्तिखोलामा तामाखानी छ । ➢ दर्लामे खोलामा रान्धक खानि छ । ➢ पाहाडम पत्रे ढुङ्गा पनि प्रसस्त पाइन्छन् ।	

चुनौतिहरु

- ✓ बाटोघाटोको समस्या, अझैपनि बजार, अस्पताल जस्ता दैनिक उपभोग्य सामाग्रीबाट टाढै छ।
- ✓ वर्षा याममा कुनैपनि सवारी साधान चल्ने न्युन संभावना छ ।
- ✓ वार्ड भरिमा आधारभुत सम्मको विद्यालयमात्र छ । जस्ले गर्दा विद्यार्थिहरुको स्कुल छोडने

दिर्घकालिन योजनाको सम्भावना

क्षेत्र	शीर्षक	योजना	स्थान
आर्थिक		अदुवा खेतिको व्यवसायिक खेति	वडाका सबै ठाँउमा
		बेसार खेति	वडाका सबै ठाँउमा
	कृषि	केरा र कागति खेति	विरालीटार, ढुंगेन, सानि भावर, ठुलो भावर गदुवान
		चिउरिको रुख हरुलाई सम्बर्धन गर्ने	राम्चे, इन्दुरुङ, खोलटार, कुमिन्टार, गाल्छाराङ्ग, भुमिथुमि
		वेसिजनका तरकारी उत्पादन गर्ने ।	वडाका सबै ठाँउमा
		कपास खेति गर्ने ।	राम्चे

		वाखा पालन	समुह बनाइ वडाका सबैस्थानमा
		सुंगुर	राम्चे, इन्दुरुङ्ग
		बंगुर	खोलटार, कुपिन्टार, गाल्छाराङ्ग
		माछापालन	खोला किनारका संभावित क्षेत्रहरुमा
		लोकल कुखुरा	सानि मावर, ठुलो मावर गदुनाङ्ग
	उद्योग तथा वाणिज्य	कसर उद्योगस्थापना	विरालटार, ढुंगु दोभान
		चिउरी प्रसोधन केन्द्र	बाराङ्ग, इन्दुराङ्ग, भुमेथुम
		कपास उद्योग	राम्चे
		चुनखानी **उद्योग**	इन्दुरुङ्ग
		खानी उद्योगहरु संचालन	कुविन्टार, नेगीखोला, हात्तिखोला, कासाना, डाँडा बाराङ्ग, धुधराङ्ग, देवराङ्गखोला रिक्तिखोला र दर्लामे खोला
	पर्यटन विकास	अवलोकन टावर निर्माण	भुर्जाडाँडामा
		स्थानिय संस्कुतिको प्रर्वधन गरि होमस्टे विकाश	गदुवान र ठुलो भावर
		गुफालाई म्युजियमको रुपमा विकास	कामीवाडी, सोली गुफा, मजुवा

		महोत्सवको आयोजना गने	तामाङ र चेपाङ्ग संस्कृतिलाई प्रर्वद्धन गर्न
	सहकारी विकास	-कृषि सहकारी -वचत सहकारी - फाइनान्स	राम्चे विरालटार बाराङ्ग
सामाजिक	**शिक्षा**	आधारभुतलाई माध्यामिक विद्यालय सम्म स्तरउन्नती	केहिलाई विद्यालय छोडने समस्या न्युनिकरण हुनेछ ।
		शिक्षा संगै जनचेतना जगाउने ।	वडाका सबै ठाँउमा *अवैध लागु पदार्थ तिरको आर्कषणलाई न्यनिकरण गर्न सकिनेछ ।*
		युवाहरुलाई कृषि, व्यवसाय सुरुवात गर्ने प्रेरणा जगाउन अभिमुखिकरण तालिम	वडाका सबै ठाँउमा *गाँजा खेतिलाई निरुत्साहि गर्न*
		अभिभावकहरुमा चेतना जगाउने ।	वडाका सबै ठाँउमा *नियमित स्कुल जान*
		स्कुलमा शिक्षकको दरबन्दी	वडाका सबै स्कुलमा
	स्वास्थ्य	जनसस्वास्थ्य सम्बन्धि चेतना जगाउने ।	वडाका सबै ठाँउमा *उच्च जन्मदर, मातृ मृत्युदर, बालविवाह निरुत्साहि गर्न*
		स्वास्थ्य सिविरको नियमित प्रबन्ध गरिनु पर्ने	वडाका सबै ठाँउमा

		महिला रोगलाई विशेष ध्यान दिनुपर्ने	वडाका सबै ठाँउमा
	खानेपानी तथा सरसफाई	पानीलाई निर्मुलिकरण गरेर मात्र खाने व्यवस्था	वडाका सबै ठाँउमा
		घरवाट निस्कने फोहोरलाई वेवस्थापन गर्ने	वडाका सबै ठाँउमा
		चर्पि बनाई यसका फाइदा बारे जनचेतना जगाउने ।	वडाका सबै ठाँउमा
	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण	महिलाहरुलाई पनि अभिमुखिकरण तालिम	वडाका सबै ठाँउमा
		महिलाहरुकाकुरा सुने वातावरण	वडा भेलाहरुमा
पुर्वाधार	**सडक**	नेवारपानी, कालेगैरी, ढुःगु दोभान, गल्धाराङ्ग कुपिन्टार, नामटार, कालीकाटार जोडने सडक निर्माण	
		रवराङ्ग, सानो भावर, विरालिटार, सोलि गोप्टी मजुवा गुफा सम्मको सडक निर्माण	
	पुल	ढुंगु दोभानमा पक्की पुल निर्माण	
		विरालीटारमा पक्किपुल निर्माण	
	भ्वन	कुपिन्टारको च्यान भनज्याङ्गमा गुम्मा निर्माण	
	निर्माण	लुघु जलविद्युतलाई निरन्तरता दिईकलकारखानाका लागि मात्र मुख्य प्रशारण लाइन प्रयोग गर्न हुने	
	सिचाइ	सिचाइ पुऱ्याउनु पर्ने	सिचाई सम्भावना रहेका वडाका सबै ठाँउमा

वन, वतावरण तथा विपद व्यवस्थापन	**व्न**	वन व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय गर्ने	वडाका सबै ठाँउमा
		वृक्षरोपनको कार्यक्रम	वर्षनि सम्भावना रहेका ठाँउमा
		वन संरक्षणका लागि चेतना जगाउन	वडाका सबै ठाँउमा
	वतावरण	जैविकमललाई प्रोत्साहन गर्ने जनचेतना	वडाका सबै ठाँउमा
		सरसफाई सम्बन्धि तालिम	वडाका सबै ठाँउमा
	विपद व्यवस्थापन	पहिरो तथा बाढी प्रभावित क्षेत्रका वस्तीहरुलाई सुरक्षित व्यवस्थापन	सम्भावना रहेका ठाँउमा
सुसासन तथा संस्थागत विकास	-वडाका प्रगति विवरण त्रैमासिक रुपमा सार्वजनिक गर्ने - सबै कार्यक्रमहरुमा पारदर्शिता कायम गर्ने - सार्वजनिक सुचना दिन संचारका माध्यम र इन्टरनेट पनि प्रयोग गर्ने - नागरिक वडापत्र खडा गर्ने -गुनासो पेटिका को व्यवस्था गर्ने - गुनासो व्यवस्थापन गर्ने समिति गठन गर्ने - वडामा प्रहरी चौकी राख्नका लागि पहल गर्ने		

-

वडा नं २

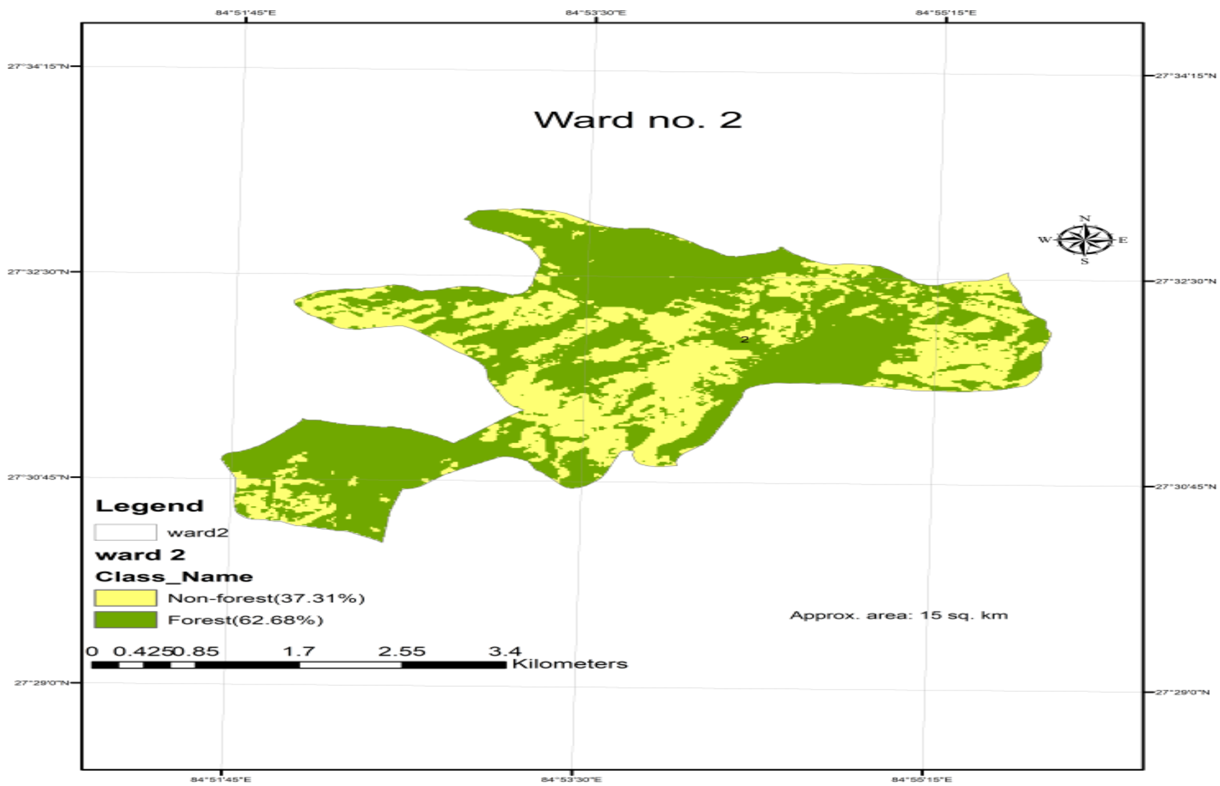

राक्सिराङ्ग गाँउपालिका को वडा नं २ मकवानपुरको हेटौडा र मनहरीबाट करिब १० किलोमिटर दुरीमा मात्र रहेपनि भौगोलिक विकटता संगै बाटोघाटोको सुविधा नहुदा बजार पुगेर सामान किनेर फर्कन दिन भरी नै लाग्छ। यस क्षेत्रमा पाखी सुनारिसौर, बर्याटार, राम्को, साइटा, कलिधाप,चरौन्तर, निरंघाङ्, आम्डाडा श्याममग्राङ, भाटी, चन्नौटे, कुडुले, सिमल्टार थुम्की टोलहरु रहेका छन। तामाङ्ग र चेपाङ्गहरुको बसोवास रहेको यस क्षेत्रमा गरिबी ब्याप्त छ। तर मुख्य बजारसंग बाटो जोड्न सके स्थानिय उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गरी जिवनलाई सहज बनाउने प्रसस्त सम्भावनाहरु छन्।

तमाङ र चेपाङ समुदायको बहुल्यता रहेको यस वडामा बिभिन्न सस्कृतिक झलकहरु देख्न पाईन्छ। यस वडामा जम्मा ४४६ घरधुरी हरुको बसोबास रहेको छ।

:

क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सम्भावना
कृषि	➢ तरकारी प्रसस्त उत्पादन हुन्छ। ➢ अदुवाखेती, सुनकागती, अम्रिसो प्रसस्त उत्पादन हुन्छ। ➢ माछा खुबै फस्टाउने गर्दछन्।	
पर्यटन	➢ वरैटार अग्लो डाँडा छ जसबाट तराईका विभिन्न भुभाग देख्न सकिन्छ। ➢ वस्ती वरिपरी पसस्त जंगल छ। ➢ भाङ्डीडाँडाबाट हिमालहरु अवलोकन गर्न सकिन्छ। ➢ धुवि खहरे, ताङ्गराङ्ग खोल्सामा झरना छन्। ➢ मुआचुलीमा प्राचिन मन्दिर छ।	
खनिज पदार्थ	➢ हात्ति खोल्सामा पत्रे कोइलाहरु पाइन्छ। ➢ भऱ्याङ्गमा खरी ढुङ्गा, दुधे ढुङ्गा पाइन्छ।	

चुनौतिहरु

- ✓ बाटोघाटोको पहुच धेरैजसो वस्तीहरुमा नहुँदा दैनिक उपभोग्य सामानहरु प्राप्त गर्न कठिन छ।
- ✓ वडाका धेरैजसो क्षेत्रमा अझै विजुलि पुग्न सकेको छैन।
- ✓ पानी प्रसस्त भएतापनि खेतियोग्य जमिनमा सिचाईहुन सकेको छैन।
- ✓ खानेपानीको समस्या छ स्थानियहरुले खोलाको पानी कुनै निर्मुलिकरण नगरीकनै खाने गर्दछन्।
- ✓ बाढीपहिरो र भुक्षय ले वस्तीहरुलाई उच्च जोखिममा पारेको छ।
- ✓ समाजमा अझै बाल विवाह प्रचलित छ।
- ✓ कक्षा८ भन्दा माथि पढ्ने युवा असाध्यै कम छ। नजिकमा, स्कुल नहुनु, आर्थिक अवस्था कमहुनु तथा चेतना नै नहुनु यसका मुख्य कारण हुन।
- ✓ बहुविवाह तथा अस्थाई साधनमा पुरुषको विरोध रहेको छ।

दिर्घकालिन योजनाहरुको सम्भावना

क्षेत्र	शीर्षक	योजना	स्थान
आर्थिक	कृषि	अदुवाखेती, सुनकागती, अम्रिसोहरुको खेति	कालीढाप, बेरटार, निङ्गराङ्ग, स्यामराङ्ग, वहती र अपबारी
		आँप, लिचि, टमाटर, आलु, भिन्डी जस्ताको व्यवसायिक उत्पादन	कुडुले, आपबारी र कालीदाप
		टमाटर, काउली, बन्दागोवि, भिन्डी, आलु, कुरीलो, अम्रीस्री, सखर खण्ड, सर्वगन्ध उत्पादन	सुनारीसौरा, गउनवारी, पाउरे, गोठवारी, माट्टि बेसी
		प्लाष्टिक घरमा अर्गानिक खेती	वडाका सबै ठाँउमा
	पर्यटन	पिकनिक स्थल	बरैटार र भाङ्डीडाँडा
		झरनालाई पर्यटकीय क्षेत्रमा विकास गर्ने	धुवि खहरे र ताम्राङ्ग
		प्राचिन मन्दिरलाई जिर्णोद्वार गरी धार्मिक स्थालको रुपमा स्तर उन्नति गर्ने	मुआ चुलि
	उद्योग तथा वाणिज्य	कसर उद्योग	मछेडीमा
		दुधडेरी गरी स्थानिय स्तरमा उत्पादित दुधको व्यवस्थापन गर्ने	कुडुलेमा
		जुस उद्योग	कालिढाप, निङ्गराङ्गमा
		जडीबुटी प्रशोधन केन्द	भाड्डी डाँडामा
		खानिप्रशोधन मेसिन जडान गर्ने	हात्तिखोल्सा र भऱ्याङ्गमा
		फर्निचर उद्योग खोल्न	बरैटार
	सहकारी	सहकारी स्थापन	बरेटार, आँपबारी, गैरी गाँउमा र अन्य

			टोलहरुमा पनि विकास गर्दैजाने
		हाटबजार आयोजना	बरैटारमा
		भेटनरी सेवा	कुडुले, पाखी,आँपबारीमा
		समुह गठन गरी वस्तीहरुमा माछापालन, बंगुरपालन, कुखुरापालन गर्ने अभिमुखीकरण तालिम दिन	वडाका सबै ठाँउमा
सामाजिक विकास	**शिक्षा**	स्कुललाई माध्यामिक सम्म संचालन गर्ने ।	
		प्रारम्भिक बाल शिक्षा संचालन गर्ने ।	
		आर्थिक अवस्थ कमजोर भएका विद्यार्थिलाई छात्रवृतिको व्यवस्था गर्ने ।	
	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण	महिलाहरुलाई पनि रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने	
	खानेपानी तथा सरसफाई	सरसफाइ सम्बधि कार्यक्रमको घोषण गर्ने	
		खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने	ताङ्गराङ्ग, खोल्चा, कुडुले, डाँडाबारी
		खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने	भाड्डी, खोल्सामुहान, भाड्डी गैरी गाँय दुम्की थुम्की
		खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने	धोगा खोल्सामुहान, आँप बारी, भिल्के डाँडा, पाखी

		खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने	हात्ति खोल्सा, सुनारी सौरा खानेपानी निर्माण बलखोल्सा, वरैटार, सौराडाँडा, त्रिशुल थान गोठडाँडा, निग्रान, चनौतीमा
		खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने	चितुवा खोल्सा, मुहान, कालिढाब, शहिटार
		खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने	निग्राङ्ग खोल्सा, सिमलटार, आमडाँडा, फेदीमा
		खानेपानी आयोजना निर्माण गर्ने	खानेपानी गेपेधारी मुहान, भाड्डी, थुक्की, ढुम्कीटोल गोपेधारी, स्यामराङ्ग, बहते
		विद्यमान धुम्रपान मध्यपानको विकृतिलाई न्युनिकरण गर्न गोष्ठी तथा तालिमको आयोजना गर्ने	
पुर्वाधार	**सडक**	सडक निर्माण	नेवारपानी हुदै सानो भावर, सुनारीसौरा, कुडुले, कालिढाव ३ नंवर वडा कार्यालय हुँदै गाँउपालिका पुग्न
		सडक निर्माण	सानोभावर, भाड्डी, थुम्की, केराबारी, देउकोट हुदै ज्यामिरे
		सडक निर्माण	सुनारी सौरा, भाड्डी बेसि, ३ नंवर जन

			प्रा.वि. मैनटार हुदै गाँपालिका
			कुडुले, आँपवारी, रेमकिम, वरैटार, जन जाग्रीता विद्यालय हुदै त्रिसुलथान, श्यामराङ्ग बहते, ५ नंवर महिला सहकारी भवनबाट गाँउपालिका जोडन
		सडक निर्माण	कुडुले, आमडाँडा, निगराङ्ग, चनौटा, कालिढाब हुदै ३ नंवर वडा जोड्ने
		सडक निर्माण	आक्षमार, पाउरेक हुदै भाड्डीबेसी जोड्ने
	पुल	झोलुङ्गेपुल निर्माण	सुनारी सौरा र पाखी जोड्ने झोलुङ्गेपुल
		झोलुङ्गेपुल निर्माण	गोठबारी र सिन्दुरे बारी जोड्ने झोलुङ्गेपुल
		झोलुङ्गेपुल निर्माण	वार्ड ३ को गोठारी र २ वार्डको शाहीटार जोड्ने झोलुङ्गेपुल
	भ्वन	चर्च निर्माण	आँपबारीमा
		पुस्तकालय	
		विद्यालय भवन	
		सहकारी भवनका	
		स्वास्थ्य चौकि	

	विद्युत	लघु विद्युत निर्माण	आँपबारीमा
बनवातावरण तथा विपद व्यवस्थापन		वन उपभोक्ता समितिहरुलाई विभिन्न तालिम प्रदान गरी सक्रिय बनाउने	
		पहिरो गएको ठाउँहरुमा वृक्ष रोपण गर्ने	
		खोरिया फाड्ने प्रथालाई निरुत्साही गर्ने	
		खोलानालामा अप्राकृतिक रुपले माछा मार्ने प्रवृतिलाई निरुत्साही गर्ने	
		भुक्षय रोक्न खोलाको किनारामा तव वन्धन गर्ने	
		बाढी र पहिरोको जोखिममा रहेको वस्तिलाई सुरक्षित ठाँउमा स्थानान्तरण गर्ने	
शुसासन तथा संस्थागत विकास		प्रत्यक कार्यक्रको सुचना कम्तिमा पनि ३ दिन अगावै प्रवाह गर्ने	
		सुचना पाटी, संचार, इन्टरनेटको पनि प्रयोग गरी सुचना दिने	
		प्रहरी चौकी स्थापना लागी पहल गर्ने	
		गुनासो सम्बोधन समिति गठन गर्ने	

		नागरीक वडापत्र राख्ने	
		उजुरी पेटीका राख्ने	

वडा नं ३

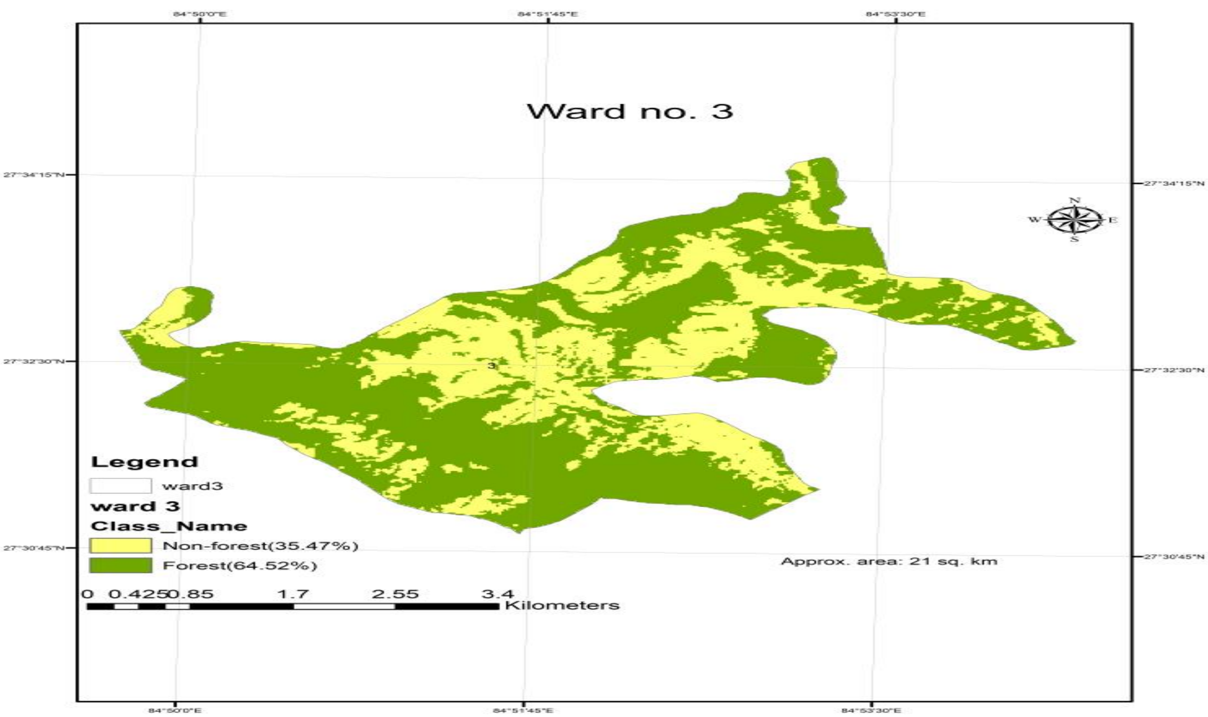

क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सम्भावना
कृषि	➢ गोलभेडा खेर्त	केरावारी,लखती,मैन्हार दमा, कोलाङत्री, कोलडाडा
	• काउली,वन्दा - पलौसे,केरावारी,सरिखेत, लखती मैन्हार दमार • खुर्सानी - लावती,कोलकाडा,कोलाउती,खहरे,ग्रिङती,केरावारी ढमार	

	• आलु - पालौसे, लावाठी, औले • मास - कोलडाडा,खहरे,लावती • मौसमी सिमी - कोलडाडा,खहरे,लावती,औले • वेमौसमी तरकारी खेती (हनेल लगाएर) • अर्गानिक तरकारी खेती शुरुवात गर्ने • घिउसिमी वोडि - पलौसे • अदुवा - ग्रिङती,डेठि,लावही,औले काणाङत्री,कोलडाडा • करेला खेती - दमार,आइल्खोप • भेन्टा - पलौसे,लखडी • कृषि हाट वजार व्यवस्थापन - पलौसे	
पशुपालन	➢ बाख्रा - कोलडाडा,दमार,ग्रिङती,खहरे,केरावारी,मैन्हार,दमार,लाखती,औले ➢ लोकल कुखुरा- कोलाङती,कोलडाडा,खहरे,मैन्टार,दमार,केरावारी, औले ➢ वोइलर - पलाँसे- खहरे,केरावारी,आहालखोला,दमार,मैन्टार,झिलकिनी,ग्रिङत्री,गोन्री ➢ माछा पालन - पलाँसे,कोलाङती,मैन्टार,पिप्ले,घट्टेखोला ➢ सुंगुर - औले ➢ वंगुर - पलाँसे,कोलाङती,झिल्किनी खहरे ➢ गाईपालन - सरिखेत,पलाँसे,दमार,पिप्ले ➢ भैसी पालन - सरिखेत,पलाँसे,मैन्टार,औले ➢ राँगा पालन - खहरे,औले,सरिखेत,झिल्किनी	
उद्योग व्यवसाय)	▪ क्रसर - सरिखेत,झिल्कीनी ▪ टपरी उद्योग - मैनहार,कोसीन्दा दमार,गोठरी ▪ फर्निचर उद्योग - मैन्टार,लावती,पलाँसे ▪ स-मिल - मैन्टार,दमार,पिप्ले ▪ सुधारीएको घट्ट,मिल - पालाँसे,मैन्टार ▪ मैनवत्ति र सावुन उद्योग - पलाँसे ▪ स्वीटर वुनाई उद्योग (ऊन) - पलाँसे	

	▪ गलैचा उद्योग - पलाँसे ▪ जडिवुटी उद्योग प्रशोधन प्रवन्ध - मैन्टार,सरिखेत ▪ वेसार र मसला उद्योग - पलाँसे ▪ लोकल अदुवा सुठो - पलाँसे ▪ मौरी पालन - कोलडाडा,केरावारी ▪ दुधडेरी उद्योग - पलाँसे ▪ व्लक उद्योग - पलाँसे ▪ मुडा व्यवसाय ▪ वाणिज्य - व्यापार,व्यवसाय ▪ जडिवुटी खरिद विक्री - मैन्टार ▪ होटल व्यवसाय - पलाँसे ▪ कपडा पसल व्यवसाय - पलाँसे ▪ हार्डवेयर पसल व्यवसाय - पलाँसे ▪ वैलुन व्यवसाय - पलाँसे ▪ किराना पसल व्यवसाय ▪ मेडिकल व्यवसाय - पलाँसे ▪ वैंकिङ्ग सेवा - पलाँसे ▪ एग्रोभेट सेवा - पलाँसे ▪ आयुर्वेदिक (अग्रानिक) पसल - पलाँसे ▪ सिलाई कटाई,वुनाई व्यवसाय - पलाँसे ➢	
फलफुल	➢ आँप,लिची - मैन्टार,झिल्किनी,पिप्ले र कोक्सीन्टार ➢ केरा खेती - कोलाङत्री,लावती,सरिखेद कोक्सीन्टार ➢ सुन्तला ➢ भुइकटहर - मैन्टार,ठोगेरी ➢ अनार - कोक्सीन्टार,ठोगेरी ➢ रुख कटहर - कोक्सीन्टार,ठोगेरी ➢ नास्पती - भिल्किनी दमार ➢ कागती खेती - मेन्टार,कोक्सीन्टार,औले ▪	
	➢ चमेरो गुफा - घन्हे खोला,केरावारी गममेट	

पर्यटन	➢ झरना - केरावारी, गममेट ➢ भ्यूटावर - कोलडाडा ➢ गुम्वा - ग्रिङत्री ➢ भद्रकाली मन्दीर - पलाँसे ➢ नागेश्वरी मन्दीर र ऐना डाँडा - लावती ➢ होमसेट व्यवसाय - मैन्हार,झिल्किनी ➢	
सहकारी विकास सम्वर्धन	• तरकारी संकलन केन्द्र - पलौसे,केरावारी र दमार • कृषि सहकारी - पलाँसे • वचत सहकारी - पलाँसे • फाइनान्स - पलाँसे • IME सेवा - पलाँसे • e सेवा - पलासे	

दिर्घकालिन योजनाहरुको सम्भावना

क्षेत्र	शीर्षक	योजना	स्थान
		• गोलभेडा खेती - केरावारी,लखती,मैन्हार दमा, कोलाङत्री, कोलडाडा • काउली,वन्दा - पलौसे,केरावारी,सरिखेत, लखती मैन्हार दमार	

आर्थिक	**कृषि**	● खुर्सानी - लावती,कोलकाडा,कोलाउती,खहरे,ग्रिङती,केरावारी ढमार ● आलु - पालौसे, लावाठी, औले ● मास - कोलडाडा,खहरे,लावती ● मौसमी सिमी - कोलडाडा,खहरे,लावती,औले ● वेमौसमी तरकारी खेती (हनेल लगाएर) ● अर्गानिक तरकारी खेती शुरुवात गर्ने ● ५० जना कृषकहरुलाई आधुनिक कृषि प्रणाली सम्वन्धि तालिम दिने ● १० जना प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्ने ● घिउसिमी वोडि - पलौसे ● अदुवा - ग्रिङती,डेठि,लावही,औले काणाङत्री,कोलडाडा ● करेला खेती - दमार,आइल्खोप ● भेन्टा - पलौसे,लखडी ● तरकारी संकलन केन्द्र - पलौसे,केरावारी र दमार ● कृषि हाट वजार व्यवस्थापन - पलौसे पशुपालन ➢ बाखा - कोलडाडा,दमार,ग्रिङती,खहरे,केरावारी,मैन्हार,दमार,लाखती,औले ➢ लोकल कुखुरा- कोलाङती,कोलडाडा,खहरे,मैन्टार,दमार,केरावारी, औले ➢ वोइलर - पलाँसे- खहरे,केरावारी,आहालखोला,दमार,मैन्टार,झिलकिनी,ग्रिङत्री,गोन्री ➢ माछा पालन - पलाँसे,कोलाङती,मैन्टार,पिप्ले,घट्टेखोला ➢ सुंगुर - औले ➢ वंगुर - पलाँसे,कोलाङती,झिल्किनी खहरे ➢ गाईपालन - सरिखेत,पलाँसे,दमार,पिप्ले ➢ भैसी पालन - सरिखेत,पलाँसे,मैन्टार,औले ➢ राँगा पालन - खहरे,औले,सरिखेत,झिल्किनी	

		➢ आँप,लिची - मैन्टार,भिल्किनी,पिप्ले र कोक्सीन्टार ➢ केरा खेती - कोलाङत्री,लावती,सरिखेद कोक्सीन्टार ➢ सुन्तला ➢ भुइकटहर - मैन्टार,ठोगेरी ➢ अनार - कोक्सीन्टार,ठोगेरी ➢ रुख कटहर - कोक्सीन्टार,ठोगेरी ➢ नास्पती - भिल्किनी दमार ➢ कागती खेती - मेन्टार,कोक्सीन्टार,औले	
	पर्यटन	➢ चमेरो गुफा - घन्हे खोला,केरावारी गममेट ➢ झरना - केरावारी, गममेट ➢ भ्यूटावर - कोलडाडा ➢ गुम्वा - ग्रिङत्री ➢ भद्रकाली मन्दीर - पलाँसे ➢ नागेश्वरी मन्दीर र ऐना डाँडा - लावती ➢ होमसेट व्यवसाय - मैन्हार,भिल्किनी	

	उद्योग तथा वाणिज्य	▪ क्रसर - सरिखेत,भिल्कीनी ▪ टपरी उद्योग - मैनहार,कोसीन्दा दमार,गोठरी ▪ फर्निचर उद्योग - मैन्टार,लावती,पलाँसे ▪ स-मिल - मैन्टार,दमार,पिप्ले ▪ सुधारीएको घट्ट,मिल - पालाँसे,मैन्टार ▪ मैनवत्ति र सावुन उद्योग - पलाँसे ▪ स्वीटर वुनाई उद्योग (ऊन) - पलाँसे ▪ गलैचा उद्योग - पलाँसे ▪ जडिवुटी उद्योग प्रशोधन प्रवन्ध - मैन्टार,सरिखेत ▪ वेसार र मसला उद्योग - पलाँसे ▪ लोकल अदुवा सुठो - पलाँसे ▪ मौरी पालन - कोलडाडा,केरावारी ▪ दुधडेरी उद्योग - पलाँसे ▪ व्लक उद्योग - पलाँसे ▪ मुडा व्यवसाय ▪ वाणिज्य - व्यापार,व्यवसाय ▪ जडिवुटी खरिद विक्री - मैन्टार ▪ होटल व्यवसाय - पलाँसे ▪ कपडा पसल व्यवसाय - पलाँसे ▪ हार्डवेयर पसल व्यवसाय - पलाँसे ▪ वैलुन व्यवसाय - पलाँसे ▪ किराना पसल व्यवसाय ▪ मेडिकल व्यवसाय - पलाँसे ▪ वैंकिङ्ग सेवा - पलाँसे ▪ एग्रोभेट सेवा - पलाँसे ▪ आयुर्वेदिक (अग्रानिक) पसल - पलाँसे ▪ सिलाई कटाई,वुनाई व्यवसाय - पलाँसे	
	सहकारी	● कृषि सहकारी - पलाँसे ● वचत सहकारी - पलाँसे ● फाइनान्स - पलाँसे	

		• IME सेवा - पलाँसे • e सेवा - पलासे	
सामाजिक विकास	**शिक्षा**	सवै वालवालिका लाई विद्यालयमा भर्ना गर्न,घरभेट,अभिभावक भेला गर्नुपर्ने,वाल वालिकालाई दिवा खाजाको व्यवस्था गर्नुपर्ने,कक्षा अनुसार शिक्षकको दरवन्दि पुरा गर्न माथिल्लो निकायमा पहल गर्नु पर्ने, विद्यालय प्रति अभिभावकको चासो अभिवृद्धि गर्न जनचेतना कार्यक्रम गर्नुपर्ने । अभिभावकले आफ्नो वालवालिका लाई नियमित स्कुल पढाउन नियमित अनुगमन गर्नुपर्छ । जेहेन्दार तथा गरिव विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृतिको व्यवस्था गर्नुपर्छ । शिक्षाको गुणस्तर वढाउन अस्थाई तथा करारको शिक्षकलाई स्थाई गर्न पहल गर्नुपर्छ । विद्यालयमा शिक्षक अनिवार्य रुपले उपस्थित भई शिक्षाको गुणस्तर वढाउनु पर्छ ।	
शुसासन तथा संस्थागत विकास		लैंगिक हिंसा हुँदा नेपालको कानुन अनुसार कडा भन्दा कार्वाही गर्नुपर्छ । वहु विवाह तथा वाल विवाह रोक्नुपर्छ । समतामुलक समाजको निर्माण गर्नुपर्छ । महिलाहरुलाई आयआर्जन को कार्यक्रम गरी महिलाको पहुँच वढाउनु पर्छ । सामाजिक समावेशिकरण समुदायमा हुने सवै कार्यक्रम मा सवै जातजातिको पहुँच तथा सुनुवाई अनिवार्य रुपले वरावर हुनुपर्छ ।	

वडा नं. ४

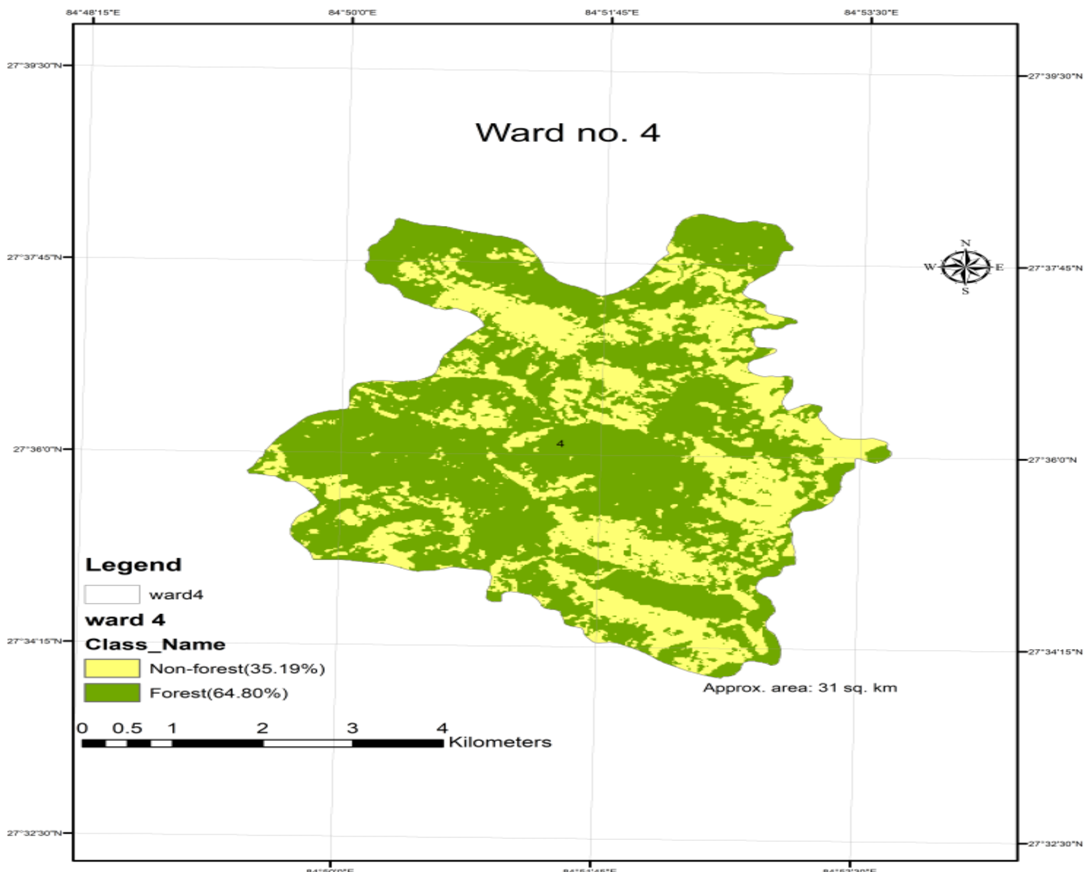

चेपाङ्ग तथा तामाङ्ग समुदायको बाहुल्यता रहेको यस राक्सिराङ्ग गाउँपालिकाको वार्ड नं.४ मा स्वच्छ हावापानी र मनोरम हरियाली पहाडहरुको अवलोकन गर्न सकिन्छ । सस्कृति र स्थानिय स्रोतसाधनले यो क्षेत्र निकै धनि भएतापनि बाटो घ्याटोको सुविधा नहुदा अभावै अभावैले भरिएको छ । गरिबी, अशिक्षा तथा सामाजिक समस्या खालविवाह, लैंगिक हिन्सा, जस्ता समस्याले ब्याप्त छ । वडास्तरिय भेलामा यस वडां भित्र रहेको निम्न सबल पक्षहरलाई पहिचान गरियो ।

सबलपक्षहरु

क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सम्भावना
कृषि	➢ अदुवाको असाध्यै उत्पादन हुन्छ । विगतमा एउटै वोटमा ५ के.जी. सम्म अदुवा फलेको थियो ।	

	➢ वार्डका सबैजसो वस्तीमा अनार राम्रो फल्छ । ➢ वनजंगलवाट विभिन्न जातजातिका जडीबुटिहरु प्राप्त गर्न सकिन्छ । ➢ जमिन उर्वर छ र नजिकैको खोलामा प्रसस्त पानि छ । ➢ जडिबुटीहरु जस्तै कुरीलो, रिट्ठा सुनुगाभा, बेल, हरौ, बरौ, गिठा, कन्दमुल प्रसस्तै पाइन्छ । ➢ यस क्षेत्रमा प्रसस्त तरकारी उत्पादन हुन्छ ।	
पर्यटन	➢ भुक्तिडाँडा बाट टाढा टाढाको दृश्य अवलोकन गर्न सकिन्छ । ➢ किनराङ्ग हरेक हरियतोधनि एकादशीमा मेला लाग्छ । ➢ यस क्षेत्रमा गुप्तेश्वर महादेवको मन्दिर छ र यसदिन मात्र दुध जस्तो पानी झनै गर्दछ । ➢ यस वार्डमा परम्परागत घट्ट मिल अझै पनि करिब १० ओटा जति छन् । ➢ चेपाङ्गहरुको परम्परागत पर्व नुवार्गा र तामाङ्गहरुको छोयफेल मनाइन्छ । ➢ यस वार्ड भित्र २ वटा गुफाहरु छन् ।	
खनिज पदार्थ	➢ वरीपरी जंगल भएकाले घाँस, दाउरा तथा काठ पनि प्रसस्तै पाइन्छ । ➢ पहाडहरुमा खरि ढुङ्गाको खानिनै छ ।	

चुनौतिहरु

चुनौतिहरु

- ✓ बाटोघाटोको पहुच धेरैजसो वस्तीहरुमा नहुँदा दैनिक उपभोग्य सामानहरु प्राप्त गर्न कठिन छ ।
- ✓ वडाका धेरैजसो क्षेत्रमा अझै विजुलि पुग्न सकेको छैन ।
- ✓ पानी प्रसस्त भएतापनि खेतियोग्य जमिनमा सिचाईहुन सकेको छैन ।
- ✓ खानेपानीको समस्या छ स्थानियहरुले खोलाको पानी कुनै निर्मुलिकरण नगरीकनै खाने गर्दछन् ।
- ✓ प्रकृतिक प्रकोप, बाढी, पहिरो, ढडेलो, चट्याङ्ग को समस्या
- ✓ समाजमा अझै बाल विवाह प्रचलित छ ।
- ✓ बाटोघाटोको असुबिधा
- ✓ बहुविवाह तथा अस्थाई साधनमा पुरुषको विरोध रहेको छ ।
- ✓ गणस्तरीय शिक्षा नहुँदा पढाइको कुनै प्रभाव पर्न सकेको छैन ।
- ✓ संचारको असुविधा तथा स्कुल छोड्ने समस्या
- ✓ पन्जलि, चर्सिकोट, जर्मिनटार, राक्सिराङ्ग भुकम्पको उच्च जोखिममा छन विगतका भइचालोले पहाड नै चर्किएको छ ।

दिर्घकालिन योजनाहरुको सम्भावना

क्षेत्र	**शीर्षक**	**योजना**	**स्थान**
आर्थिक		अदुवा खेतिको व्यवसायिक खेति	पन्जुनी र लापुरमा
		बेसार खेति	जयसिन्ताल, मान्छाप
	कृषि	मौरी पालनका लागी उपयुक्त छ	गिंगु, चौकिटार पनि उपयुक्त क्षेत्र

		अभिमुखिकरण तालिम दिन	
		आलु खेती गर्ने	चौकिटार, भिमल्टार
		अनार खेती	राक्सिराङ्ग तार्सिकोटमा
		वार्ड नं. ४ लाई अनार, सुन्तला र कागतीको पकेट क्षेत्र बनाउने	
		वाखा पालन	थुम्वाङ्ग, चादुखोला, पन्जनी, भोक्टी, तार्सिकाटमा
		गाँजाखेतीलाई विस्थापित गरी स्थानिय बासिलाई कृषि तिर आर्कषण गर्ने ।	
	उद्योग तथा वाणिज्य	कसर उद्योगस्थापना	चौकिटार
		घरेलु उद्योग (डोको, नाम्लो, फर्निचर)	
		मुख्य वस्तीहरुमा प्रशोधन केन्द्रको निर्माण जडिबुटी संकलनकेन्द्र स्थापना गर्ने	
	पर्यटन विकास	स्थानिय चेपाङ्ग र तामाङ्ग संस्कृतिको	राक्सिराङ्ग उपयुक्त क्षेत्र

		जर्गेना गरी ज्कभ क्तबथ संचालन गर्ने पिकनिक पार्कको रुपमा विकास गर्ने	
		स्थानिय संस्कुतिको प्रर्वधन गरि होमस्टे विकाश	तामाङ र चेपाङ्ग संस्कृतिलाई प्रर्वद्धन गर्न
		गुफालाई म्युजियमको रुपमा विकास	
		किनाराङ्गमा रहको धार्मिक स्थललाई प्रचार प्रसार गरी धार्मिक स्थलको रुपमा स्थापित गरी पर्यटक भक्तजनलाई आर्कषित गर्ने	
	सहकारी विकास	-कृषि सहकारी -वचत सहकारी - फाइनान्स	गौथलीटार र चौकिटारमा
सामाजिक	**शिक्षा**	आधारभुतलाई माध्यामिक विद्यालय सम्म स्तरउन्नती	केहिलाई विद्यालय छोडने समस्या न्युनिकरण हुनेछ ।
		शिक्षा संगै जनचेतना जगाउने ।	वडाका सबै ठाँउमा *अवैध लागु पदार्थ तिरको आर्कषणलाई न्यनिकरण गर्न सकिनेछ ।*
		युवाहरुलाई कृषि, व्यवसाय सुरुवात गर्ने	वडाका सबै ठाँउमा *गाँजा खेतिलाई निरुत्साहि गर्न*

		प्रेरणा जगाउन अभिमुखिकरण तालिम	
		यस वार्डमा रहेका विद्यालयको स्तर उन्नती गर्न तथा गुणस्तरीय शिक्षा दिन माथिल्लो निकाय संग समन्वयन गर्ने	वडाका सबै ठाँउमा
		स्कुलमा शिक्षकको दरबन्दी र विद्यालयमा विद्यार्थिलाई निरन्तर उपस्थित हुन तथा स्कुल छोड्ने प्रथालाई अन्त्य गर्न जनचेतना जगाउनुपर्ने	वडाका सबै स्कुलमा
	स्वास्थ्य	जनसस्वास्थ्य सम्बन्धि चेतना जगाउने । पानीलाई निर्मुलिकरण गरेर खानका लागी चेतना जगाउने ।	वडाका सबै ठाँउमा *उच्च जन्मदर, मातृ मृत्युदर, बालविवाह निरुत्साहि गर्न*
		स्वास्थ्य सिविरको नियमित प्रबन्ध गरिनु पर्ने	वडाका सबै ठाँउमा
		भिमलाटारमा स्वास्थ्य चौकी साखा निर्माण विस्तार गर्ने	
	खानेपानी तथा सरसफाई	पानीलाई निर्मुलिकरण गरेर मात्र खाने व्यवस्था	वडाका सबै ठाँउमा
		खानेपानी ओयोजना निर्माण गर्ने	भृकुटी देवीटार राक्सिराङ्ग मान्छाप

			समधाक, भिनदेश, पन्जनीमा
		चर्पि बनाई यसका फाइदा बारे जनचेतना जगाउने ।	वडाका सबै ठाँउमा
	लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण	महिलाहरुलाई पनि अभिमुखिकरण तालिम	वडाका सबै ठाँउमा
		महिलाहरुकाकुरा सुने वातावरण	वडा भेलाहरुमा
पुर्वाधार	**सडक**	चैनपुर, रतुवा र चौकिटार हुदै खैराङ्ग जोड्ने सडक निर्माण चैनपुर, वंकीम हुदै वडा कार्यालय सडक रतुवा, देवीटार, राक्सीराङ्ग, तर्सिकोट हुदै खैराङ्ग जोडने सडक निर्माण	
		चैनपुर बमकीम, पञ्जनी, ४ नं.वाड कार्यालय हुदै बार्सिकोट, खैराङ्ग, धादिङ्ग मलेखु जोड्ने सडक निर्माण	
	पुल	साइचा पक्कीपुल निर्माण गर्ने रतुवा पक्कीपुल निर्माण गर्ने घोरकोटे पक्कीपुल निर्माण रावाङको ढुङगुखोलामा झोलुङ्गेपुल हकडाँडाको ढुङगुखोलामा झोलुङ्गेपुल मादलसि चौकिटार झोलुङ्गेपुल गौथलीटार, ढाडेभार्ता झोलुङ्गेपुल	
	भ्वन	प्रभात किरण युवा क्लब भवन निर्माण भोक्टीमा रहेको छ्योइफेल गुम्बा निर्माण तर्सिकोट भ्युटावर निर्माण राक्सिराङ्ग स्वास्थ्य इकाइ भवन राक्सिराङ्गको कालिका मा.वि. भवन निर्माण गिंगु विद्यालय भवन निर्माण	

		कालिका मा.वि. मा शौचालय निर्माण	
	निर्माण	. ४ कार्यालय भवन निर्माण गोरङदी खोला घोरकोटेमा लघु जलविद्युत निर्माण गर्ने देवीटार, रास्क्सिराङ्ग, जयसिन्ताल, तार्सिकोट भिमलटारमा मेललाइन प्रसासन गर्ने गिंगु, थुम्वाङ्ग, चौकीटारमा शाखा लाइन विस्तार गर्ने सानु, लापुर, ठुलो लापुर मा विद्युत शाखा प्रशारण गर्ने नपुगेका प्रत्येक वार्डमा शाखा विद्युत विस्तार गर्ने	
	सिचाइ	घोरेकोटे सिंचाइ आयोजना निर्माण चौकिटार सिंचाइ योजना निर्माण गौथलिटार सिंचाइ योजना निर्माण विकुटार लिप्ट सिंचाइ योजना निर्माण	
वन, वतावरण तथा विपद व्यवस्थापन	**व्न**	वन ब्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय गर्ने	वडाका सबै ठाँउमा
		वृक्षरोपनको कार्यक्रम	वर्षनि सम्भावना रहेका ठाँउमा
		स्थानिय कला संस्कृतिलाई जर्गेन गर्न समाजमा हुने हरेक कृयाकलापमा समावेशिकरण गर्ने लैंगिक विवेधलाई निरुसाही गर्ने	वडाका सबै ठाँउमा
	वतावरण	जैविकमललाई प्रोत्साहन गर्ने जनचेतना	वडाका सबै ठाँउमा

		सरसफाई सम्बन्धि तालिम	वडाका सबै ठाँउमा
	विपद व्यवस्थापन	पहिरो तथा बाढी प्रभावित क्षेत्रका वस्तीहरुलाई सुरक्षित व्यवस्थापन	सम्भावना रहेका ठाँउमा
सुसासन तथा संस्थागत विकास	-वडाका प्रगति विवरण त्रैमासिक रुपमा सार्वजनिक गर्ने - सबै कार्यक्रमहरुमा पारदर्शिता कायम गर्ने - सार्वजनिक सुचना दिन संचारका माध्यम र इन्टरनेट पनि प्रयोग गर्ने - नागरिक वडापत्र खडा गर्ने -गुनासो पेटिका को व्यवस्था गर्ने - गुनासो व्यवस्थापन गर्ने समिति गठन गर्ने - वडामा प्रहरी चौकी राख्नका लागि पहल गर्ने		

वडा नं. ५

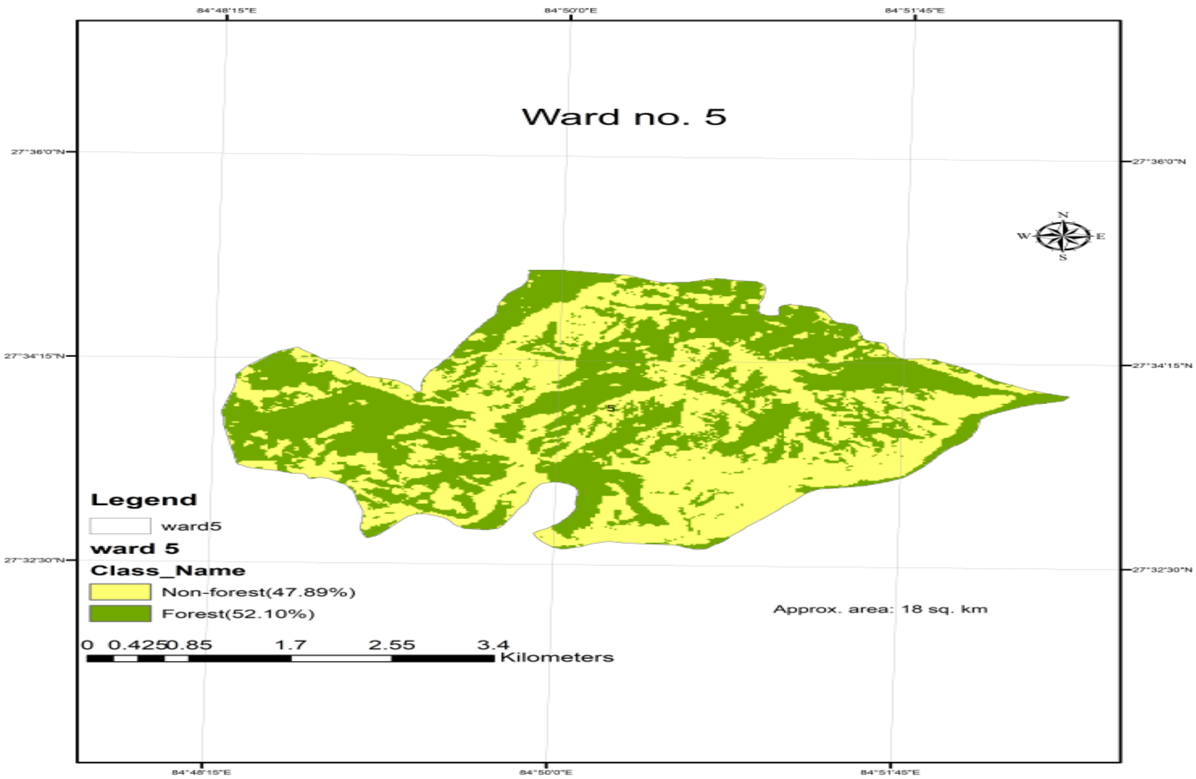

Ward no. 5
Legend
ward5
ward 5
Class_Name
Non-forest(47.89%)
Forest(52.10%)
0 0.4250.85 1.7 2.55 3.4
Kilometers
Approx. area: 18 sq. km
N
S
E
W

वडा नं. ६

क्षेत्र	शीर्षक	योजना	स्थान
आर्थिक	कृषि	➢ तेन्ताखोतिस सिँचाई योजना :- यसवाट ५० घर संख्याले विभिन्न व्यवसायिक तरकारी खेती गर्न सकिन्छ । ➢ फलफुल तथा तरकारी खेती सम्वन्धि व्यवसायिक तालिमहरु ➢ पशु सम्वन्धि व्यवसायिक तालिमहरु र आवश्यक अनुदानहरु ➢ वोट विरुवा तथा घाँसे वोटविरुवाको संरक्षण ➢ लैसंराङ सिँचाई योजना :- यसवाट २० घर धुरीले व्यवसायिक तरकारी खेती र अन्नवाली उत्पादन गर्न सकिने छ ।	
	पर्यटन	- रानीवाङमा शिव मन्दिर र यशुको सालिक माग गर्ने, - मन्दीने डाँडामा गुम्वाको माग गर्ने, - तामाङ्ग तथा चेपाङ्ग भाषामा पढाउने विद्यालय माग गर्ने , - कुटसी मन्दिर निर्माण गर्ने ।	
		- भरेङ्ग थालीमा मन्दिर लाई व्यवस्थित गर्न	

	उद्योग तथा वाणिज्य	- गुम्वा व्यवस्थापन गर्ने - सरिखेत शिव मन्दिर - सवै टोलमा चर्च	
		➢ होटेल व्यवसायी तालिम र आवश्यक परेको वेला वसाई व्यवस्थाहरु ➢ व्यवसायिक रुपमा उत्पादन भएका वस्तुहरु वजारीकरण ➢ व्यवसाय सञ्चालनको लागि वैंकहरुले सस्तो मुल्यमा श्रृण व्यवस्था गर्नुपर्ने	
	सहकारी	➢ तकिसराङ कृषि सहकारी संस्थाको भौतिक संरचना र आवश्यक विभिन्न तालिमहरु र संस्थागत विकास । ➢ निङ्गुरेटार कृषि सहकारीको मौरिपालन,वाखा पालन,व्यापक रुपमा वृक्षारोपण गर्नको लागि अनुदान कार्यक्रम ।	
सामाजिक विकास	**शिक्षा**	▪ तामाङ्ग तथा चेपाङ्ग जातिको वाहुल्यता रहेको ठाउँमा उक्त जातिकै शिक्षक /शिक्षिका पनि समावेश भएमा उक्त समुदायले राम्ररी नेपाली भाषा नजानेका	

		वालवालिकाले सिक्न सहज हुनसक्छ । ▪ यहाँको समुदाय गरिव अवस्थाको भएकोले कक्षाहरुमा पौष्टिक आहारको व्यवस्था गर्नुपर्ने । साथै चैनपुरमा आधारभुत मा.वि. वनाउने	
	सरसफाई	▪ चर्पी निर्माण कार्य अभियान अगाडी वढाउनुपर्ने, ▪ खानचान,खानेपानी,स्वास्थ्य सम्वन्धि जनचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने, ▪ प्रत्येक स्कुलमा स्वास्थ्य सम्वन्धि कार्यक्रम गर्ने ।	
	स्वास्थ्य	- स्वास्थ्य सम्वन्धि जनचेतना गोष्टि,अन्तरकृया कार्यक्रम राख्ने - निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने कार्यक्रम राख्ने	
पुर्वाधार	**सडक**	सडक - सरिखेत सिम्पानी पक्कि मोटर वाटो (पिच सहित) कृषि सडक - केरावारी हुदै भाटि ग्रावेल गर्ने र वाटो लम्वाउने कृषि सडक - घट्टेखोला देखि प्लान्दाङ्ग डाँडा जोड्ने सडक ग्रावेल र नयाँ ट्रायल वढाउने , कृषि सडक - वागमरा हुदै दमार झिल्किनी छुने वाटोमा ग्रावेल,नाली र स्टप कृषि सडक -काव्रा दोभानवाट चमेरो दोभान छुने वाटो, कृषि सडक - सरिखेत सिसैवरी देखी पलासे जोड्ने वाटोमा ग्रावेल,नाली,	

		कृषि सडक - पिप्ले सडक मर्मत,नाली ,कल्वट,स्लाप र नयाँ ट्र्याक थप कृषि सडक - मैनाटार सडक मर्मत ग्रावेल र चमेटो गुम्वा जोड्ने नयाँ ट्र्याक खुलाउने, कृषि सडक - फोक्सिनटार स्कुल देखी विर्खे डाँडा सम्म सडक मर्मत,ग्रावेल,स्लाप र चुलिङ्ग खोलावाट फोक्सिनटार जोड्ने पक्कि भित्री वाटो कृषि सडक - खहरे,लाउती,कोलङ्ती,औले,कोलडाँडा,गिस्ङ्गि हुदै पलासे जोड्ने सडक मर्मत,ग्रावेल,स्ल्याप ।	
	खानेपानी	• वाङदीराङ चैनपुरको लागि तेन्ता खोल्चीको पानीको व्यवस्था गर्नुपर्ने । • खम्सीराङ खोल्चीको पानी वोटवारीको घरको लागि व्यवस्था गर्नुपर्ने । • वम्किटाको लागि लैसिराङ खोल्चाको पानी व्यवस्था गर्नुपर्ने । • जिर्खेडाँडाको करिव ८० धुरीको लागि पेङदुङ खोल्चीको पानी ल्याउन सकिने • चुरेडाँडाको लागि राधा खोल्चीको पानी ल्याउनु सकिने • ठाडेको चुरी लागि घट्टेखोल्चीको पानी व्यवस्था गर्नुपर्ने । • ठाडे ईनारको व्यवस्था, • थोप्ल्यासी राबाङ खानेपानी योजना ।	

		सुर्योदय मा.वि. देखि मवही खोला घुमाउने वाटो सम्म ड्याम वस्ति वचाऊ तट वन्धन, गलमटे पिप्ले वस्ती वचाउ तट वन्धन, गोठेरी तट वन्धन केमल धव तट वन्धन लाडवी खहरे तट वन्धन मनहरी नगरपालिका को सिम्पानी सरिखेत मोहर वाटो लाई अव सिम्पानी-कैलाश मोटर वाटो जोड्ने कार्यक्र मोटर वाटो प्राथमिकता दिनु पर्ने ।	
	सिँचाई	• केरावारी कुलो मर्मत • पिप्ले - विमलधाप पक्कि सिँचाई • झिल्किनी - दमार पक्कि कुलो • मोटर वाट पानी तान्ने चलिन्दा खोलावाट कोक्सिनटार मैवाटार,गोठरी,पिप्ले,झिल्किनी र दमार • केवुलकार - केरावारी देखी पलाँसे वडा कार्यालय आउने लिपसिस्टम हुनुपर्ने • सरिखेत पक्कि नली • सहरी पक्कि नाली थप • पलाँसे पक्कि नाली थप	
	भवन	▪ सवैटोलमा महिला सामुदायिक भवन ▪ वृद्वाआश्रम ▪ वाल आश्रम ▪ धर्मसाला मर्मत व्यवस्थापन	

बनवातावरण तथा विपद व्यवस्थापन		यस रावसोराङ्ग गा.पा. वडा नं. ५ भौगोलिक हिसावले विकट देखिएता पनि यस क्षेत्रमा भएका वन जंगल संरक्षण गर्नको लागि निम्न कुराहरुको आवश्यकता रहेको छ । ● खाली सरकारी जग्गाहरुमा वृक्षारोपण गरी हरियाली राक्सिराङ वडा नं. ५ वनाउने, ● वैज्ञानिक वन व्यवस्थाको लागि पहल गर्ने, ● ठाडेचुरी सामुदायिक वनमा झाडी सुधार गर्ने, ● सामाजिक सेवा सामुदायिक वन झाडी सुधार र खाली भागमा वृक्षरोपण गर्ने, ● चिउरी वृक्षारोपण र संरक्षण गरी पशुपन्छिहरुको लागि व्यवस्थापन गरिदिने । २ भू-संरक्षणतथा जलाधार संरक्षण ● वोटवारी तटवन्धन निर्माण गर्ने, ● जिर्खि खोलाको लाईराङ इन्चाराङ एरियामा तटवन्धन गरी वस्ती वचाउने कार्य गर्ने । ३. सरसफाई तथा फोहोर मैला व्यवस्थापन ● यस राक्सिराङ गा.पा. वडा नं. ५ ठाडेचुरी चेपाङ्ग वस्तिमा सरसफाई अभियान गरी नमुना वनाउने र अन्य ठाउँमा विस्तार गर्न स्वास्थ्य सम्वन्धि प्रशिक्षण कार्यक्रम गर्ने ,	

		• प्रत्येक टोलमा आवश्यकता अनुसार फोहोर संकल्पको लागि डस्तविन राख्ने, • फोहोर व्यवस्थापन गर्दा कुहिने र नकुहिने फोहोर छुट्टाछुट्टै राखी नकुहिने फोहोरलाई रिसाइकिलिङ्ग लाई विक्री वितरण गर्ने र कुहिने फोहोरलाई मलको रुपमा प्रयोग गर्ने , • प्लाष्टिक मुक्त क्षेत्र वनाउने, • चउचाउ ,विस्कुट ,चक्लेट ,डिउ को वोतलहरुलाई जथाभावी फाल्न नदिनको लागि जनचेतना कार्यक्रम प्रत्येक घरको अगाडी कम्तीमा १० वटा विरुवा अनिवार्य रोप्न लगाउने । ४. विपद व्यवस्थापन • यस राक्सिराङ्ग गाउँपालिका वडा नं. ५ अवस्थित जिर्खे डाँडा वस्ति स्थानान्तरको लागि पहल गर्ने र Rapid response गठन गर्ने । • विपद व्यवस्थापनको लागि अग्रीम तयारी गर्ने - खाद्यन्न,स्वास्थ्य,लुगाफाटा । • जोखिम हुने सम्भावना एरिया वृक्षारोपण गर्ने • चैनपुर तटवन्धन निर्माण गर्ने ।	
शुसासन तथा संस्थागत विकास		(१) राजश्व पहिचान/परिचालन ➢ हाट वजार ➢ संघ संस्था ➢ वन समिति,तिरो संकलन	

		➢ घटना/दर्ता शुल्क ➢ स्थानिय स्रोत साधनवाट ➢ स्थानीय वजार व्यवसायी वाट कर संकलन (२) वित्तिय अनुशासन ➢ अर्थ समिति गठन (लेखा समिति) ➢ अनुगमन समिति गठन ➢ सुझाव संकलन कार्यान्वयन ➢ अर्थ परिचालन, निती निर्माण ➢ विल भर्पाइमा पारदर्शि ➢ जिम्मेवार वहन गर्न दक्षताको पहिचान र जिम्मेवार प्रदान गर्ने ➢ कारवाही तथा पुरस्कारको व्यवस्था ➢ काम सम्पन्नको सार्वजनिक प्रतिक नं. पेश,सुचना द्वारा ➢ सार्वजनिक सुनुवाई ➢ सरोकारवालाहरुसंग छलफल तथा सुझाव कार्यान्वयन (३) सामाजिक परिक्षण ➢ सरोवारवालाहरु वीच प्रतिवेदन पेश गर्ने ➢ सुझाव संकलन/ कार्यान्वयन ➢ स्पष्टिकरण दिने ➢ भेला गर्ने (४) अन्तिम लेखा परिक्षण ➢ सहि शिर्षकमा रकम खर्च भएमा स्विकार गर्न ➢ आवश्यक सल्लाह सुझाव प्रदान गर्न	

		➢ सामाजिक परिक्षणमा ➢ सरोकारवालाहरु वाट आएको सुझावमाथि छानविन गर्न (५) सूचना तथा सञ्चार व्यवस्थापन ➢ तोकिएको समयवधि भित्र सुचना सम्विन्धित ठाउँ,व्यक्ति,संस्थामा पुऱ्याउने ➢ सूचना वोर्ड स्थापना र कार्यान्वयन गर्ने, ➢ दोहोरो सुचना प्रणाली अपनाउने ➢ नागरिक चेतना अभिवृद्घि गर्ने, ➢ नागरिक वडापत्र खडा गर्ने, ➢ नेट सेवा / विद्युतिय सेवा	

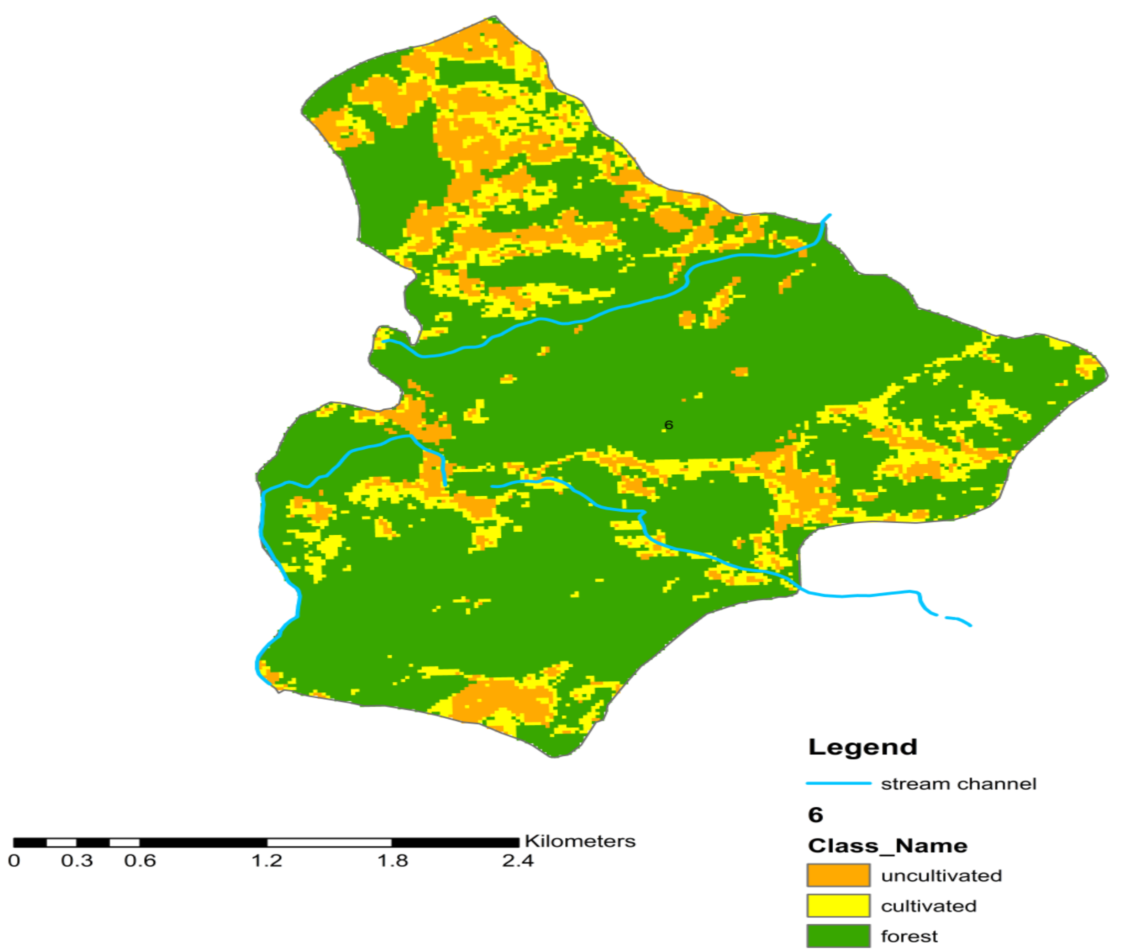

क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सम्भावना
कृषि	यस क्षेत्रमा प्रसस्त तरकारी उत्पादन हुन्छ ।	
	वनजंगल, हरियाली र स्वच्छ वातावरण छ । यसक्षेत्रमा चिउरी प्रसस्त फल्छ । धिराङ्गमा २०११ देखी २०६१ साल सम्म मानव वस्ती भएको गुफा छ । केरा प्रसस्त फल्छ ।	

	चेपाङ्गहरुको सताब्दियौं देखि बसोबास गरेको इतिहास छ । मकैको उत्पादन पनि प्रसस्तै हुन्छ ।	

चुनौतिहरु

- ✓ बाटोघाटोको असुबिधा
- ✓ विद्युत/विजुली बत्तिको अभाव
- ✓ ब्यवस्थित खानेपानी छैन
- ✓ गणस्तरीय शिक्षा नहुँदा पढाइको कुनै प्रभाव पर्न सकेको छैन ।
- ✓ स्वास्थ्य, सरसफाइमा चेतनको कमि
- ✓ प्रकृतिक प्रकोप, बाढी, पहिरो, ढडेलो, चट्याङ्ग को समस्या
- ✓ बाल विवाह तथा उच्च जन्मदरको समस्या
- ✓ रासायनिक मलको जथाभावि प्रयोगले उर्वर भुमि मरुभुमिकरण हुर्दै
- ✓ दिनानुदिन वन विनासिदै छ ।
- ✓ संचारको असुविधा
- ✓ स्कुल छोड्ने समस्या
- ✓ पन्जलि, चर्सिकोट, जर्मिनटार, राक्सिराङ्ग भ्कम्पको उच्च जोखिममा छन विगतका

क्षेत्र	शीर्षक	योजना	स्थान
आर्थिक		- मौरी पालन - कुखुरा पालन - लोकल कुखुरा पालन तालिम - वाखा पालन तालिम - परम्परागत खेती प्रणाली - टेलिफोन जडान तालिम	वडाका सबै ठाँउमा
सामाजिक विकास	शिक्षा	• सञ्चालित मा.वि. लाई उच्च मा.वि. मा परिणत गर्ने । • शिक्षाको गुणस्तरलाई वृद्दि गर्ने । • छात्रावासको व्यवस्था गर्ने । • चेपाङ्ग,तामाङ्ग भाषाको कक्षा सञ्चालन गर्ने । • अपाङ्ग वालवालिकाको लागि छुट्टै कक्षा सञ्चालन गर्नुपर्छ । • हाम्रो समाजमा वाल विवाह वढी भइरहेको र यसलाई न्यूनीकरण गर्न समाज,विद्यालयमा व्यापक जनचेतनाको कार्यक्रम गर्नुपर्छ । • आवश्यक शिक्षकको व्यवस्था गर्नुपर्ने । • गरिव,जेहेन्दार विद्यार्थीलाई छात्रवृत्रि प्रदान गरिनुपर्ने । • परम्परागत शिक्षा प्रणाली लाई नयाँ पिढीलाई व्यवहारिक शिक्षामा उतार्ने • सिप सिकाउने जस्तै परम्परागत शिक्षा डोको,नाम्लो,मान्द्रो,भकारी,मौला,सिवरीङ वुढा पाकाले मात्र वुन्न जान्दछन् । नयाँ पिढीलाई पनि डोको,नाम्लो,मान्द्रो,भकारी,मौला,सिवरीङ वुन्ने तालिम,सिप सिकाईनु पर्दछ ।	

		● खरखवद्ध टार वालविकास केन्द्र/स्कुलको स्तर उन्नती गर्ने । ● विभिन्न क्षेत्रमा कार्य गर्नेलाई प्रोत्साहित गर्न भत्ताको व्यवस्था गर्ने ।	
	सांस्कृतिक प्रवर्धन	- विभिन्न जात जातिको सङ्ग्राहलय निर्माण गर्ने । - विभिन्न जातजातिको कला,सस्कृति,भाषाको संरक्षण गर्ने गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । - भईरहेको चर्ज,मठ,मन्दिर,गुम्वाको व्यवस्थापन गर्ने नयाँ निर्माण गर्न आवश्यक वजेट विनियोजन गर्ने/गराउने । - चेपाङ भाषा संरक्षण गर्न आवश्यक वजेट विनियोजन गर्ने/गराउने । - राज्यले सुचिकृत गरेको अति सिमान्तकृत वर्ग चेपाङ्ग जातीको छुट्टै कला,भाषा,संस्कृति, रितिरिवाजको संरक्षण सम्वर्धन गर्न चेपाङ्ग पकेट एरिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । - वडा नं. ६ मा कला,संस्कृति जगेर्ना गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । चेपाङ्गको चाड :- न्वागी - सरकारले विदा चेपाङ्गको चाड :- ल्होछार - कटौती नगर्ने दलितको चाड :- दशै,तिहारमा सरकारले विदा कटौती	
	खानेपानी तथा सरसफाई	- सफा र सुरक्षित खानेपानीको व्यवस्था गरिनु पर्दछ ।	

		- धारा,कुवा,ईनारको सरसफाईमा विशेष ध्यान पुऱ्याइनको लागि व्यापक जनचेतनाको कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । - एक घर एक चर्पीको अनिवार्य व्यवस्था गर्ने । - सफा र सुरक्षित खानेपानीको लागि मुहानको सरसफाईमा ध्यान पुऱ्याउने । - टोल टोलमा खानेपानी को व्यवस्था गर्ने । ▪ ▪ ्संचालित स्वास्थ्य चौकीको स्तर उन्नती गर्ने ▪ भौगोलिक विकटताको कारणले गर्दा विरामी ले समयमा उपचार नपाएर अकाल मृत्युवाट जोगाउन ग्रामिण भगमा नै हस्पिटल निर्माण को व्यवस्था गर्ने । ▪ गर्भवति महिलाको लागि गाऊँमै प्रसुती गृह सञ्चालन गरिनुपर्ने । ▪ अति गरिव विपन्न परिवारलाई निशुल्क औषधी उपचारको व्यवस्था गर्नुपर्ने । ▪ एच.ए.,अ.न.मी को दरवन्दीलाई वढाउने । ▪ महिला तथा वालवालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ▪ स्वास्थ्यवाट वञ्चित समुदायलाई स्वास्थ्य को पहुँचमा पुऱ्याउन विभिन्न कार्यक्रम गर्ने । ▪ टोल टोलमा स्वास्थ्य सिवीर सञ्चालित गर्ने ।	

पुर्वाधार	**सडक**	● खड्करे लीथर खोला देखि पानी डाँडा सम्मको पक्कि सडक कालो पत्र गर्ने, ● सिलिङ्गे देखि करासे हुदै सेउती दोभान सम्म सडक निर्माण तथा मर्मत गर्ने, ● सिलिङ्गे देखि कुइतन हुदै रेउती ताल सम्म सडक निर्माण मर्मत गर्ने, ● सिलिङ्गे,वुजराङ सिदाम हुदै गाउँपालिका सम्मको मोटर वाटो निर्माण डि.पि.रा गर्ने । ● सिलाधुनी देखि पाङथली सम्म मोटर वाटो निर्माण गर्ने , ● खड्करे,मार्गनी हुदै गोजोवुम सम्म सडक निर्माण तथा मर्मत गर्ने, ● धुसाराङ माकलदमार हुदै गोजोकम सम्म मोटर वाटो निर्माण तथा मर्मत ● कासीटार पलासे हुदै दुथलि ।	
	पुल	■ वखीटार,वालगादी,खड्केर ■ सिदाम खोला कोलोङती चिउरीटार, ■ काक्ती खोला निवाङ्ग । पुल (झोलुङ्गे पुल समेत) - रेउती खोला वाङसङ, सानानितिङ - पाङथली दोभान,कोडपानी,गान्दौली - चुल्याहा,लाइसीराङ खोल्छा	
	भ्वन	- सामुदायिक भवन निर्माण, - वडा कार्यालय भवन निर्माण, - सिलिङ्गे उच्च मा.वि. १० कोठे भवन निर्माण - सहकारी भवन निर्माण ।	

	विद्युत	• रेउती खोला लघुजल विद्युत मर्मत • वुजराङ, माकल दमार,मर्मत, • रेउती खोला दुथली पेलटिकसेट मर्मत । • राप्ति नगरपालिका वडा नं. ११ चितवन थाकलटार वाट खड्को हुँदै सिलिङ्गे सिमरगाउ जुरेथुम सिलाधुनी वाङराङ सम्म मेन लाईन विस्तार गर्ने । • वडा कार्यालय स्थित वाइफाई सेवा • एन.टि.सी. टावर निर्माण ।	
बनवातावरण तथा विपद व्यवस्थापन		यस सिलिङ सामुदायिक वन समूहमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापनका कुराहरु भइरहदा अझै वढि प्राथमिकताको आधारमा राखी चिउरी जातको वृक्षारोपण गरि ....क्षेत्र निर्माण गरी चिउरी क्षेत्र विशेष संरक्षण क्षेत्र घोषणा गर्ने, २० हेक्टर मा आवश्यकता अनुसार चेकडाम निर्माण गर्ने, खोरिया सुधार कार्यक्रम गर्ने । भू-क्षय सम्वन्धि काम गर्नुपर्ने ठाउँहरु : लाइसीती,साइमाराङ्ग,लिलि,जिदाम,पालिङ्ग, मुस्लाङ्ग, यूकसहि,स्यामसाई,झीकुराङ,साङरोबाङ्ग, ताकसिति,ठुलोखोप,देउजाली, धारपानी आदि । जलाधार संरक्षण गर्ने ठाउँहरु जस्तै : रेउती खोला,लोथर खोला,सिदाम,धारापानी,दोभान,यसवडाका खानेपानी मुहानहरु वृक्षारोपण तथा संरक्षण गर्ने, योम्रिक खोला मुहान सफा गर्ने । सरसफाई तथाफोहोर मैला व्यवस्थापन - सरसफाई अभियान सञ्चालन गरी प्रत्येक घरमा चर्पी निर्माण तथा मर्मत गर्ने, - धुँवा रहित चुला निर्माण गर्ने । - फोहोर व्यवस्थापन को कार्यक्रम गर्ने - स्वच्छ खानेपानी । आकस्मित भइपरि आउने कोष निर्माण गर्ने	

		- एम्वुलेन्स खरिद गर्ने, - विपत व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने, - उदार तथा राहत वितरण गर्ने, - दैवीक प्रकोप उदास समिति गठन गर्ने ।	
शुसासन तथा संस्थागत विकास		▪ महिला पुरुषवमा भेदभाव ,जातिय भेदभाव अन्त्य गर्ने सम्वन्धि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । भेदभाव नगर्ने । ▪ महिला अधिकार,वालवालिकाको अधिकार सम्वन्धि व्यापक जनचेतनाको कार्यक्रम गर्ने । ▪ चेपाङ,दलित महिलालाई अनिवार्य विभिन्न विकास निर्माणमा समावेशी गराउने । ▪ महिलालाई राज्यको नीति ३३ प्रतिशत अनिवार्य लागु गराउने । ▪ धनीले गरीवलाई हेप्ने प्रवृति वन्द गरी गरिवलाई आर्थिक रुपमा सवल पुऱ्याउन विभिन्न आर्थिक उपार्जनको कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याउने । ▪ लैंगिक हिंसा अन्त्य गर्ने । ● वडा कार्यलयमा १० देखि ४ वजे सम्म सेवा प्रदान गर्ने, ● वडा कार्यालयमा इन्टरनेट जडान गर्ने, ● वडाको सम्पुर्ण कार्यतालिका वेभसाइडमा राख्ने, ● वडाको मासिक मिटिङ्गको निर्णयहरु सुचनावोर्डमा टास्ने, ● वडाको घरधुरी संख्याको अभिलेख राख्ने,	

		• वडाको कर्मचारीहरुलाई अनुगमन गर्नु लगाउने, • यस वडामा भएका संघ संस्थाहरुको नाम सहित अभिलेख राख्ने, • यस वडामा दर्ता भएको समूह अथवा संस्थाहरुको अभिलेख राख्ने, • वडाको नक्सा वनाएर राख्ने, (४) अन्य आवश्यकहरु • वडाले प्रत्येक स्थलहरुमा स्थलगत निरिक्षण गर्नुपर्ने, • स्कुलको जि.व.स. संग अन्तरकृया कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने, • संघ संस्थाहरु संग अन्तरकृया कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने । ▪	

वार्ड ७

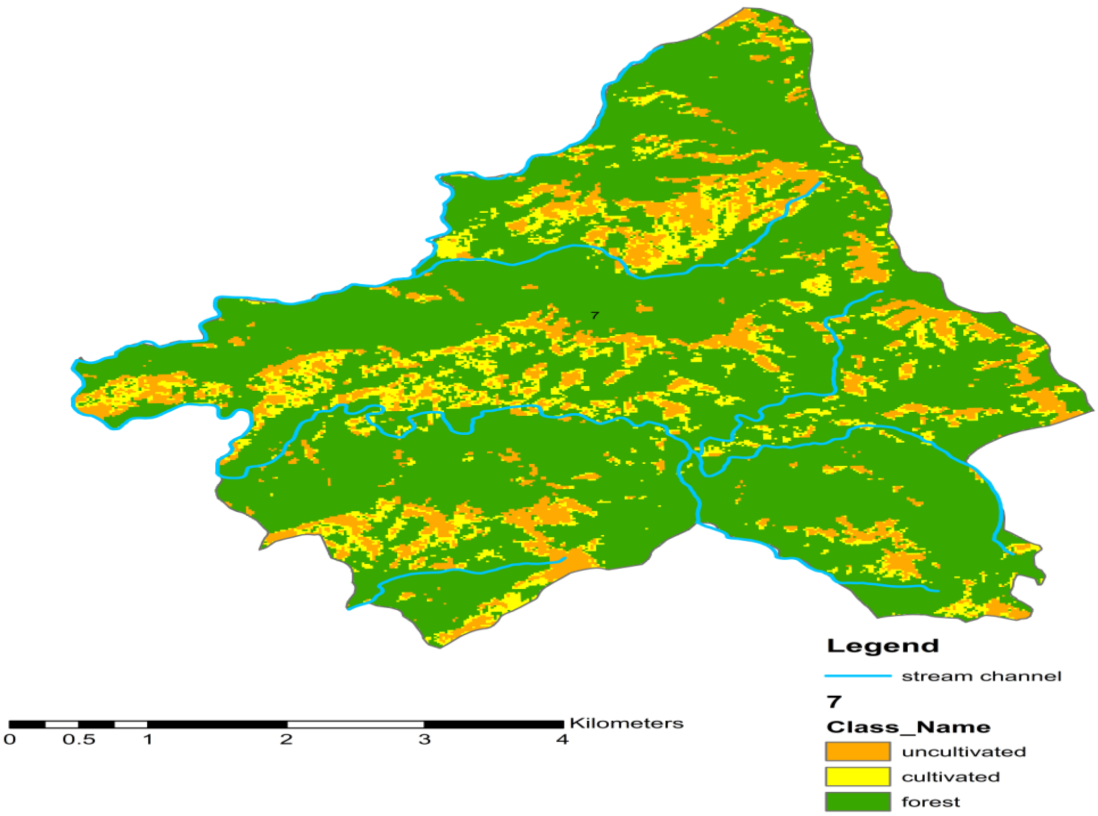

अधिकांश चेपाङ्ग वस्ती रहेको यस वार्डमा मानिसहरु उच्च गरिबीमा बाँचिरहेका छन् । भौगोलिक विकट्ताका कारण आधिकांस वस्ती कुनै पनि मोटरबाटोसंग जोडिएका छैन । मा.वि. सम्म कुनैपनि विद्यालय नभएको यस क्षेत्रमा अशिक्षा पनि उत्तिके छ । यद्यपी यस क्षेत्रलाई गरिवीबाट उठाउने प्रशस्त स्रोतहरु छन् । वार्ड भेलामा निम्न सबल पक्षहरुको पहिचान गरियो ।

क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सम्भावना
कृषि	यस क्षेत्रमा प्रसस्त तरकारी उत्पादन हुन्छ ।	
	वनजंगल, हरियाली र स्वच्छ वातावरण छ । यसक्षेत्रमा चिउरी प्रसस्त फल्छ । धिराङ्गमा २०११ देखी २०६१ साल सम्म मानव वस्ती भएको गुफा छ । केरा प्रसस्त फल्छ । चेपाङ्गहरुको सताब्दियौं देखि बसोबास गरेको इतिहास छ ।	

	मकैको उत्पादन पनि प्रसस्तै हुन्छ ।	

चुनौतिहरु

- ✓ बाटोघाटो छैन ।
- ✓ स्वास्थ्य चौकी छैन ।
- ✓ मा.वि. सम्मको कुनैपनि स्कुल छैन ।
- ✓ व्यवस्थित खानेपानी छैन निर्मुलिकरण नगरी कुनै पिउने गरिन्छ ।
- ✓ बालविवाह अझै प्रचलनमा छ ।
- ✓ बजार नजिकमा छैन कम्तिमा पनि १ दिनको यात्रा गर्नुपर्दछ ।
- ✓ अशिक्षित जनसंख्याको बाहुल्यता छ ।
- ✓ गरिबी ब्याप्त छ ।
- ✓ आय आर्जनका स्रोतहरुको पहिचान हुन सकेको छैन ।
- ✓ भौगोलिक जटीलत, गरिबी तथा स्वस्थ्य समस्याहरुले विद्यार्थीहरुको कक्षा १ मै मचयउयगत हुने गर्दछन् ।
- ✓ धुम्रपान, मद्यपानले कमाइ पनि बचत हुदैन ।

दिर्घकालिन योजनाहरुको संभावना

क्षेत्र	शीर्षक	योजना	स्थान

आर्थिक	**कृषि**	डाम्राङ्ग, छयास्लीङ्ग, गर्रिङ्ग, छकुडु, कास्राङ्गटार गाइवाङ्गमा तरकारी खेतीका लागी पकेट क्षेत्र बनाउने वार्डका संभावित क्षेत्रमा कृषकहरुलाई अभिमुखिकरण तालिम दिई फपलफुल व्यवसाय तिर आर्कसित गर्ने । वार्डका वेसी भु भागमा धानखेती गर्ने । उनृत जातका बाखा पालन गर्न समुहहरु गठन गर्ने । माछापालनका लागी बालिहरु दिने । माहुरी पालन गर्ने यसका लागी इच्छुक कृषकहरुलाई तालिम दिने ।	
	पर्यटन	गोर्लिङ्ग डाँडामा स्थानियहरुलाई अभिमुखीकरण तालिम दिइ ज्कभकतबथ संचालन गर्ने । शंखरे गुफालाई संरक्षण गरी पार्कको रुपमा विकास गर्ने । चेपाङ्ग वस्ती र इतिहासलाई संरक्षण गरी अनुसन्धानको केन्द्र बनाउने ।	

	उद्योग तथा वाणिज्य	जडिबुटी प्रसोधन केन्द्र स्थापना गर्ने र कृषक र व्यवसायिक विच प्रत्यक्ष सम्बन्ध स्थापित गरी लाभ लिने । स्थानिय उत्पादनलाई सदुपयोग गर्न कुटानी पिसानी मिल पानी घट्ट को व्यवस्था गर्ने । चिउरीको फल प्रसोधन केन्द्र स्थापना गर्ने ।	
	सहकारी	वार्ड भित्ररहेको विभिन्न समुहहरुलाई सहकारीमा परिणत गर्ने । तर यसप्रति चेतनको अभाव भएको हुदा अभिमुखीकरण तालिम दिनुपर्ने ।	
सामाजिक विकास	**शिक्षा**	वार्डमा कम्तिमा पनि एउटा माध्यामिक विद्यालय संचालन गर्ने । डाम्राङ्गलाई तत्कालै आधारभुत बाट मा.वि.मा स्तरोन्अती गर्दा म्चयउयगत हुने समस्या घटने छ । टाढा घर भएकाहरुको पठन पाठनमा सहयोग गर्न छात्रबार, निमार्ण गर्ने । डाम्राङ्ग आधारभुत विद्यालयमा ीष्दचबचथ स्थापना गर्ने	
	स्वास्थ्य	खुला दिशा पिसाब क्षेत्र भएपनि सम्पूर्ण घरमा चर्पि छैन । अबको पाँचवर्ष भित्र सबै घरमा निर्माण गर्ने	

		चर्पिनिर्माण संगै यसको प्रयोगका लागी चेतनामुलक कार्यक्रमहरु गर्ने । वार्डमा कम्तिमा पनि एउटा सुबिधा युक्त स्वास्थ्य चौकी निर्माण गर्ने । गाउँघरमै बच्चा जन्माउने हुदाँ उच्च मृत्युदर छ। तसर्थ दष्चतजष्लन अभलतभच को विकास गर्ने । पोषण युक्त खानेकुराको बारेमा तालिम दिने । बाल विवाह रोक्ने यसका लागी बालसमुह गठन गरी परिचालन गर्ने । वार्डको कुनै पनि वस्तीमा खानेपानी व्यवस्थित रुपमा संचालन छैन तसर्थ सबै वस्तीमा पुग्ने खानेपानी निर्माण गर्ने । पानीलाई निर्मुलिकरण गरेर पिउने बनाउनका लागी जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरु गर्ने । सरसफाई सम्बन्धि घरदैलो कार्यक्रम स्वास्थ्य कर्मिको सहयोगमा गर्ने । महिलाहरुलाई विभिन्न सिपमुलक तालिम उपलब्ध गराइ आयआर्जन बढाउने ।	
	खानेपानी तथा सरसफाई		

पुर्वाधार	**सडक**	सिलिंगे बाट डाम्राङ्ग, गर्लिङ्ग हुदै चरीमारा जोड्ने सडक निर्माण गर्ने । धिराङ्ग देखी दामराङ्ग, जोड्ने बाटो निर्माण गर्ने । गाइवाँङ्ग र डामराङ्ग जोड्ने झोलुङ्गे पुल निर्माण गरी करीब ५० घरका बालबालिका का लागी विद्यालयको पहुच गराउने । छकुङ्ग घुस्यानी र दामराङ्ग सडक निर्माण गरी झोलङ्गेपुल राखे ५५ घर धुरी जती बालबालीकालाई विद्यालय जान सहज हुन्छ । डाम्राङ्ग, छयास्लीङ्ग, गर्रिङ्ग सडक निर्माण	
बनवातावरण तथा विपद व्यवस्थापन		– यो क्षेत्र चिउरीका लागि उपयुक्त भएकोले खाली पाखाहरुमा चिउरीका रुखहरु रोप्ने – खोरिया फाडने प्रचलनलाई पुर्णतया अन्यगरी आधुनिक प्रविधिबाट बालि नाली लगाउन सिकाउने र खोरिया फाँडको ठाउँमा वृक्षरोपन गर्ने – बाटो बनाउँदा उजाडीएका पाखाहरुमा वृक्षरोपन गर्ने – पहिरो गएका ठाउँमा वृक्षरोपन गर्ने	

		– घर गोठबाट निस्किएको फोहरलाई प्राङ्गारीक मल बनाउन सिकाउने	
शुसासन तथा संस्थागत विकास		– बालक्लब र युवा क्लबलाई संगठीत गरी सरसफाई तथा बालविवाह रोक्ने – युवा क्लबलाई सक्रिय बनाई ध्वकज संग सबन्धित कार्यक्रम आयोजना गर्ने – विभिन्न कृषि समुह गठन गरी युवाहरुलाई विदेशीनबाट रोक्ने – अैलानि जग्गालाई नापी गरेर राजश्व बढाउने – वार्डका प्रत्यक वस्तीहरुमा मोबाइल सेवा पुऱ्याउने – वार्डमा एउटा प्रहरी चौकी स्थापनाका लागी माथिल्लो निकायमा पहल गर्ने – महिला समुहहरुलाई विभिन्न सिपमुलक तालिमको व्यवस्था गर्ने	

वडा नं. ८

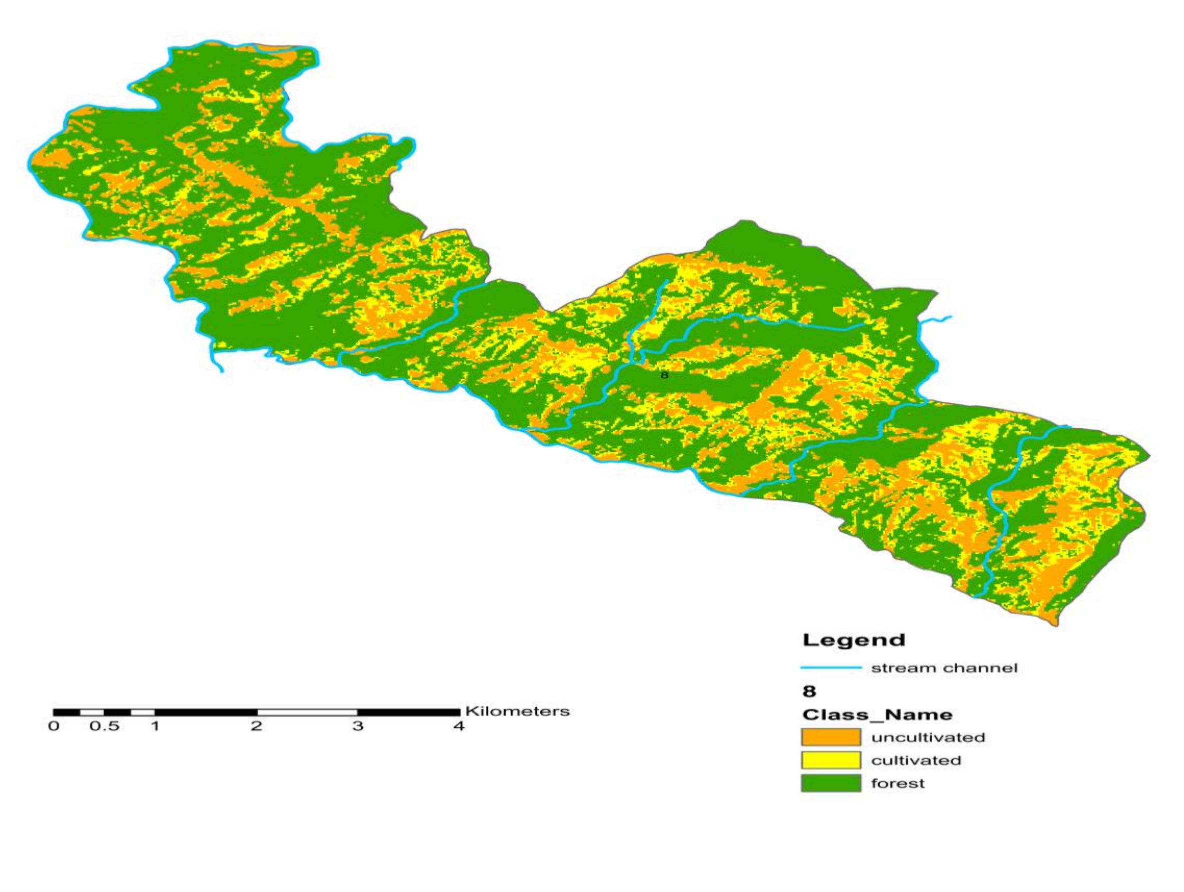

8
Legend
stream channel
8
Class_Name
uncultivated
cultivated
forest
0 0.5 1 2 3 4 Kilometers

क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सम्भावना
कृषि	यस क्षेत्रमा प्रसस्त तरकारी उत्पादन हुन्छ ।	
	वनजंगल, हरियाली र स्वच्छ वातावरण छ । यसक्षेत्रमा चिउरी प्रसस्त फल्छ । धिराङ्गमा २०११ देखी २०६१ साल सम्म मानव वस्ती भएको गुफा छ । केरा प्रसस्त फल्छ । चेपाङ्गहरुको सताब्दियौं देखि बसोबास गरेको इतिहास छ । मकैको उत्पादन पनि प्रसस्तै हुन्छ ।	

चुनौतिहरु

- ✓ बाटोघाटो छैन ।
- ✓ व्यवस्थित खानेपानी छैन निर्मुलिकरण नगरी कुनै पिउने गरिन्छ ।
- ✓ बालविवाह अझै प्रचलनमा छ ।
- ✓ बजार नजिकमा छैन कम्तिमा पनि १ दिनको यात्रा गर्नुपर्दछ ।
- ✓ अशिक्षित जनसंख्याको बाहुल्यता छ ।
- ✓ गरिबी व्याप्त छ ।
- ✓ आय आर्जनका स्रोतहरुको पहिचान हुन सकेको छैन ।
- ✓ भौगोलिक जटीलत, गरिबी तथा स्वस्थ्य समस्याहरुले विद्यार्थीहरुको कक्षा १ मै मचयउयगत हुने गर्दछन् ।
- ✓ धुम्रपान, मद्यपानले कमाइ पनि बचत हुदैन ।
- ✓ स्कुलहरुमा त्यष्तभि, ज्यकतर्भा,ाष्दिचबचथ कय ब्यवस्था छैन

वार्ड ९

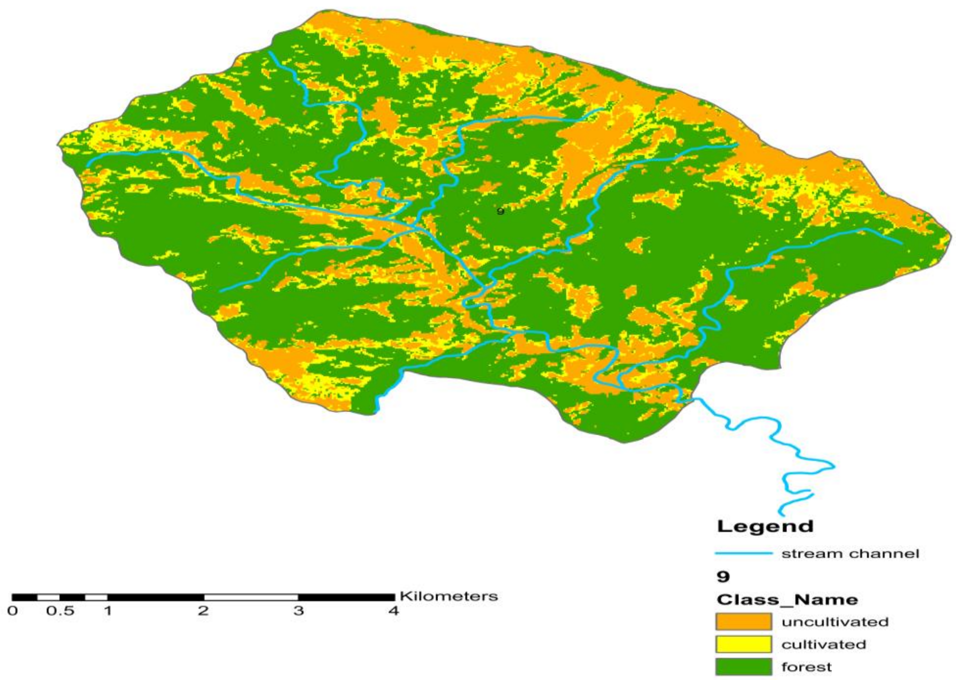

मकवानपुर जिल्लाको उत्तर पश्चिम क्षेत्रमा अवस्थित वार्ड भौगोलिक विकटताका कारण विकासबाट वन्चित हुन पुगेको छ। उर्वर भुमि धनाजंगल र प्रसस्त खोला नाला हुँदापनि यस भेगका जनताहरु जिविकोपार्जन गर्न अत्यन्तै कठिन परिश्रम गर्नुपर्ने अवस्था छ। यातायात, सञ्चार, विधुत, खानेपानी, शिक्षा जस्ता अत्यन्तै आवश्यक पुर्वाधारबाट धेरै जसो जनता टाढै छन्। यद्यपी स्थानिय स्रोत साधनलाई प्रयोग गरी बाटोघाटोको सुबिधा पुऱ्याउन सके यस भेगको मुहार छिटै फेरिने निश्चित छ।

वार्ड स्तरिय भेलामा छलफल गर्दा निम्नअनुसारका सवल पक्षहरुलाई पहिचान गरियो ।

क्षेत्र	**सवल पक्षहरु**	**सम्भावना**
कृषि	यस क्षेत्रमा प्रसस्त तरकारी उत्पादन हुन्छ ।	
	– यस वार्ड भित्रगुँरास, काफल, ऐसलु फल्ने डाँडा छ जसमा हिउँपनि पर्छ ।यस डाँडालाई स्थानिय भाषामा भिमुङ्ग भनिन्छ । यसबाट तराईको विरगंज, उत्तरमा धादिङ्ग तथा हिमालहरु देख्ने सकिन्छ । – कात्तिके ठाँटीको कालिका मन्दिरमा जात्रा लाग्छ । – धुरु खोलामा झरना छ । – सिमिको पकेट क्षेत्र भनेर चिनिन्छ । – संस्कृति झल्काउने लामानाच नाचिन्छ । – खोलानाला प्रसस्त छ । – ऐतिहासिक तरलिङ्ग महादेवको मन्दिर छ । – तरकारी असाध्यै फल्छ काउलि आठ किलो सम्मको फलेको थियो । – चेपाङ्ग वस्ती छ उनिहरुले बस्तका लागी प्रयोग गरेको ओडार अझै छ । – जङ्गली कन्दमुल (गिठा, भ्याकुर, वनतरुल, अल्लो, सिस्नो) प्रसस्ते पाइन्छ । – पानीघट्टहरु छन् ।	

चुनौतिहरु

- ✓ मोटरबाटो नहुँदा वर्षायाममा पैदल हिडेर बजार पुग्नुको विकल्पछैन । बजारमा सामान किनेर फर्कदा २ दिन लाग्छ ।
- ✓ सरकारी कार्यालयमा कर्मचारीको अभाव
- ✓ विद्यालयमा विद्यार्थी शिक्षक अनुपात समान छैन ।
- ✓ उच्चशिक्षाको लागी विद्यालय छैन ।
- ✓ समुदायमा कानुनि अभ्यास छैन ।
- ✓ निरक्षर समुदायको बाहुल्यता हुँदा स्कुल छोड्ने समस्या उत्तिकै छ ।
- ✓ बालविवाह, बहुविवाह, महिला हिन्सा लागुऔषधी र्दुव्यसनी जस्ता समस्याहरु छन् ।
- ✓ जुवातास खेल्ने, परिवार नियोजनको वेवास्ता गर्ने उच्च जन्मदर, रहेको छ ।
- ✓ सबै समुदायमा संचार पुगेको छैन ।
- ✓ तिब्र वनफडानी संगै प्रदुशन बढेको छ ।
- ✓ पर निर्भरता बढेको छ ।

दिर्घकालिन योजनाहरुको सम्भावना

क्षेत्र	शीर्षक	योजना	स्थान
		रायो, मकै, कोदोको उत्पादन गन	गैजुराङ्ग, भमरुङ्गर्मो
आर्थिक	कृषि	– भिमरुङ्गमा कन्दमुल संकलन केन्द्र बनाई बजार सम्म व्यवस्थापन गर्न पहल गर्ने – बेमौसमी तरकारी (आलुको खेतीगर्ने)	– गैजुराङ्गमा
		– मौरीपालन, कुखुरा पालन गर्ने । – उन्नतजातका बाखा ल्याई समुहलाई व्यवसायिक रुपमा पाल्न सुरुवात गर्ने	अठारेमा तर्लिङ्ग र इन्टारमा

		– फलफुलहरु (सुन्तला, कागती, नास्पाती, आँप, केरा) हरुलाई व्यवसायिक रुपमा विकास गर्ने ।	राजाराङ्गमा
		– व्यवसायिक कृषि खेतीका लागी तालिम दिने ।	वडाका सबै ठाँउमा
	पर्यटन	– Homestay को प्रवर्द्धन गरी आन्तरिक पर्यटकलाई स्थानिय उत्पादनमा आर्कषित गर्ने । – भ्यू टावर बनाई आन्तरिक तथा बाह्यि पर्यटन आर्कषित गर्ने । –` कालिका मन्दिरको जात्रालाई प्रचार प्रसार गरी आन्तरिक पर्यटक आर्कषण गर्ने। – झरणालाई व्यवस्थित गरी पर्यटन गन्तव्य स्थल बनाउने । – स्थानिय संस्कृतिलाई प्रवर्द्धन गरी आन्तरिक पर्यटन आर्कषण गर्न महोत्सब आयोजना गर्ने । – कामधेनु मन्दिरलाई जिर्णोद्धर गर्ने । – डान्टार र तोरिराङ्गको विचमा तटवन्धन गरी कृतिम ताल निर्माण गरी पर्यटन भित्राउने ।	गैजुराङ्गमा भिमुरुङ्गमा कात्तिके ठाँटी धुरुखोला भिमुरुङ्ग

	उद्योग तथा वाणिज्य	– स्थानिय जडिबुटीलाई व्यवसायिक बनाउने प्रसोधन केन्द्र खोल्ने । – घरेलु , उद्योग जस्तै डोका, नाम्ला डालो बनाउन प्रोत्साहन गर्ने र यसको बजारीकरणमा सहयोग गर्ने । – कसर उद्योग संचालन गर्न सकिने । – सहकारी संचालन गरी जनजिवन उकास्ने । – महिला समुहहरुलाई पनि सहकारी तिर लाग्न प्रेरणा जगाउने	भिमुरुङ्ग तलिङ्गमा अठोर,तर्लिङ्ग, जैजुराङ्ग, राजराङ्ग टोलमा
सामाजिक विकास	**शिक्षा**	– स्कुल नगएका किशोरीलाई वैकल्पिक शिक्षा शिपमुलक तालिम दिई स्वरोज्गार बनाउने । – बाराही प्रा.वी. लाई मा.वि. सम्म स्तरोन्नती गर्ने । – आठारे मा.वि. माकक्षा १२ सम्मस्तर उन्नतिका लागी पहलगर्ने । – कालिकामा.वि. शिक्षक दरबन्दिका लागी माथिल्लो निकायमा पहल गर्ने ।	

		– बालविवाहलाई घटाउन बाल क्लबहरु संचालन गरी सक्रिय बनाउने । – स्वास्थ्य चौकीमा सामान्य ल्यावको व्यवस्था गर्ने । – स्वास्थ्य चौकीमा एम्बुलेन्सको लागी पहल गर्ने ।	
	खानेपानी तथा सरसफाई	– अठारेमा पानी प्रसस्त भएपनि व्यवस्थित छैन । – पानीलाई निर्मुलिकरण गरी खाने बानिबसाल्न जन चेतना मुलक कार्यक्रमको आयोजना गर्ने । – इन्टार, तालिङ्गमा व्यवस्थित खानेपानी योजना निर्माण गर्ने । – राजाराङ्ग टोलमा खानेपानीको उचित व्यवस्थागर्ने । – पोडवाङ्ग, ध्यान्चे, मेतासी, नयाँगाउँ, लाइवाङ्ग, क्यास्न्सिराङ्ग खानेपानी व्यवस्थित गर्ने ।	
		– तामाङ्ग समुदायमा रहेको लामा नाँचलाई सर्वधन गर्ने । – राजाराङ्गले चेपाङ्ग समुदायको इतिहास बाकेका ले यस क्षेत्रमा चेपाङ्ग संङ्घालय बनाउन पहलगर्ने – स्थानिय मठ मन्दिरलाई संरक्षण गर्न युवा क्लवहरुलाई सक्रिय गराउने । – हरेक विकासका कार्यक्रममा महिलाहरुलाई अनिवार्य सहभागी बनाउने ।	

		– लैगिक हिंसा कमगर्न महिला समुहलाई सक्रिय बनाई विभिन्न सिपमुलक तालिमहरु दिने ।	
पुर्वाधार	**सडक**	– मनहरीबाट धादिङ्ग मलेखु जोड्ने मुख्यबाटो बनाउन पहल गर्ने । – कोलटार कार्तिक जोड्ने बाटो बनाई विचमा पर्ने खोलामा झोलुङ्गे पुलनिर्माण गर्ने । – अठारेका विभिन्न वस्तीहरुलाई बाटोसंग जोड्ने । – इन्टार ताल्तीमा मोटर बाटो बनाउने । – तर्लिङ्ग, रुन्चेवाङ्ग हुदै स्वास्थ्यचौकी सम्म जोड्ने बाटो निर्माण गर्ने । – राजाराङ्ग देखी कालिकामा.वि. जोड्ने बाटो निर्माण गर्ने । – सानो डाँडाखर्क साजकव र्वालडाँडा सडक निर्माण । – काँकाडा देखी गैजुराङ्ग, दाउरे हुदै खैराङ्ग सम्म सडक निर्माण । – कान्द्राङगडी, देखी जिनयजोगि टोल हुदै च्यौराङ्ग सडक निर्माण	
	सिंचाइ	– अठारेमा उर्वर भुमि भएको ले यस क्षेत्रमा सिंचाइ व्यवस्थित गर्ने । – जैजु गैजुराङ्ग र भिमुङ्गका विभिन्न वस्तीमा िभबात सिंचाइका लागी पहल गर्ने । – राजाराङ्गमा सिंचाइका लागी पहल गर्ने । – सोमाइटार सिंचाइ निर्माण गर्ने । – डान्टार सिंचाइ योजना निर्माण ।	

		– लुम्वाङ्ग सिंचाइ योजना नर्माण ।	
	भवन	– अठारेमा सहकारी भवन निर्माण – बाराही प्रा.विमा पुस्तकालय भवन निर्माण – मनि डाँडा गुम्बा निर्माण – चेपाङ्ग एककृत वस्तीका लागी माथिल्लो निकायमा पहल गर्ने । – वार्डमा कम्तिमा पनि एउटा व्यवस्थित होटल निर्माण गर्न पहलगर्ने । – डाँटीमा व्यवस्थित बजार निर्माणका लागी पहल गर्ने	
	उर्जा र संचार	– वार्डलाई अबको पाँच वर्ष भित्र टुकिमुक्त क्षेत्र घोषणाका लागी सक्रिय कार्यक्रम अगाडी बढाउने । – यस क्षेत्रमा मुख्य प्रशारण लाइनलाई विस्तार गरी कलकारखाना संचालनका निम्ति सहज बनाउने – वार्डका सबै टोलमा संचारको पहुंच गर्ने – विद्यालयहरुमा इन्टरनेटका लागी पहल गर्ने	
बनवातावरण तथा विपद व्यवस्थापन		– बढ्दो वन फडानीलाई रोक्न उपभोक्ता समितिहरुलाई सक्रिय बनाउने । – वन जोगाउन बस्ती वरिपरी अनिवार्य डाले घाँस रोप्ने कार्यक्रम ल्याउने । – गोराङदी खोलाको केही वस्तीहरु बचाउन ततवन्धन गर्ने र वृक्षरोपण गर्ने ।	

		– कम प्रयोग तथा पुन प्रयोगका लागी जन चेतना जगाउने । – स्थानिय माटोको परिक्षण गराई त्यस अनुरुपका वाली लगाउन प्रेरित गर्ने । – खोरिया फाँडने प्रचलनलाई निरुत्साहीत गर्ने । – वनलाई डढेलो लाग्नबाट जोगाउने ।	
शुसासन तथा संस्थागत विकास		– स्थानिय क्लबलाई सक्रिय बनाई लागुऔषधी दुव्ययसनी विरुद्ध लगाउने । – महिला जागरुक भएका टोलहरुलाई नमुना वस्ती गराई वालविवाह, उच्च प्रजनन दर जस्ता समस्याहरुलाई न्युनिकरण गर्ने । – आठारेमा रहेको विर्ता जग्गालाई रबिकर बनाउन पहल गर्ने । – स्थानियलाई विधिको शासनमा ल्याउन प्रहरी चाकीको सक्रिय भुमिकाका लागी पहल गर्ने । – वार्डको प्रगति विवरण प्रत्येक तीन महिनामा सार्वजनिक गर्ने । – स्थानिय गिट्टी बालुवामा शुल्कलगाई राजश्व अशुल्ने । – उजुरी पेटीका र यपसलाई सम्बोधनगर्ने, समिति गठन गर्ने ।	